

Κωνσταντίνος...
188332

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

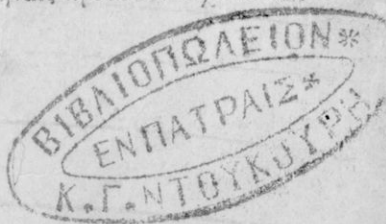
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΝΕΑΝ ΜΕΘΟΔΟΝ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤ. ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΥΠΟ

ΘΕΟΔ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

πρώτου τακτικού διδασκάλου του εν Αθήναις πρώτου σχολείου

Κωνσταντίνος...

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΒΙΑΡΑ ΤΩ ΕΚΔΟΤΗ ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ | ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

1883

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

α β γ δ ε
στ κ λ μ ν ξ
ο π ρ ρ σ τ

Τὰ γνήσια ἀντίπα θὰ φέρωσι τὴν σφραγιδά μου.

Στέφανος Ζουμπου

Βουζουζίδου

Χιμαροσφίδια

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

NICOLAOS — Ανδριοπουλο

Ὁ Montaigne ἐκάλει τὴν ἱστορίαν «commerce avec les grands âmes des meilleurs siècles» ἤτοι «ἐμπορίαν μετὰ τῶν μεγάλων ψυχῶν τῶν καλλιτέρων αἰώνων». Ἡ δὲ Mme de Sévigné ἐκάλει ταύτην «voyage en d'autres siècles, dont la diversité nous donne des lumières et des connaissances» ἤτοι περιήγησιν εἰς ἄλλους αἰῶνας, τῶν ὁποίων ἡ ποικιλία δίδει ἡμῖν τὰ φῶτα καὶ τὰς γνώσεις». Naί, ἡ ἱστορία εἶνε ἐμπορία, ἐπικοινωνία ἡμῶν μετὰ τῶν μεγάλων ψυχῶν τῶν καλλιτέρων αἰώνων καὶ φωτοδότις περιήγησις εἰς τὸ παρελθόν, ὅταν γινώσκωμεν ταύτην, ὡς πρέπει νὰ τὴν γινώσκωμεν, ὅταν διδασκώμεθα ταύτην ὡς πρέπει νὰ τὴν διδασκώμεθα. Τί φῶς καὶ γνώσεις δύναται νὰ δώσῃ εἰς τὸν μικρὸν μαθητὴν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου συνοπτικωτάτη καὶ ἀτελεστάτη διδασκαλία τῆς ἱστορίας; Ἡμεῖς ἐπαναλαμβάνομεν καὶ ἐδῶ ὅ,τι καὶ ἀλλαχοῦ ἔχομεν εἰπῆ: «Οὐδέποτε προσενεκτέον τῷ μαθητῇ τὸ πολὺ ἐν ὀλίγοις, ἀλλὰ τούναντίον, τὸ ὀλίγον ἐν πολλοῖς, διὰ νὰ ἔχῃ οὕτω τοῦτο τὴν δύναμιν τοῦ μορροῦν. Αἱ πρὸς ἀπομνημόνευσιν Συνόψεις τῶν μαθημάτων τῆς Φύσεως καὶ τῆς Ἱστορίας δὲν

ἔχουσι πλέον κύρος». Τίνα περιήγησιν νὰ κάμη ὁ μαθητὴς εἰς τὸ παρελθόν, τὸ ὁποῖον δι' αὐτὸν εἶνε χάος, κυκεών, πέλαγος, ἀδιέξοδος λαβύρινθος διὰ τὴν πληθὺν τῶν ὀνομάτων ἀνδρῶν, πόλεων, χωρῶν, ποταμῶν, ὀρέων, νήσων, θαλασσῶν καὶ λοιπῶν, ἅτινα, πράγματα ἀκκατόνητα, ἔχουσι τὴν μανίαν νὰ παρεμβάλωσιν εἰς τὰ μικρὰ συνοπτικώτατα κατ' ἐρωταπόκρισιν ἱστορίδιά των οἱ νομίζοντες ὅτι ἅπασαν τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ἱστορίαν ἐν ἀπάσῃ αὐτῆς τῇ λεπτομερείᾳ πρέπει νὰ μάθῃ ὁ μαθητὴς ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ διὰ τῆς ἑκατοντασελίδου ἱστορίας τοῦ δεῖνος ἢ δεῖνος συντάκτου αὐτῆς; Καὶ δὲν λέγομεν ταῦτα ὑπαινισσόμενοί τινα συντάκτην ἱστορίας, ἀλλ' ἀπολύτως. Διὰ τοὺς λόγους τούτους, κατ' ἐμέ, πολλοί, ἐν οἷς καὶ ἐγώ, δὲν ἐμάθομεν ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας οὐδὲ γρῦ.

Ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ δὲν τιθέμεθα σκοπὸν τῆς ἱστορίας, ὡς ἀπατώμενοι νομίζουσί τινες, τὴν μόρφωσιν τῶν μαθητῶν εἰς καλοὺς ἱστορικούς, ὅπως δὲν τιθέμεθα σκοπὸν τὴν διὰ τῶν ἄλλων μαθημάτων μόρφωσιν αὐτῶν εἰς θεολόγους ἢ εἰς ὀρυκτολόγους. Ὅστις θέλῃ νὰ γίνῃ θεολόγος, ὀρυκτολόγος, βοτανολόγος ἢ ἱστορικός, ἄς σπουδάσῃ βραδύτερον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ σκοπὸν τιθέμεθα νὰ θήξωμεν διὰ τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας ἐκείνας τὰς χορδὰς τῆς καρδίας τοῦ μαθητοῦ, αἵτινες δὲν εἶνε οὔτε ἡ νήπη οὔτε ἡ ὑπάτη, ἀλλὰ ἡ πατρίς.

Ὅστε διὰ τῆς ἱστορίας ἐπιδιώκομεν τὴν μόρφωσιν τοῦ χαρακτῆρος εἰς ἔθνικὸν χαρακτῆρα, ἐπιδιώκομεν τὴν κραταίωσιν τοῦ ἔθνικοῦ φρονήματος. Τὰ δὲ σπέρματα τῆς ἔθνικῆς ταύτης χραιᾶς τοῦ χαρακτῆρος σπείρονται ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ. Ἀλλὰ διὰ νὰ καρποφορήσωσι ταῦτα πρέπει νὰ ἦνε πρὸς τοῦτο ἐπιτήδειος καὶ ὁ σπορευὴς καὶ οἱ ἐπίκουροι αὐτοῦ. Ἐκ τῆς ἔθνικῆς ἱστορίας προσδοκᾶται ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἡ ἔθνικὴ μόρφωσις τῶν πολιτῶν. Οἱ Γερμανοὶ λέγουσι: «Τὸ δεῖνα ἔτος ἐκυριεύσαμεν τὴν δεῖνα πόλιν» καὶ, προσθέτουσι, «διατηροῦμεν εἰσέτι ταύτην».

Τὰ διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα βιβλία πρέπει νὰ ἦνε συντεταγμένα συμφώνως πρὸς τὸν νῦν σκοπὸν τῶν δημοτικῶν σχολείων. Ἡ ξηρὰ καὶ μηχανικὴ ἀπομνημόνευσις παραγράφων ἀκαταλήπτων διὰ τὸ στρυφνὸν τῆς γλώσσης, διὰ τὸ ἀκατάλληλον τῆς ἐκθέσεως, καί, τὸ κύριον, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐννοιῶν, αἵτινες δι' ὀλιγίστων περιεκτικῶν λέξεων ἀποδίδονται, οὐ μόνον δὲν ὠφελεῖ, ἀλλ' ἀποκτείνει τὸ πνεῦμα. Ὁ ψιττακισμὸς εἶνε πνευματοκτόνος. Μαθηταὶ καὶ ἐνίοτε διδάσκαλοι ἐρωτώμενοι, ποῦ εὐρίσκονται εἰς τὴν ἱστορίαν, ἀποκρίνονται ἀδιαφόρως καὶ στερεοτύπως διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ κεφαλαίου, ἕπερ ἦτο τὸ τελευταῖον μάθημά των. Ἴδού ὁ ἐξευτελισμὸς τῆς ἱστορίας!

Εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ παρόντος μικροῦ ἐγχειριδίου προσεπαθῆναι σπουδασθῆναι καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν κεφαλαίων καὶ τῶν ἐπιπέδων. Ποιτικῶς

ἡμῶν, πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ὑγιоῦς παιδαγωγικῆς, πρὸ πάντων δὲ νὰ καταστῶμεν εὐνόητοι καὶ σαφεῖς. Εἰ-
 χομεν μάλιστα τὴν πρόθεσιν καὶ ἄλλα τινὰ ἐκ τῆς
 ἱστορίας νὰ παραλείψωμεν, ἄλλα δὲ τινὰ ἐκτενέστε-
 ρόν πως νὰ πραγματευθῶμεν, ἄλλα δὲν ἐπράξαμεν
 τοῦτο, ἵνα μὴ κατηγορηθῶμεν ὡς μεγάλα ἄλματα
 ποιούμενοι. Βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον. Τὴν
 διαφορὰν τῆς ἡμετέρας ἀπὸ τὰς τῶν ἄλλων ἱστορί-
 ας δύναται νὰ διακρίνη εὐκόλως πᾶς τις. Τὴν ἀπὸ
 τοῦ θανάτου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου μέχρι τῆς
 Παλιγγενεσίας τῆς Ἑλλάδος ἱστορίαν ἐξέθεμεν διὰ
 βραχέων, διότι αὕτη ἔχει, ὡς νομίζομεν, μείζονα ἱστο-
 ρικὴν ἢ μορφωτικὴν ἀξίαν· ἄλλως τε δὲ ἡ ἱστορία
 τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶνέ πως συγκεχυμένη διὰ τοὺς
 μικροὺς μαθητὰς. Γενικὴ τις ἰδέα τῆς διασώσεως
 τοῦ ἑλληνισμοῦ κατὰ τοὺς δυστυχεῖς τούτους χρό-
 νους τῆς δουλείας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους εἶνε, νομίζο-
 μεν, ἀρκούσα.

Ὁ διδάσκαλος πρὶν ὀρίσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς ἐκ
 τοῦ βιβλίου τὸ μάθημα τῆς ἱστορίας πρέπει αὐτὸς
 νὰ διηγηθῇ τοῦτο μετὰ ζωῆς καὶ ἐμφάσεως, νὰ ἐπα-
 ναφέρῃ διὰ τῆς ζωηρᾶς καὶ ἀφελοῦς ἅμα διηγήσε-
 ῶς του τὰ πρόσωπα τῆς ἱστορίας δρῶντα εἰς τὸ ἐ-
 νεστῶς, νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰ ζωὴν. Ὁ Φενελὼν λέγει
 (διὰ τὴν Ἰ. Ἱστορίαν ἐν τῷ περὶ ἀνατροφῆς τῶν
 κορασιῶν Κεφ. VI), *animes vos récits de tons vifs etc.*
 ἦτοι: «*Ὅτι δὲ περὶ ζωὴν καὶ εἰς τὰς διηγήσεις εἰς*

σας δ' ἄ τόνου ζωηροῦ καὶ οἰκείου· δι-
 ὤμων δέον νὰ ὀμιλῶσι τὰ πρόσωπα
 τῆς ἱστορίας. Οἱ παῖδες, οἵτινες ἔ-
 χουσι τὴν φαντασίαν ζωηράν, θὰ πι-
 στεύσωσιν ὅτι βλέπουσι καὶ ἀκούου-
 σιν αὐτά».

Ὁ διδάσκαλος λοιπὸν θὰ δώσῃ τὰ μῆθηματα ὑπὸ
 τὴν μορφήν διηγήσεων, ἐπιδεκνύων ἅμα κατὰ τὴν
 διδακαλίαν του καὶ εἰκόνας, τὰ διάφορα ἱστορικὰ γε-
 γονότα καὶ πρόσωπα παριστώσας. Ὁ διδάσκαλος ἔ-
 χέτω ὑπ' ὄψει του καὶ τόδε, ὅτι οὐδέποτε λεκτέον
 τῷ μαθητῇ ὄνομα χώρας, πόλεως, ποταμοῦ, ὄρους
 ἄνευ σημειώσεως τούτου ἐπὶ τοῦ μελανοπίνακος ἢ
 ἐπὶ τοῦ γεωγραφικοῦ χάρτου.

Ὁ διδάσκαλος εἶτα συγκεφαλαιοῖ τὸ ἄρτι ὑπ'
 αὐτοῦ διδαχθὲν μῆθημα διὰ ποικίλων ἐρωτήσεων, ἃς
 ἀπευθύνει τοῖς μαθηταῖς. Τοιαύτας συγκεντρωτικὰς
 ἐρωτήσεις ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαῖον νὰ θέσωμεν εἰς τὸ
 τέλος ἐκάστου μαθήματος. Διὰ τῶν τειούτων ἐρω-
 τήσεων βεβαιούται ὁ διδάσκαλος ἂν οἱ μαθηταὶ τὸν
 ἠκολούθησαν καὶ τὸν ἠννόησαν διδάσκοντα. Μετὰ τὴν
 συγκεφαλαίωσιν ταύτην γενήσεται λόγος περὶ τοῦ
 χαρακτῆρος τῆς ὕλης, ἣν τὸ ἄρτι διδαχθὲν μῆθημα
 παρέσχε, προκαλουμένης εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ διδασκά-
 λου τῆς σκέψεως καὶ κρίσεως τῶν μαθητῶν. Τοῦτο
 εἶνε ἡ ἐπεξεργασία (ὁ καρπὸς) τοῦ μῆθηματος, καθ'
 ἣν αἴρονται ἢ στίζονται τὰ ἄξια ἄσεως ἢ στίξεως

γεγονότα ἢ πρόσωπα. Μετὰ ταῦτα τὸ βιβλίον θὰ ἔλθῃ πρὸς βοήθειαν τῆς μνήμης τοῦ μαθητοῦ, χωρὶς αὐτὸ νὰ καταστῇ τὸ μόνον θεμέλιον τῆς διδασκαλίας. Ἀπὸ καιροῦ δὲ εἰς καιρὸν καλὸν εἶνε νὰ δίδονται εἰς τοὺς μαθητὰς πρὸς κατ' ἰδίαν ἐν τῷ οἴκῳ ἔκθεσιν ἐκλεκτὰ τινα ἱστορικὰ γεγονότα.

Συμφώνως πρὸς τὰς ὀλίγας παιδαγωγικὰς γνώσεις καὶ ἀρχάς, ἃς κεκτήμεθα καὶ πρεσβεύομεν, συνετάξαμεν τὴν παροῦσαν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν. Ἄλλοι πλείονα γινώσκοντες καὶ μείζονα δυνάμενοι, ἃς πράξωσι μείζονα ἡμῶν. Τὰ δημοτικὰ ἡμῶν σχολεῖα ἔχουσιν ἀνάγκην καὶ τοῦ λεπτοῦ τῆς χήρας καὶ τοῦ ταλάντου τοῦ πλουσίου.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 1 Ἰουλίου 1883.

Θ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

1. Διὰ τί λεγόμεθα "Ἕλληνας.

Ἡ Ἱερὰ Ἱστορία μᾶς λέγει ὅτι ὁ Θεὸς ἀπεφάσισε μιᾶ φορᾶ νὰ ἐξολοθρεύσῃ ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος διὰ τὰς κακίας του. Διὰ τοῦτο ἔκκαμε μέγαν κατκλυσμόν, καὶ ἐπνίγησαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἐκτὸς τοῦ Νῶε μετὰ τῆς οἰκογενείας του.

Ἡ Μυθολογία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων λέγει ὅτι ὁ Ζεὺς, ὁ πρῶτος ὅλων τῶν θεῶν των, ἀπεφάσισε καὶ αὐτὸς μιᾶ φορᾶ νὰ ἐξολοθρεύσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὡς ἄθλιον κατκντῆσταν, καὶ ἔκκαμε μέγαν κατκλυσμόν.

Καὶ ἄλλοι ἀκόμη κατκλυσμοὶ ἀναφέρεται ὑπὸ τῆς Μυθολογίας ὅτι ἔγεινεν εἰς ἀκόμη ἀρχαιοτέραν ἐποχὴν, ἀλλὰ μόνον ἐν Ἑλλάδι (κατὰ τὸ ἔτος 1725 πρὸ Χρ.)

Ἐκ τοῦ κατκλυσμοῦ τοῦ Διὸς ἐσώθησαν μόνον δύο ἀγαθοὶ ἄνθρωποι, ὁ Δευκαλίων, βασιλεὺς τῆς Θεσσαλίας, καὶ ἡ γυνὴ του Πύρρα. Ὁ Δευκαλίων ἐφημίζετο ὡς ἀπόγονος τοῦ Ἰάφεθ, τοῦ υἱοῦ τοῦ Νῶε.

Οὗτος ὁ Δευκαλίων κατεσκεύατε μίαν λάρνακα (κιβωτόν), εἰς τὴν ὁποῖαν εἰσῆλθε μετὰ τῆς γυναικὸς του Πύρρας. Τότε ἤρχισεν ἡ ῥαγδαία βροχὴ καὶ ἡ λάρναξ ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας καὶ ἐννέα νύκτας ἐφέρετο ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Ἐπειτα δέ, ἀφοῦ ἔπκυσεν ἡ βροχὴ, ἐστάθη ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους Πικραλίσου.

2. Ὁ Ἑλληγν.

Ὁ Δευκκλίων καὶ ἡ Πύρρα ἐξεληθόντες τότε ἐκ τῆς λάρνακος ἐβυσίεσκν εἰς τὸν θεόν, ὅστις ἔσωσεν αὐτούς. Διηγοῦνται δὲ ὅτι μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ὁ Δευκκλίων καὶ ἡ γυνή του Πύρρα ἤκουσκν φωνήν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἣ ὁποία εἶπεν εἰς αὐτούς νὰ ρίπτωσι μὲ τὰς χεῖράς των ὀπισθέν των καὶ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς των τὰ κόκκλα τῆς μητρός των διὰ νὰ κατοικηθῆ ἄλλιν ἢ Γῆ ἀπὸ ἀνθρώπους.

Τότε ὁ Δευκκλίων καὶ ἡ Πύρρα ἐσκέρθησκν ὅτι κοινὴ μήτηρ ὄλων τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἡ Γῆ, τὰ κόκκλα τῆς δὲ οἱ λίθοι. Ἦρχισκν λοιπὸν ἀδικώπως νὰ ρίπτωσιν ὀπισθέν των πέτρας. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἐκ τῶν πετρῶν τοῦ Δευκκλίωνος ἐγεννῶντο ἄνδρες, ἐκ δὲ τῶν πετρῶν τῆς Πύρρας ἐγεννῶντο γυναῖκες, καὶ ἐντὺς ὀλίγου καιροῦ κατακλήθη ἄλλιν ἢ γῆ ἀπὸ ἀνθρώπους.

Ὅλα αὐτὰ λέγεσται ὅτι ἐγένοντο περίπου κατὰ τὸ ἔτος 1530 πρὸ Χριστοῦ, δηλαδὴ πρὸ τριῶν χιλιῶν καὶ τετρακοσίων περίπου ἐτῶν ἀπὸ σήμερον.

Πρὸς τούτοις ὁ Δευκκλίων καὶ ἡ Πύρρα ἐγέννησκν τρεῖς τέκνα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐν ἐλέγετο Ἑλληγν. Ἐκ τοῦ ὀνόματος τούτου ἡ χώρα μας ὀνομάσθη Ἑλλάς καὶ ἡμεῖς Ἑλληγες. Ταῦτα ἐπίστευον οἱ πρόγονοί μας.

Σημ. Ἡ χρονολογία τῶν πρὸ τοῦ Χριστοῦ συμβάντων ἀριθμεῖται κατὰ τάξιν ὀπισθοδρομικὴν, οἷον 4600, 1599, 1598 κλπ.

Συγκεφαλαίως δι' ἐρωτήσεων.—Τί μᾶς λέγει ἡ Ἱερά Ἱστορία περὶ τοῦ κατακλυμοῦ;—Τί λέγει ἡ Μυθολογία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων περὶ κατακλυσμῶν;—Πόσοι κατακλυσοὶ ἀναφέρονται ὅτι ἐγένον;—Πῶς ἐσώθησαν ὁ Δευκκλίων καὶ ἡ Πύρρα;—Ἀπὸ τίνος ὀνομάσθησαν Ἑλληγες καὶ ἡ χώρα μας Ἑλλάς;—

3. Ἀκόμη ἀρχαιότεροι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος.

Πρὸ τοῦ κατὰ κλυσμοῦ τοῦ Δευκαλίωνος οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος δὲν ὠνομαζόντο Ἕλληνας, διότι ὁ Ἕλληνας δὲν εἶχεν ἀκόμη γεννηθῆ.

Οἱ Ἕλληνας ἐλέγοντο Πελασγοὶ ἵκοντο ἐκ βρασιλέως τῆς Ἀρκαδίας, ὁ ὅποιος ὠνομαζέτο Πελασγός. Οὗτος κατήγετο ἐκ τῆς Θούρας, κατήλθε δὲ μετὰ ἄλλων ὀπαδῶν διὰ τῆς Θεσσαλίας εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐνθα ἐβασίλευσεν ἐν Ἀρκαδίᾳ.

Οἱ πρῶτοι οὗτοι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος ἔζων ὡς ἄγριοι εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰ δάση καὶ ἐτρέφοντο μὲ ἄγρια χόρτα καὶ μὲ ἀγρίους καρπούς. Ὁ Πελασγός ὅμως ἐδίδασκεν αὐτοὺς νὰ κτερίζουν κτερία καὶ πόλεις, νὰ ἐνδύωνται μὲ δερματὰ ζώων καὶ πολλὰ ἄλλα καλὰ πράγματα.

Οἱ Πελασγοὶ ἔκτιζον τὰ κτερία των μὲ λίθους πολὺ μεγάλους καὶ ἀπελεκήτους. Ἔθετον δὲ τοὺς λίθους τούτους τὸν ἕνα ἐπὶ τοῦ ἄλλου χωρὶς νὰ κολλήσωσιν αὐτοὺς μὲ ἄσβεστον ἢ μὲ ἄλλο τι.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Πελασγῶν μέχρι σήμερον παραβλήθησαν περισσότερα τῶν τριῶν χιλιῶν ὀπαδικῶν ἐτῶν, καὶ ὅμως εἰς τὸ Ἄργος, εἰς τὴν Σικυῶνα καὶ εἰς ἄλλα μέρη σώζονται ἀκόμη μέχρι τῆς σήμερον πολλὰ ἔργα πελασγικῆς τέχνης.

Συγκεφαλαίωσις.—Πῶς ἐλέγοντο οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος πρὶν ὀνομασθῶσιν Ἕλληνας καὶ διὰ τίς;—Ὁ Πελασγός τί ἐδίδασκεν εἰς τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ;—Πῶς ἐκτίζοντο τὰ κτερία καὶ πόλεις αὐτοῦ;—

4. Ξένοι επίσημοι ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι ἔφερον τὸν πολιτισμὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Πελοσγὸς εἶδομεν ὅτι ἐδίδαξε μερικὰ καλὰ πράγματα εἰς τοὺς ὑπηκόους του. Μετὰ τὸν Πελοσγὸν ἦλθον καὶ ἄλλοι ξένοι ἄνθρωποι εἰς τὴν Ἑλλάδα, οἱ ὁποῖοι ἔφεραν τὸν πολιτισμὸν ἀπὸ ἄλλα μέρη.

Κέκροψ. — Πρῶτος ξένος εἰς τὴν Ἑλλάδα ἦλθεν ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν ὁ Κέκροψ, ὅστις ἐθεμελίωσε τὰς Ἀθήνας κατὰ τὸ 1640 ἔτος πρὸ Χριστοῦ καὶ ἐβασίλευσεν εἰς αὐτάς. Ὁ Κέκροψ ἔθεσεν εἰς ἐνέργειαν τὴν γεωργίαν, ἣ ὁποία δὲν ἦτο ἐν χρήσει ἕως τότε, ἐφύτευσε πολλὰς ἐλάκας καὶ ἀμπέλους, ἔμαθε τοὺς ὑπηκόους του νὰ τρώγωσι κρέας καὶ νὰ κατκτενεύζωσιν ὑφάρματα ἀπὸ τὰς τρίχας τῶν προβάτων καὶ αἰγῶν. Ὁ Κέκροψ πρὸς τοῦτοις συνέστησεν ἐν Ἀθήναις τὸν Ἄρειον Πάγον, τὸ μεγαλύτερον δικαστήριον τῆς Ἑλλάδος.

Δαναός. — Μετὰ τὴν Κέκροπα ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον καὶ ὁ Δαναός, ὅστις κατόκησεν εἰς τὸ Ἄργος. Οἱ Ἄργεῖοι μέχρι τῆς σήμερον ἀκόμη λέγονται Δαναοὶ (Ντάνοι).

Ὁ Δαναός ἐδίδαξε τοὺς Ἀργεῖους τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου, τῆς ἐλάκας καὶ ἐν γένει τὴν γεωργίαν καὶ πολλὰς ἄλλας ὠφελίμους γνώσεις. Πρὸς τοῦτοις ἐδίδαξεν αὐτοὺς καὶ τὴν λατρείαν τῶν αἰγυπτιακῶν Θεῶν.

Συγκεφαλαίωσις. — Ποῖος ἐθεμελίωσε τὰς Ἀθήνας καὶ πρὸ πόσων ἐτῶν; — Τί ἐδίδαξεν ὁ Κέκροψ τοὺς ὑπηκόους του; — Ποῖος συνέστησεν τὸν Ἄρειον Πάγον; — Πόθεν ἦτο ὁ Δαναός καὶ τί ἐδίδαξε τοὺς Ἀργεῖους; ἠθθη ἀπὸ το Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Β Ἄλλοι ξένοι ἐπίσημοι ἄνδρες.

Κάδμος.—Μετὰ τὸν Κέκροπα καὶ τὸν Δακνὸν ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Φοινίκην τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὁ Κάδμος. Ὁ Κάδμος ἐθεμελίωσε τὰς Θήβας, ἐδίδαξε τοὺς ὑπηκόους του τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, τὰ ὁποῖα τότε ἦσαν 16 καὶ ὄχι 24, ἔμαθον αὐτοὺς νὰ ἐμπορεύωνται καὶ ἄλλα ὠφέλιμα πράγματα.

Πέλοψ.—Πολλὰ ἔτη μετὰ τὸν Κάδμον ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ Πέλοψ ἐκ τῆς Φρυγίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ὁ Πέλοψ ἐνυμφεύθη ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀπέκτησεν ἐν αὐτῇ τόσῃν δυνάμειν καὶ τόσῃν φήμειν, ὥστε τὸ μέρος ὅπου οὗτος κατέκτησεν ὠνομάσθη ὅλον νῆσος τοῦ Πέλοπος ἢ καλλίτερον Πελοπόννησος.

Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν ἀπὸ τὸν Κέκροπα, τὸν Δακνὸν, τὸν Κάδμον καὶ τὸν Πέλοπα διδαχθέντες πολλὰ πράγματα οἱ Ἕλληνες ἤρχισαν νὰ ζῶσιν ὡς ἡμεροὶ ἄνθρωποι καὶ νὰ κίμωνται μεγάλως προόδους εἰς τὸν πολιτισμόν.

Συγκεφαλαίως.—Πόθεν ἦτο ὁ Κάδμος καὶ τί ἐδίδαξε τοὺς ὑπηκόους του;—Διὰ τί ἡ Πελοπόννητος ὠνομάσθη Πελοπόννητος;

Γ. Ἐντόπιοι ἐπίσημοι ἄνδρες τῆς Ἑλλάδος. Ἡρώες.

Ἐκτὸς τῶν ξένων ἐπισήμων ἀνδρῶν, τοὺς ὁποίους ἀνεφάρχμεν, ἦσαν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐντόπιοι μεγάλοι ἄνδρες. Οὗτοι ἐπροστάτευσαν τὴν πατρίδα μὲ θυσίαν τῆς ζωῆς των πολέμοις ἡμίσησαν καὶ τὸν ἄλλον τοῦ ἑκαταεὺς ἀπὸ τῆς βασιλείας.

ράτων και κακούργων ανθρώπων. Οί ατρήμητοι οὔτοι ἄνδρες ὠνομάσθησαν Ἥρωες.

Ἡρακλῆς.—Πρῶτος Ἥρωες ἦτο ὁ Ἡρακλῆς, ὅστις ἐγεννήθη ἐν Θήβαις. Οί γονεῖς του ἦσαν Ἄργεῖοι. Οὔτος ἐπροστάτευσε πολὺ τὴν Ἑλλάδα και αἱ ἀνδραγα-

θίαι του εἶναι μέγιστα. Οί ἀπόγονοί του ἐξεδιώχθησαν ἐκ τῆς Πελοποννήσου και κατέφυγον εἰς τοὺς Δωριεῖς, τοὺς κατοικοῦντας τὴν Δωρίδα, ἐν τῇ στερεῇ Ἑλλάδι· ὠνομάσθησαν δὲ Ἡρακλειῖται, δηλαδὴ ἀπόγονοι τοῦ Ἡρακλέους.

Θησεύς.—“Άλλος ἦρως εἶναι ὁ συγγενὴς τοῦ Ἡρακλέους Θησεύς, τοῦ ὁποῖου πατήρ ἦτο ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων Αἰγέως. Ὁ Θησεύς ἐτόλμησε καὶ μετέβη θεληματικῶς εἰς τὴν Κρήτην καὶ ἐκεῖ κατώρθωσε νὰ φονεύσῃ ἐντὸς τοῦ Λαβυρίνθου τῆς Κρήτης ἐν θηρίον μέγα, τὸ ὁποῖον ἐτρέφετο μὲ ἀνθρώπους καὶ πρὸ πάντων μὲ Ἀθηναίους, οἱ ὁποῖοι ἐπέλλοντο ἐκεῖ κατ’ ἔτος.

Ὁ Θησεύς ἐπιστρέψας ἐκ Κρήτης ἔγινε βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων ἀντὶ τοῦ πατρὸς του Αἰγέως, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν λύπην του τὴν πολλὴν διὰ τὸν υἱὸν του ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπνίγη.

Οἰδίπους.—“Άλλος ἦρως εἶνε ὁ Οἰδίπους, ὁ ὁποῖος χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ ἐφόνευσε τὸν πατέρα του, ἐνυμφεύθη τὴν μητέρα του καὶ ἔγινε βασιλεὺς τῶν Θεβῶν. Ὑστερον ὁμως, ἀφοῦ ἔμαθε τοῦτο ἀπὸ τὸ Μαντεῖον, αὐτὸς μὲν ἐτυφλώθη μόνος του, ἡ δὲ σύζυγος καὶ μήτηρ του ἐκρεμάσθη καὶ ἐπνίγη μόνη της. Οὗτοι καὶ ἄλλοι ἀκόμη ἦσαν οἱ ἦρωες τῆς Ἑλλάδος.

Συγκεφαλαίωσις.—Ποῖοι λέγονται ἦρωες;—Ποῖος ἦτο ὁ πρῶτος τῶν ἡρώων;—Ποῦ ἐγεννήθη ὁ Θησεύς καὶ πῶς εὐηργέτησε τὴν πατρίδα του;—Τί ἔπραξεν ὁ Οἰδίπους;

7. Πρώτη ἐστρατεία τῶν Ἑλλήνων εἰς ξένους τόπους.

Οἱ ἦρωες τῆς Ἑλλάδος, ἀφοῦ ἐτακτοποίησαν τὰ πράγματα τῆς πατρίδος των ἔμαθον ὅτι μακρὰν τῆς Ἑλλάδος ἦτο εἰς κακὸς βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος ἐλήστευε καὶ ἐφόνευεν ὅλους τοὺς ξένους ἐμπόρους, οἱ ὁποῖοι ἐπήγαγον εἰς τὸ βασιλείον του. Ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ὠνομάζετο Αἰθή-

της, ὅστις φονεύων τοὺς ἐμπόρους εἶχεν ἀποκτήσῃ ἄπειρα πλοῦτη.

Τὸν κακὸν τοῦτον βασιλέα ἠθέλησαν νὰ τιμωρήσωσιν οἱ ἥρωες τῆς Ἑλλάδος. Πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον κατεσκευάσταν ἐν πλοῖον, τὸ ὁποῖον ὠνόμασταν Ἀργώ. Εἰς τὸ πλοῖον τοῦτο ἐπεβιβάσθησαν πεντήκοντα γενναῖοι ἥρωες, οἱ ὁποῖοι ἐξεκίνησαν καὶ ἔφθασαν εἰς τὸ βασιλείον τοῦ κακοῦ βασιλέως Αἰήτου.

Ἡ χώρα τοῦ Αἰήτου ἐλέγετο Κολχίς καὶ ἦτο εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Εἰς τὴν Κολχίδι οἱ ἥρωες τῆς Ἑλλάδος κατῶρθασαν νὰ ἀρπάξωσι τοὺς θησαυροὺς τοῦ Αἰήτου διὰ τῆς βοηθείας τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, ἣ ὁποία ἐλέγετο Μήδεικ καὶ ἦτο περίφημος μάγισσικ. Τότε ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν Μήδεικ μὲζέ, ἀφοῦ ἐτιμώρησαν τὸν κακὸν βασιλέα Αἰήτην.

Ὡστε βλέπομεν ὅτι οἱ Ἕλληνες ἤρχισαν νὰ κἀμνουν ἐκστρατείας καὶ νὰ γνωρίζουν καὶ ἄλλους ξένους τόπους. Ἡ ἐκστρατεία κατὰ τῆς Κολχίδος ἔγινε πρὸ τριῶν χιλιάδων ἐτῶν καὶ λέγεται Ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία. Ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἦτο ὁ Ίάσων.

Συγκεφαλαιώσεις.—Διὰ τί οἱ ἥρωες τῆς Ἑλλάδος ἐξεστράτευσαν εἰς τὴν Κολχίδα; Τί ἔπραττεν ὁ βασιλεὺς τῶν Κόλχων Αἰήτης;—Πόσοι ἦσαν οἱ ἐκστρατεύσαντες ἥρωες;—Ποῖον ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκστρατείας;

8. Ἡ ἄλλη μεγάλη ἐκστρατεία τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ πόλεμος κατὰ τῆς Τροιάδος.—Μετὰ τὴν Ἀργοναυτικὴν ἐκστρατείαν οἱ Ἕλληνες ἐπολέμησαν ἐκαντίον ἐνῆς ἄλλου βασιλείου, τὸ ὁποῖον ἦτο πλησίον

τῆς Κολχίδος καὶ ἐλέγετο βασιλεὺς τῆς Τρωίδος. Ὁ βασιλεὺς τῆς Τρωίδος ἐλέγετο *Πριάμος* καὶ ἦτο καλὸς ἄνθρωπος, καθὼς καὶ ἡ γυνὴ του ἡ *Ἑκάβη*.

Ἡ αἰτία τοῦ πολέμου κατὰ τοῦ καλοῦ βασιλέως Πριάμου ἦτο, ὅτι εἷς υἱὸς του ὀνομαζόμενος *Ἡκίρις* ἦλθε μὲ ἕνα ἐξ ἀδελφόν του εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οἱ Ἕλληνες τὸν περιποιήθησαν πολὺ. Ἀλλ' αὐτὸς ἐφ' ἴνη ἀχάριστος καὶ δόλιος. Καὶ ἰδοῦ:

Εἰς τὴν Σπάρτην ἦτο εἷς βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο *Μενέλαος*. Ἡ σύζυγος τοῦ *Μενελάου*, τὴν ὁποίαν οὗτος πολὺ ἠγάπη, ἐλέγετο *Ἑλένη* ἦτο δὲ ἡ ὠραιοτάτη ὄλων τῶν γυναικῶν τοῦ κόσμου.

Ὁ *Ἡκίρις* ἦλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης *Μενελάου*, ὅστις πολὺ τὸν περιποιήθη. Ἀλλὰ μιστ' ὀλίγαις ἡμέραις ὁ *Μενέλαος* ἠναγκάσθη, ἕνεκα σπουδαίης ἐργασίας του, νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Κρήτην, ἀφ' ἣς τὴν ἐντολὴν νὰ φιλοξενῶσι τὸν *Ἡκίριον* μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς του ἐκ τῆς Κρήτης.

Μόλις ὁμοῦς ἀνεχώρησεν ὁ *Μενέλαος* καὶ ὁ *Ἡκίρις* συμφωνεῖ μὲ τὴν ἄπιστον σύζυγον *Ἑλένην* νὰ δραπέτευσωσιν εἰς τὴν Τρωίδα. Ἐρπικσαν μέγιστα καὶ τοὺς *Θησκυροὺς* τοῦ *Μενελάου*. Ὁ *Ἡκίρις* ἦτο νέος ὠραιοτάτος.

Ὁ *Μενέλαος*] ἐπιστρέψας ἐκ τῆς Κρήτης δὲν εἶπεν οὔτε τὴν *Ἑλένην* του οὔτε τοὺς *Θησκυροὺς* του. Τρίχρῃ ἀμέσως καὶ εἰδοποιεῖ τὸν ἀδελφόν του *Ἀγαμέμνονα*, ὅστις ἦτο βασιλεὺς τοῦ Ἄργους, καὶ τοὺς ἄλλους ἐνδόξους βασιλεῖς τῆς Ἑλλάδος, οἱ ὁποῖοι τότε ἦσαν πολλοί, καὶ ὄχι εἷς ὅπως σήμερον.

Ὅλοι οἱ βασιλεῖς ἀπεφάσισαν διὰ γενικῆς ἐκστρα-

τείχεσ νά τιμωρήσωσι τὸν τολμητήν τε νά προσβάλῃ τὴν Ἑλλάδα, διότι ἡ ἀρπαγὴ τῆς Ἑλένης ἦτο ὕβρις ὅλης τῆς Ἑλλάδος.

9. Ὁ δούρειος ἵππος.

Συνήθρισαν λοιπὸν ὅλοι οἱ βασιλεῖς τῆς Ἑλλάδος ἑκατὸν χιλιάδας στρατοῦ καὶ χίλια διακόσια πλοῦα. Με αὐτὰ μετέβησαν καὶ ἐπολιορκήσαν τὴν Τροίαν, ἔχοντες ἀρχιστράτηγον τὸν Ἀγαμέμνονα. Ἄλλοι ἔνδοξοι βασιλεῖς ἦσαν ὁ Μενέλαος, ὁ ἀνδρειότατος πάντων τῶν Ἑλλήνων Ἀχιλλεύς, ὁ πολυμήχανος Ὀδυσσεύς, ὁ σοφὸς Νέστωρ, ὁ πολεμικὸς Διομήδης καὶ ἄλλοι.

Ἡ πολιορκία τῆς Τροίης διήρκεσεν ἐννέα ἔτη. Τὰ φρούριά της ἦσαν ὑψηλά καὶ ἀκυρίευτα. Οἱ Ἕλληνες ἀπελπισθέντες ἐσκέφθησαν νά δωρήσουν εἰς τοὺς Τρῶας ἓνα μέγαν ξύλινον ἵππον καὶ νά προσποιηθῶσιν ὅτι ἀναχωροῦν πλέον ἐκ τῆς Τρωάδος. Τοῦτο καὶ ἔπραξαν. Οἱ Τρῶες κατόπιν ἐκρήμνισαν τὰ τεῖχη τῆς πόλεως, διὰ νά εἰσκαχάγωσι τὸν πελώριον ἐκεῖνον ξύλινον (δούρειον) ἵππον, διότι δὲν ἐχώρει ἀπὸ τῆς πύλης τοῦ τεύχους.

Ἀφοῦ οἱ Τρῶες ἐκρήμνισαν τὰ τεῖχη τῶν ὁ στρατὸς τῶν Ἑλλήνων, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐκεῖ πλησίον κεκρυμμένος, ἔμαθε τοῦτο παρ' ἄλλων Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι ὀπλισμένοι εὐρίσκοντο κεκρυμμένοι ἐντὸς τοῦ ἵππου.

Ἀμέσως τότε ὅλος ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς ὤρμησεν εἰς τὴν πόλιν διὰ τοῦ κρημνισθέντος μέρους τοῦ φρουρίου καὶ ἐκυρίευσεν αὐτήν. Ἡ πόλις ὅλη ἐκάη. Οἱ Τρῶες κατεσφάγησαν. Ὁ Πρίαμος καὶ ὁ Πάρις ἐφρονεύθησαν. Ἡ βα-

σίλισσα συνελήφθη αιχμάλωτος. Καί ἡ Ἑλένη, ἡ ὁποία πολὺ γρήγορα εἶχε μετανοήσῃ διὰ τὴν κακίαν της πράξιν, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Σπάρτην.

Καί ἐκ τῶν Ἑλλήνων πολλοὶ ἐφρονέθησαν καὶ ἄλλοι ὑπέφερον πολλὰ μέχρις οὗ ἐπικνέλωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Ὀδυσσεὺς περιπλανᾶτο καθ' ὁδὸν δέκα ἔτη, μέχρις ὅτου ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἰθάκην του.

Οἱ Ἕλληνες ὅμως διὰ τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἔδειξαν ὅτι τιμωροῦσι τοὺς τολμῶντας νὰ προσβάλλωσι τὴν πατρίδα των. Ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος ἔγεινε τῷ 1184 ἔτει πρὸ Χριστοῦ, δηλαδὴ πρὸ τριῶν χιλιάδων καὶ ἐξήκοντα περίπου ἔτων· διήρκεσε δὲ δέκα ἔτη.

Συγκεφαλαίως. — Ποία ἦτο ἡ πρώτη ἐκστρατεία τῶν Ἑλλήνων εἰς ξένους τόπους καὶ ποία ἡ δευτέρα; — Ποία ἦτο ἡ αἰτία τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου; — Πῶς ἐθεώρησαν οἱ Ἕλληνες τὴν ἀρπαγὴν τῆς Ἑλένης καὶ τί ἀπεφάσισαν νὰ πράξωσιν; — Πόσον στρατὸν συνήθροισαν οἱ Ἕλληνες; — Ποῖον ἐξέλεξαν ἀρχιστράτηγον; — Ποιοὶ ἄλλοι βασιλεῖς ἐλάβον μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην; — Διὰ τί οἱ Ἕλληνες δὲν ἐκυρίευσαν διὰ μιᾶς τὴν Τροίαν; — Πῶς ἐκυριεύθη ἡ Τροία; — Ποία ἦτον ἡ τύχη τῆς Τροίας; — Τί ἀπέγεινεν ἡ Ἑλένη;

ΙΟ. Κἀθοδος τῶν Ἡρακλειδῶν.

Ὁ Ἡρακλῆς εἶπομεν ὅτι ἐγεννήθη ἐν Θήβαις, οἱ δὲ γονεῖς του ἦσαν Ἀργεῖοι. Διὰ τοῦτο δὲ οἱ ἀπογονοὶ του ἤθελον νὰ γείνωσιν αὐτοὶ ἄρχοντες τῆς Πελοποννήσου. Ἀλλ' ἀντὶ τούτου ἔρχοντο καὶ αὐτὰ τὰ Ἀργεῖα καὶ ἠνυγκάσθησαν ἐπὶ τέλους νὰ εὕρωσι κατὰ κράτος εἰς τοὺς Δω-

ριείς τούς κατοικοῦντας εἰς τὴν Δωρίδα πλησίον τῆς Θεσσαλίας.

Ὁ Ἡρακλῆς πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου εἶχεν ἀποθάνῃ. Οἱ δὲ κληρονομοῦντες εἰς τὴν Δωρίδα ἀπογονοὶ του ὠνομάσθησαν Ἡρακλειῖται.

Οἱ Ἡρακλειῖται οὗτοι ὀγδοήκοντα ἔτη μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, κατὰ τὸ ἔτος 1104 πρὸ Χριστοῦ, κτήληθον ἀπὸ τὴν Δωρίδα καὶ ἐκυρίευσαν ὅλην τὴν Πελοπόννησον, πλὴν τῆς Ἀρκαδίας, ἔχοντες καὶ τὴν βοήθειαν τῶν Δωριέων. Ἡ Πελοπόννησος, ἔλεγον οἱ Ἡρακλειῖται, ἀνῆκεν εἰς τὸν πτετέρα των Ἡρακλέα.

Τοιοῦτοτρόπως οἱ Ἡρακλειῖται μετὰ τῶν Δωριέων ἔγειναι κύριοι τῆς Λακωνίας, τῆς Μεσσηνίας καὶ τῆς Ἀργολίδος. Τὸ γεγονός τοῦτο λέγεται εἰς τὴν ἱστορίαν καθ' ὁδὸς τῶν Ἡρακλειῶν, δηλαδὴ ἐπιστροφή εἰς τὴν πατρίδα των.

Ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ Μενέλαος, ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ οἱ ἄλλοι βασιλεῖς τῆς Ἑλλάδος εἶχον ἀποθάνῃ, ὅταν οἱ Ἡρακλειῖται μετὰ τῶν Δωριέων ἦλθον καὶ κατέλαβον τὴν Πελοπόννησον.

Πολλοὺς τῶν κτοίκων τῆς Πελοποννήσου ἐξεδίωξαν ἐξ αὐτῆς οἱ Ἡρακλειῖται, ἄλλους δὲ κατέσφαξαν.

Οἱ Ἡρακλειῖται εἰς τὴν Μεσσηνίαν ἐγκατέστησαν ἕνα βασιλέα, ἄλλον ἐγκατέστησαν εἰς τὴν Ἀργολίδα καὶ ἄλλον εἰς τὴν Λακωνίαν. Ὁ βασιλεὺς ὅμως τῆς Λακωνίας δὲν ἐπρόφρατε νὰ βασιλεύσῃ, διότι ἐφρονεῦθη. Διὰ τοῦτο ἔγειναι βασιλεῖς οἱ δύο υἱοὶ του, ὁ Εὐρυσθένης καὶ ὁ Ηρακλῆς, οἱ ὁποῖοι ἐλέγετο ὅτι ἦσαν δίδυμοι. Ἐκτοτε εἰς τὴν Σπάρτην ἐβασίλευον δύο βασιλεῖς, ἐκ τῶν δύο

οικογενειῶν τῶν δύο πρώτων αὐτῆς βασιλείων, τοῦ Εὐρύσθενους καὶ τοῦ Προκλέους.

Οἱ πρώτοι κάτοικοι τῆς Λακωνίας ὅσοι δὲν ἀνεχώρησαν ἐξ αὐτῆς ὑποδουλώθησαν ὑπὸ τῶν Δωριέων ὀνομασθέντες Εἰλωτες. Οἱ Εἰλωτες οὗτοι ἦσαν δούλοι τῶν νέων κατοίκων τῆς Σπάρτης.

Οἱ Σπαρτιᾶται συχνάκις ὀνομάζοντο καὶ Λακεδαιμόνιοι. Ἀλλὰ Σπαρτιᾶται ἐλέγοντο κυρίως οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως Σπάρτης, ἐνῶ Λακεδαιμόνιοι ἐλέγοντο οἱ κάτοικοι τῶν περιχώρων. Ὡστε ἔχομεν Σπαρτιᾶτας, Λακεδαιμονίους καὶ Εἰλωτας ἢ δούλους.

Συγκεφαλαίως. — Διὰ τί οἱ υἱοὶ τοῦ Ἡρακλέους ἐξεδιώχθησαν ἐκ τοῦ Ἄργους; — Ποῖοι καλοῦνται Ἡρακλεῖδαι; — Πῶς κατέρθωσαν οἱ Ἡρακλεῖδαι νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν Πελοπόννησον; — Διὰ τί ἐβατίλευον δύο βασιλεῖς εἰς τὴν Σπάρτην; — Εἰς πόσας τάξεις διηροῦντο οἱ Σπαρτιᾶται;

Η ΣΠΑΡΤΗ.

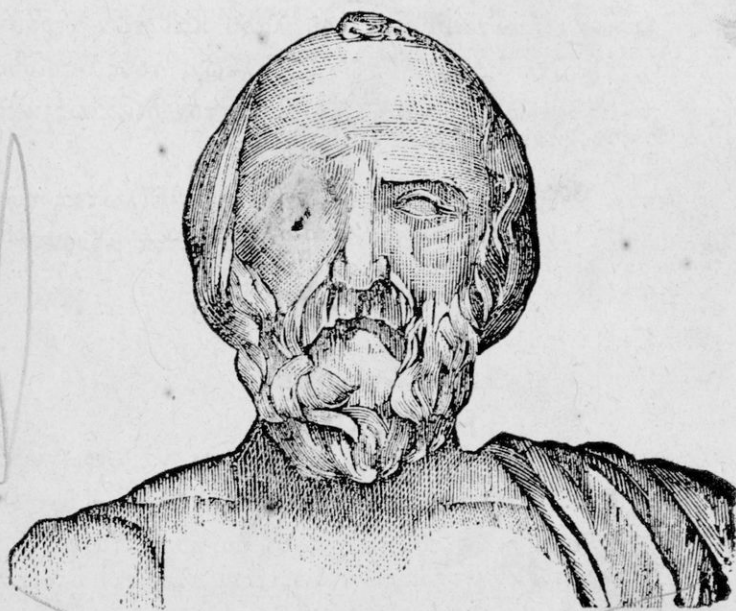
II. Σπαρτιᾶται καὶ Λυκοῦργος.

Οἱ Ἡρακλεῖδαι μετὰ τῶν Δωριέων εἶπομεν ὅτι κατέλαβον τὴν Σπάρτην, τὴν πρωτεύουσαν τῆς Λακωνίας, καὶ ἐβατίλευον εἰς αὐτήν, ἔχοντες δύο βασιλεῖς.

Ὁ εἷς ἐκ τῶν δύο βασιλέων τῆς Σπάρτης, ὁ καταγόμενος ἐκ τῆς γενεᾆς τοῦ Προκλέους, ἀποθνήσκων ἀφήκεν ἕνα υἱὸν ἀνήλικον, ὁ ὁποῖος ὀνομάσθη Χερύλακος. Τοῦ Χερύλακου τούτου ἔγεινε κηδεμὼν ὁ θεῖός του Λυκοῦργος, ὅστις ἦτο ἀδελφὸς τοῦ ἀποθνήσκοντος πατρὸς του.

Ὁ Λυκοῦργος ἡγήσατο τὴν πόλιν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ νότον ὄμιον. Ἐκταύθου ἕως τῆς ἑσπέρης

Κατόπιν ὁμοῦς ὁ Λυκοῦργος ἐτυκοφαντήθη καὶ ἠνγκ-
κάσθη διὰ τοῦτο ἐν φύγῃ ἐκ τῆς Σπάρτης. Τότε ἐπὶ
πολλὰ ἔτη περιῆλθε πολλὰ μέρη τοῦ κόσμου καὶ ἔμαθε
τοὺς νόμους πολλῶν ἐθνῶν. Ἐπιστρέψας δὲ κατόπιν εἰς
τὴν Σπάρτην συνέταξε σοφοὺς νόμους διὰ τοὺς Σπαρτιά-
τας, οἱ ὅποιοι ἕως τότε δὲν ἤξευρον πῶς ἐν κυβερνηθῶσ
καλῶς.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ.

Πρῶτον, ὁ Λυκοῦργος ἐνομοθέτησε ἐν κυβερνώσει τὴν
Σπάρτην δύο βασιλεῖς, ὅπως δηλαδὴ καὶ πρότερον, διότι
ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς, ὡς γνωρίζομεν, δύο βασιλεῖς ἐβασί-
λευον εἰς τὴν Σπάρτην.

Δεύτερον, οἱ βασιλεῖς δὲν ἔπραττον ὅτι ἤθελον, ἀλ-
λὰ συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους τοὺς ὁποίους ἔθετεν ἡ
Γερουσία. ὅπως σήμερον θετεῖ τοὺς νόμους ἡ Βουλὴ. Ἡ

Γερουσίᾳ ἦτο ἐν συμβούλιον ἐξ 28 σοφῶν καὶ καλῶν γερόντων, τοὺς ὁποίους ἐξέλεγεν ὁ λαός, ὅπως καὶ ἡμεῖς σήμερον ἐκλέγομεν τοὺς βουλευτάς μας.

Ἐκστὸν ἔτη μετὰ τὸν Λυκοῦργον ὁ λαός ἐξέλεγε κατ' ἔτος διὰ βοῆς καὶ πέντε ἄλλους ἄρχοντας, οἱ ὁποῖοι ἐλέγοντο "Εφοροί. Οἱ "Εφοροί δύνανται νὰ περὶβληθῶσι πρὸς τοὺς ὑπουργοὺς τῆς σήμερον, μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ "Εφοροί ἦσαν ἀνώτεροι καὶ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν γερουσιαστῶν καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν βρασιλέων, τοὺς ὁποίους ἠδύναντο νὰ τιμωρῶσιν ὅταν δὲν ἔπραττον δικαίως καὶ προνίμως.

Τρίτον, ἀνέθηκεν εἰς τοὺς δυστυχεῖς Εἰλωτις τὴν καλλιέργειαν τῆς χώρας, οἱ δὲ Σπαρτιῶται μόνον εἰς τὰ ὅπλα ὄρειλον νὰ ἀσχῶνται.

12. Συνέχεια.

Τέταρτον, ὁ Λυκοῦργος ἐνομοθέτησε νὰ τρώγωσιν ἅλοι οἱ πολῖται μαζί τὴν αὐτὴν τροφήν ἀνὰ 15—20 ἄνθρωποι εἰς ἐκάστην τράπεζαν. Ἡ συνήθης τροφή τῶν ἦτο ὁ λεγόμενος μέλας ζωμός. Ἐκαστος πολίτης συνεισέφερεν εἰς τὸ συστίτιον, ἄλευρον, μέλι, οἶνον, σῦκκα καὶ τυρόν. Ὡστε δὲν ἠδύναντο ἄλλοι νὰ τρώγῃ κρέας καὶ ἄλλοι νὰ λάχων. Καὶ αὐτοὶ οἱ βρασιλεῖς ἔτρωγον τὸν μέλαρα ζωμόν.

Πέμπτον, τὰ τέκνα τῶν Σπαρτιῶτων ἀπὸ τῆς μισθίας τῶν ἡλικίας ἀνετρέφοντο μακρὰν τῶν γονέων τῶν ἐν μεγάλῃ σκληραγωγίᾳ. Ἐμάνθωνον νὰ ἀγαπῶσι τὴν πατρίδα των, νὰ γινῶνται ἀνδρείοι στρατιῶται, νὰ σε-

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

βωνται τούς νόμους καὶ τούς μεγαλειτέρους τῶν καὶ πολ-
λὰ ἄλλα πράγματα. Ὁμοίως σχεδὸν ἀνετρέφοντο καὶ οἱ
Σπαρτιατίδες. Ἡ Σπάρτη εἶχε τούς ἀρίστους στρατιώτας.

Ἐκτον, ὁ Λυκοῦργος διὰ τὴν καταστάσιν τῶν Σπαρ-
τιάτων ὅλους ἴσους τὸν ἕνα μὲ τὸν ἄλλον διήρξεν ὅλην
τὴν χώραν εἰς μερίδια ἴσα. Ἐκαστος Σπαρτιάτης ἔλα-
βε διὰ κλήρου ἓν μερίδιον γῆς, τὸ ὅποιον ἐκαλλιέργουν
οἱ Ἐλλώτες. Τὸ μερίδιόν του τοῦτο δὲν εἶχε τὸ δικαίω-
μα νὰ πώλῃται, οὔτε νὰ ἀγοράσῃ ἄλλο. Κατήργησε δὲ
ὁ Λυκοῦργος καὶ τὰ χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ νομίσματα, διὰ
νὰ μὴ δύνασθαι τις νὰ γίνηται πλούσιος. Νομίσματα, εἶχε
μόνον βρέξαι σιδηροῦ.

Τούτους καὶ ἄλλους καλοὺς νόμους ἔθεσεν ὁ Λυκοῦρ-
γος. Ὑπεχρέωσε δὲ τούς συμπολίτας του νὰ δοκιθῶσιν
ὅτι δὲν θὰ μεταβάλωσιν αὐτούς, μέχρις οὔ ἐπιστρέψῃ ὁ
ἴδιος, ὅστις μετέβη εἰς ἓν Μαντεῖον μακρὰν τῆς Σπάρτης.
Ἐκεῖ δὲ καὶ ἀπέθανεν ἐκουσίως, ἐξ ἀσιτίας, διὰ τὴν μὴ
ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς τὴν Σπάρτην καὶ τότε ἀναγκάσω-
σιν αὐτὸν οἱ Σπαρτιάται νὰ μεταβάλῃ τούς νόμους του.

Τοιοῦτος ἦτο ὁ μέγας νομοθέτης τῆς Σπάρτης Λυ-
κοῦργος, ὅστις ἔζη πρὸ δύο χιλιῶν ἐπτακοσίων πεντή-
κοντα περίπου ἐτῶν, δηλαδή περὶ τὸ ἔτος 870 πρὸ
Χριστοῦ.

Συγκεφαλαιώσεις.—Ποίαν συγγένειαν εἶχεν ὁ Λυκοῦργος μὲ
τὸν ἀνήλικον Χαρίλαον;—Πῶς ἔμαθεν ὁ Λυκοῦργος τούς ξένους
νόμους;—Τί ἔτρωγον οἱ Σπαρτιάται;—Τί ἦτον ἡ Γερουσία καὶ
τί οἱ Ἔρροροι;—Ποῖα δικαίωματα ἔχαιρον οἱ Ἐλλώτες;—Πρὸ
πόσων ἐτῶν ἔζη ὁ Λυκοῦργος καὶ ποῦ ἀπέθανεν;—Ποῖα ἐκ τῶν
Σπαρτιατικῶν ἠθῶν ἐπὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ εἰς τὴν ἑλληνικὴν Πολιτικὴν

ΠΟΛΕΜΟΙ ΤΩΝ ΣΠΑΡΤΙΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΜΕΣΣΗΝΙΩΝ.

13. Πρώτος Μεσσηνιακός πόλεμος 743-723 ἔτ. πρὸ Χριστοῦ.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος ἀρχίζουσι νὰ πολεμῶσι καὶ ἀναμεταξὺ τῶν. Τοῦτο δὲν εἶνε κελόν.

Εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς ἡ Λακωνίᾳ συνορεύει μετὰ τὴν Μεσσηνίαν. Εἰς τὰ σύνορα τῶν δύο τούτων χωρῶν ἦτο εἷς ναός, ὅπου ἤρχοντο κατ' ἔτος καὶ Μεσσηνιοὶ καὶ Σπαρτιαῖται καὶ ἐπακηγύριζον. Εἰς μίαν τῶν πακηγύρισεων τούτων οἱ Μεσσηνιοὶ προσέβηλλον τοὺς Σπαρτιαῖτας.

Ἀμέσως τότε ἤρχισε μνηϊώδης πόλεμος μεταξὺ τῶν δύο τούτων γειτονικῶν λαῶν. Οἱ Μεσσηνιοὶ μὴ δυνάμενοι ν' ἀντισταθῶσι κατὰ τῶν ἀτρομήτων Σπαρτιατῶν ἐκλείσθησαν εἰς τὸ φρούριόν των Ἰθώμην πολιορκούμενοι ἐκεῖ ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ Μεσσηνιοὶ ἐφρίνοντο νικητικῶς ἀπὸ μάλιστα ὁ βασιλεὺς των Ἀριστοδῆμος διὰ νὰ νικήσωσιν αὐτοὶ ἐθυσίαιτε μόνος κατὰ συμβουλήν τοῦ Μαντείου τὴν ἰδίαν του θυγατέρα, ἡ ὁποία ἦτο καὶ ἡραθωνισμένη. Ἐπὶ τέλος ὁμῶς νοήσας ὅτι μακτίως ἐθυσίαιτε τὴν θυγατέρα του καὶ παρκλινηθεὶς καὶ ὑπὸ τρομακτικοῦ τινος ὄνειρου ἐπῆγε καὶ ἠὺτοκτόνησεν ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς. Ἦτο περιττὸν ὁμῶς.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀριστοδήμου ἡ Ἰθώμη ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ οἱ Μεσσηνιοὶ ἄλλοι μὲν

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Μεσσηνίους κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν καὶ μετὰ πόσα ἔτη;—Ποῖος ἦτο ὁ ἥρωσ τῶν Μεσσηνίων κατὰ τὸν πρῶτον πόλεμον καὶ ποῖος κατὰ τὸν δεύτερον;—Διὰ τίνος βοηθείας ἐνίκησαν οἱ Σπαρτιαταὶ;—Ποῖοι ἐνίκων εἰς τὰς ἀρχάς;—Τί ἔπαθεν ὁ Ἀριστομένης;—Τί ἀπέγειναν οἱ Μεσσηνιοὶ;

ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ.

ΙΒ. Ἀθηναῖοι καὶ Σόλων.

Κόδρος.—Ὅτε οἱ Περικλεΐδαι μετὰ τῶν Δωριέων ἤλθον καὶ κατέλαβον τὴν Πελοπόννησον, πολλοὶ Πελοποννήσιοι ἐξεδιώχθησαν εὐρόντες καταφύγιον εἰς τὰς Ἀθήνας. Οἱ Δωριεῖς ἐζήτησαν παρὰ τῶν Ἀθηναίων τοὺς φυγάδας Πελοποννησίους διὰ νὰ φονεύσωσιν αὐτούς. Οἱ Ἀθηναῖοι δὲν τοὺς παρέδωκαν. Ἔνεκα τούτου ἠγέρθη πόλεμος μετὰ τῶν Δωριέων καὶ Ἀθηναίων. Οἱ Δωριεῖς ἤλθον πλησίον τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον.

Τότε τὸ Μεντεῖον εἶπεν ὅτι ἐκεῖνο τὸ στράτευμα θὰ νικήσῃ, τοῦ ὁποίου ὁ βασιλεὺς θὰ φονευθῇ. Τότε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων Κόδρος, ἄνθρωπος πολὺ φιλόπατρις, ἐνεδύθη φορέματι γεωργοῦ καὶ λαθῶν δρέπανον εἰς τὴν χεῖρα ἐισήλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Δωριέων ὡς ἄγνωστος καὶ ἐκτύπησεν ἐπίτηδες ἕνα στρατιώτην. Ὁ στρατιώτης θυμωθεὶς ἐφόνευσεν αὐτὸν ἀμέσως.

Οἱ Δωριεῖς μαθόντες ὅτι ἐφονεύθη ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων ἐτρέπησαν εἰς φυγὴν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἔμειναν νικηταὶ (ἔτος 1045 πρὸ Χρ) τιμήσαντες μεγάλως τὸν τὸν Κόδρον διὰ τὴν φιλοπατρίαν του, διότι πρὸς τιμὴν αὐτοῦ κατήργησαν πλέον τὸ βασιλικὸν ἔθνος.

Δράκων.—Ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι δὲν εἶχον ὅπως οἱ Σπυριταῖται ἰσότητα πλοῦτου μεταξὺ των, ἀλλ' ἄλλοι ἦσαν πολὺ πλούσιοι καὶ ἄλλοι πολὺ πτωχοί, συνέβηκε πολλὰκις νὰ φιλονεικῶσιν οἱ πλούσιοι μὲ τοὺς πτωχοὺς. Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν φιλονεικιῶν τούτων ἀπεφάτισαν νὰ γράψωσι νόμους, διότι ἕως τότε δὲν εἶχον γραπτοὺς νόμους. Ἐξέλεξαν λοιπὸν τὸ ἔτος 624 πρὸ Χρ. ἓνα ἄνδρα διὰ νὰ γράψῃ τοὺς νόμους των. Οὗτος ἐλέγετο Δράκων.

Ὁ Δράκων ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν. Ἐγγραψε δὲ νόμους τόσον αὐστηροὺς, ὥστε ἔλεγον ὅτι τοὺς ἔγγραψε μὲ αἶμα καὶ ὄχι μὲ μελάνην! Κατὰ παντὸς ἐγκλήματος, εἴτε μεγάλου εἴτε μικροῦ, εἶχεν ὀρίστη ποινὴν θανάτου. Διὰ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι μετ' ὀλίγου ἔτη ὀργισθέντες τὸν ἐδίωξαν εἰς τὴν νῆσον Αἴγινα, ὅπου καὶ ἀπέθανεν.

Οἱ νόμοι τοῦ Δράκωντος ἦσαν σχεδὸν ἀνεφάρμοστοι διὰ τὴν αὐστηρότητά των. Διὰ τοῦτο δὲ ἐξηκολούθουν πάντοτε νὰ συμβαίνωσι μεγάλαι ταρχαὶ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐπὶ τέλους οἱ πτωχοὶ μὲ τοὺς πλουσίους κατήντησαν πάλιν εἰς μεγάλας φιλονεικίας.

Πρὸς κατὰπυσι τῶν ταρχῶν τούτων οἱ Ἀθηναῖοι ἀνέθεταν εἰς ἓνα ἄλλον σοφὸν νομοθέτην νὰ συντάξῃ νέους νόμους. Ὁ νέος οὗτος νομοθέτης ἐλέγετο Σόλων.

Συγκεφαλαίωσις.—Διὰ τί ἠγέρθη πόλεμος μεταξὺ Δωριέων καὶ Ἀθηναίων;—Ποῖος ἔγινε πρότερον, ὁ πόλεμος τῶν Δωριέων κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἢ ὁ κατὰ τῶν Μεσσηνίων;—Τί ἔπραξεν ὁ Κρόδρος;—Ποῖος ἦτο ὁ πρῶτος νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁποῖους νόμους συνέταξεν;—Διὰ τί εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξηκολούθουν ἀκόμη αἱ ταρχαὶ καὶ μετὰ τὴν νομοθεσίαν τοῦ Δράκωντος;

16. Ὁ μέγας νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν Σόλων καὶ οἱ νόμοι αὐτοῦ.

Οἱ Σπαρτιῶτες εἶχον μέγαν νομοθέτην των τῶν Λυκοῦργον, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι εἶχον μέγαν νομοθέτην των τὸν Σόλωνα, ὅστις κατ' ἀρχὰς ἦτον ἔμπορος τὸ ἐπάγγελμα.

Πρῶτον, ἐνομοθέτησεν ὁ Σόλων, ὅσοι χρεωτοῦσι χρήματα εἰς τοὺς πλουσίους νὰ μὴ γίνωνται δοῦλοι αὐτῶν. Ἐπομένως ἠλευθέρωσεν ὅλους ὅσοι εἶχον γείνη δοῦλοι ἕνεκα χρέους ἕως τότε.

Δεύτερον, ἠλάττωσε κατὰ πολὺ τοὺς βρεαῖς τόκους μὲ τοὺς ὁποίους ἐδάνειζον οἱ πλούσιοι τοὺς πτωχοὺς.

Τρίτον, ἠῤῥῆστε τὴν ἀξίαν τῶν νομισμάτων. Τὸ νέον τοῦτο νομισματικὸν σύστημα ἦτο κελὸν καὶ διὰ τοὺς πτωχοὺς καὶ διὰ τοὺς πλουσίους.

Τέταρτον, διήρσατε τοὺς πολίτας εἰς τέσσαρας τάξεις ἀναλόγως τῆς περιουσίας, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἕκαστος.*

Πέμπτον, συνέστησε τὴν λεγομένην *Βουλὴν* τῶν τετρακοσίων. Αὕτη συνέτασσε τοὺς νόμους καὶ τοὺς ὑπέβαλλεν ἔπειτα εἰς τὴν κρίσιν τοῦ λαοῦ.

Ἐκτον, ἕκαστος πολίτης ὤφριλε νὰ ἔχη ἐν ὠρισμένον ἐπάγγελμα, εἰ δ' ἄλλως ἐτιμωρεῖτο.

Τούτους καὶ πολλοὺς ἄλλους σοφοὺς νόμους ἔθεσεν ὁ Σόλων. Τὸ πολίτευμά του ἦτο δημοκρατικόν, διότι τὴν μεγαλειτέραν ἐξουσίαν εἶχεν ὁ λαός.

Ὁ Σόλων ὑπεχρέωσε τοὺς Ἀθηναίους δι' ὄρκου νὰ κυβερνῶνται μὲ τοὺς νόμους του ἕκαστὸν ἔτη.

* Πεντακοσιομέδιμοι, Ἰππεῖς, Ζευγίται καὶ Θῆτες.

Κατόπιν δέ, ὅπως καὶ ὁ Λυκοῦργος, ἔλαθε καὶ αὐτὸς δέκα ἐτῶν ἄδειαν ἀπουσίας, καὶ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τῆς Ἀθήνας. Ἐπανελθὼν ὅμως μετὰ δέκα ἔτη εὔρε τὸν λαὸν εἰς ταρχίην, διότι εἰς πικροῦργος ἄνθρωπος, διομαζόμενος Πεισίστρατος, ἐζήτηε νὰ γείνη βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων.

Ὁ Σόλων τότε, ὅστις ἦτο πολὺ γέρον, εἶπεν «Ἐγὼ ὅσον ἠδυνάμην ἐβοήθησα τὴν πατρίδα καὶ τοὺς νόμους» καὶ ἠσύχασε, μέχρις οὗ μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις 80 ἐτῶν κατὰ τὸ ἔτος 559 πρὸ Χριστοῦ, δηλαδὴ πρὸ δύο χιλιᾶδων τετρακοσίων τεσσαρχόμεντι περίπου ἐτῶν ἀπὸ τῆς σήμερον. Ὁ Πεισίστρατος κατὰ τὸ 560, ἐν ἔτος πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Σόλωνος, εἶχε γείνη τυραννος τῶν Ἀθηναίων.

Συγκεφαλαίωσις.—Ποῖος ὑπῆρξεν ὁ νομοθέτης τῶν Σπαρτιατῶν καὶ ποῖος ὁ τῶν Ἀθηναίων;—Ποῖον νόμον ἔθεσεν ὁ Σόλων διὰ τοὺς χρεωστούοντας χρήματα;—Ποῖα ἦσαν τὰ καθήκοντα τῆς Βουλῆς τῶν τετρακοσίων;—Τί ἔπραξε τελευταῖον ὁ Σόλων καὶ πότε ἀπέθανεν;

17. Ὁ Πεισίστρατος καὶ οἱ δύο υἱοὶ του.

Κατὰ τὴν δεκάετη ἀπουσίαν τοῦ Σόλωνος, εἶπομεν ὅτι ἐγεννήθησαν πάλιν ταρχαὶ εἰς Ἀθήνας. Ὁ Πεισίστρατος κολικεύων καὶ ἐξοπτιῶν τὸν λαὸν κατώρθωσε μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας καὶ ἐξορίας νὰ γείνη διὰ τῆς βίας τυραννος τῶν Ἀθηναίων τῷ 560 πρὸ Χριστοῦ. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς τυραννίης του ἐκυβέρνησε τὴν πόλιν πολὺ καλῶς συμφρόνως πρὸς τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνος.

Ἰππίας καὶ Ἰππαρχος.—Ἀποθανὼν κατόπιν ὁ Πεισίστρατος ἀφῆκε τὴν ἐξουσίαν εἰς τοὺς δύο υἱοὺς του

Ἰππίκην καὶ Ἰππάρχον. Οὗτοι κατ' ἀρχάς ἐκυβέρνησαν καλῶς ὡς ὁ πατήρ των. Κατόπιν ὅμως ἤρχισαν νὰ περικτρέπωνται εἰς κακὰς πράξεις.

Τότε ἔζων εἰς τὰς Ἀθήνας δύο στενοὶ φίλοι, ὁ Ἀρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων, τοὺς ὁποίους ἠγάπη ὅλος ὁ κόσμος. Ὁ Ἰππάρχος μίαν φορὰν ἐκ φθόνου προσέβηκε μεγάλως τὸν Ἀρμόδιον εἰς μίαν πηνήγυριν. Διὰ τοῦτο οἱ δύο φίλοι θυμωθέντες ἔκμηκιν συνωμοσίαν καὶ ἐφόνευσαν ἀργότερον τὸν Ἰππάρχον εἰς μίαν ἄλλην πηνήγυριν.

Ὁ Ἰππίκης ἔκτισσε κατέστη σκληρότατος. Διὰ τοῦτο κατόπιν ἐξωρίσθη καὶ αὐτός. Κατέφυγε δὲ εἰς τὸν βασιλέα τῆς Περσίας Δαρεῖον τῷ 510 πρὸ Χριστοῦ.

Ὁ Ἀρμόδιος ἐφρονεύθη ἐν τῇ στιγμῇ τῆς συμπλοκῆς· ὁ δὲ Ἀριστογείτων ἐφρονεύθη κατόπιν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔστησαν ἀνδριάντα τῶν δύο τούτων φίλων, διότι αὐτοὶ κατέστρεψαν τοὺς τυράννους τῶν Ἀθηναίων καὶ ὑπῆρξαν οἱ αἴτιοι τῆς κατὰργήσεως τῆς τυραννίας.

Μετὰ τὸν Ἰππίκην καὶ τὸν Ἰππάρχον οἱ Ἀθηναῖοι ἐκυβερνήθησαν πολὺ καλῶς, μέχρις οὗτου μετ' ὀλίγα ἔτη νέοι πάλιν ἤρχισαν Πόλεμοι κατὰ βερβάρων λαῶν.

Συγκεφαλαίωσις.—Τίς διήγειρεν ἐν Ἀθήναις τὰς παραχὰς κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Σόλωνος καὶ διὰ τί;—Πῶς ἐκυβέρνησεν ὁ Πεισίστρατος τὰς Ἀθήνας;—Πῶς δὲ οἱ υἱοὶ του;—Ποῖον τὸ τέλος αὐτοῦ;—Τί ἐπραξάν ὁ Ἀρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων;

ΠΕΡΣΙΚΟΙ ἢ ΜΗΔΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ.

18. Ὁ μέγας βασιλεὺς τῶν Περσῶν πολεμεῖ κατὰ τῶν Ἑλλήνων.

Αἰτία τοῦ πολέμου.—Εἰς τὴν Μικρὴν Ἀσίαν

κατόφκουν πολλοί Έλληνες. Τούτους είχεν υποτάξει ο βασιλεύς τών Περσών. Άλλά εύρέθησάν τινες, οί όποιοι περκείνησαν αύτούς νά επαναστατήσωσιν. Καί πραγμ-
τικώς επαναστάτησαν κατ' τών Περσών τῷ 501 πρὸ
Χριστοῦ θέλοντες νά αποκτήσωσι τήν ελευθερίαν των,
ὅπως επαναστάτησαν καί οί Έλληνες τῷ 1821 κατ' τῶν
Τούρκων διὰ ν' αποκτήσωσι τήν ελευθερίαν των.

Αί επαναστατήσασσι έλληνικαί πόλεις τῆς Μικρῆς
Ἀσίας εζήτησαν βοήθειαν ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους. Οἱ Ἀθη-
ναῖοι δὲ προθύμως ἔδωκαν βοήθειαν εἰς αὐτάς, κούσυν-
τες μάλιστα καί μίαν μεγάλην πύλιν τοῦ Δαρείου. Ὁ
Δαρεῖος ὅμως υπέταξε πάλιν τὰς πόλεις, αἱ ὅποιοι επ-
ναστάτησαν καί ἀπεφάσισε νά τιμωρήσῃ τοὺς Ἀθηναίους,
ἐπειδὴ ἐβουλήθησαν αὐτάς.

Μαροδόσιος.—Στέλλει λοιπὸν ὁ Δαρεῖος τῷ 490
πρὸ Χριστοῦ ἓνα γαμβρὸν του, Μαροδόσιον λεγόμενον, κατ' τῆς
Ἑλλάδος μὲ πολλὰ στρατεύματα καί πλοῖα. Ἀλλ' ὁ
Μαροδόσιος δὲν κατόρθωσε νά φθάσῃ μέχρι τῆς Ἑλλά-
δος, διότι ἔπαθε πολλὰς συμφορὰς κατ' ὁδόν. Τὰ πλοῖά
του ἐνκυλίγησαν ἐκ τῆς τρικυμίας εἰς τὸ ἀκρωτήριον
τοῦ Ἀθωνος (Ἀγ. Ὄρος), τὰ δὲ στρατεύματά του κα-
ταστράφησαν. Ἐπέστρεψε λοιπὸν ἄπρακτος πάλιν εἰς τὴν
Περσίαν ἀπὸ τὸ μέσον τοῦ δρόμου.

Συγκεραλιώσις.—Ποία εἶναι ἡ αἰτία τοῦ πολέμου τῆς Περ-
σίας κατὰ τῆς Ἑλλάδος;—Διὰ τί ὁ Δαρεῖος ἤθελε νά τιμωρήσῃ
τοὺς Ἀθηναίους;—Πόσους Έλληνας ἐφόνευσεν ὁ Μα-
ροδόσιος;

19. Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη. Ἔτ. 490
πρὸ Χριστοῦ.

Ὁ Μαρδόνιος μετὰ τῶν στρατευμάτων του εἶπομεν ὅτι κατεστράφη κατ' ὁδὸν καὶ ὅτι ἐπέστρεψεν ἀπρακτος. Τότε ὁ Δαρεῖος ἀμέσως ἐτοιμάζει ἄλλα στρατεύματα κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Στρατηγοὶ διωρίσθησαν δύο, ὁ Δαῖτις καὶ ὁ Ἀρταφέρνης. Ἐπειδὴ ὅμως οὗτοι δὲν ἐγνώριζον καλῶς τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος τοὺς ὠδήγει κατὰ τῆς πατρίδος του ὁ ἐξόριστος Ἴππίας, ὁ Ἀθηναῖος.

Ὁ δεῦτερος οὗτος στρατὸς κατώρθωσε νὰ φθάσῃ σῶος εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀπεβιβάσθη δὲ εἰς μίαν πεδιάδα πλησίον τῶν Ἀθηνῶν, ἡ ὁποία λέγεται Μαραθῶν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐζήτησαν τότε τὴν βοήθειαν τῶν Σπαρτιανῶν.

Πρὶν ὅμως ἔλθωσιν οἱ Σπαρτιᾶται, οἱ Ἀθηναῖοι ἔτρεξον εἰς τὸν Μαραθῶνα ἐναντίον τῶν βαρβάρων· ἦσαν δὲ δέκα χιλιάδες καὶ μετ' αὐτῶν ἀκόμη χίλιοι Πλαταιεῖς, τὸ ὅλον εἰκοσιὰ χιλιάδες στρατοῦ. Οἱ Πέρται ἦσαν δεκαπλάσιοι, ἦτοι ἑκατὸν δέκα χιλιάδες. Στρατηγὸς τῶν Ἑλλήνων ἦτο ὁ Μιλτιάδης.

Ἐν Μαραθῶνι τότε ἔγινε τρομερὰ μάχη. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκησαν νικην λαμπράν. Οἱ Πέρται ἐνίκηθησαν καὶ ἠναγκάσθησαν ἐπὶ τέλους νὰ ἐπιστρέψωσι πάλιν εἰς τὴν Περσίαν. Ἐκ τῶν Περτῶν ἐφονεύθησαν 6400 ἄνδρες, ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων μόνον 192. Ὁ ἄθλιος Ἴππίας ἐφονεύθη καὶ αὐτός. Οἱ Ἀθηναῖοι μεγάλως ἐτίμησαν τοὺς 192 φονευθέντας. Αὕτη εἶνε ἡ περίφημος ἐν Μαραθῶνι μάχη γενομένη πρὸ 2370 περίπου ἐτῶν ἀπὸ σήμερον.

Συγκεφαλαίωσις.—Ποῦ εἶνε ὁ Μαραθῶν;—Πόσοι ἦσαν οἱ βάρβαροι καὶ πόσοι οἱ Ἕλληνες;—Ποιοὶ ἦσαν οἱ στρατηγοὶ τῶν βαρβάρων καὶ ποῖος ὁ τῶν Ἑλλήνων;—Τί ἔπραξαν οἱ βάρβαροὶ μετὰ τὴν μάχην;

20. Μιλτιάδης.

Ὁ Μιλτιάδης, ὁ στρατηγὸς τῶν Ἑλλήνων, ἐδόξασε τοὺς Ἕλληνας εἰς τὸν Μαραθῶνα καὶ ἐδοξάσθη καὶ αὐτός. Κατόπιν δὲ ἔλαβε χρήματα καὶ πλοῖα παρὰ τῶν Ἀθηναίων διὰ νὰ τιμωρήσῃ Ἕλληνας τινὰς νησιώτας, οἱ ὁποῖοι θεληματικῶς ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Πέρσας. Ἀλλὰ εἰς τὴν μικρὰν αὐτὴν ἐπιχείρησιν ἀποτυγχάνει ἀντὶ νὰ ἐπιτύχῃ, πληρωθεὶς μάλιστα καὶ ὁ ἴδιος.

Ἐπιστρέψας εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Μιλτιάδης κτηγορεῖται ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν του ὡς προδότης τῆς πατρίδος! καὶ καταδικάζεται εἰς πρόστιμον 50 ταλάντων, ἧτοις τριακοσίων χιλιάδων δραχμῶν. Μὴ ἔχων ὅμως νὰ πληρῶσῃ φυλακίζεται. Ἐν τῇ φυλακῇ ὁ Μιλτιάδης ἀποθνήσκει ἐκ τῆς πληγῆς του.

Ὁ υἱὸς τοῦ Μιλτιάδου Κίμων δανείζεται καὶ πληρώνῃ τὸ πρόστιμον, διότι ἂν δὲν ἐπλήρωνεν, οἱ Ἀθηναῖοι δὲν τὸν ἄφιναν νὰ ἐνταφιάσῃ τὸν πατέρα του. Λίαν ἀξίεπαῖνος εἶναι ὁ Κίμων. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐφάνησαν ἀχάριστοι εἰς τὸν Μιλτιάδην.

Μετὰ τὸν Μιλτιάδην δύο ἄλλοι ἔξοχοι ἄνδρες ἀνεδείχθησαν ἐν Ἀθήναις, ὁ Θεμιστοκλῆς καὶ ὁ Ἀριστείδης. Οὗτοι ἦσαν ἀντίζηλοι ἐκ τῆς μικρῆς τῶν ἡλικίας, μέχρις ὅτου ὁ Θεμιστοκλῆς κατώρθωσε νὰ ἐξοστρακίσῃ τὸν Ἀριστείδην καὶ νὰ μείνῃ μόνος.

Ὁ Θεμιστοκλῆς μείνεις μόνος κυρίαν φροντίδα εἶχε νὰ κατασκευάσῃ μέγαν στόλον ὑποπτέων μήπως οἱ Πέρσαι ἐκστρατεύσωσι πάλιν κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Καί πραγματικῶς κατεσκευάσθη λαμπρὸν στόλον ἐκ 200 πλοίων, ὅστις ἔσωσε μετ' ὀλίγον τὴν Ἑλλάδα.

Συγκεφαλαίωσις.—Τί ἔκαμεν ὁ Μιλτιάδης μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην;—Τί ἔπαθεν;—Ποῖον ἦτο τὸ τέλος του;—Ποῖοι διεδέχθησαν τὸν Μιλτιάδην ἐν τῇ πολιτείᾳ;—Ποῖος δὲ ἐκ τῶν δύο ὑπερίσχυσε, καὶ ποία ἦτο ἡ κυρία του φροντίς;

21. Ἄλλη ἐκστρατεία τῶν Περσῶν κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἡ ἐν Θερμοπύλαις μάχη τῷ 480.

Ἐκστρατεία τοῦ Ξέρξου.—Ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Δαρεῖος μετὰ τὰς δύο πρώτας συμφορὰς του ὀργισθεὶς ἠτοιμάζετο μετὰ μεγάλου στρατοῦ νὰ ἐκστρατεύσῃ ὁ ἴδιος αὐτοπροσώπως κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ δυστυχῶς ἀπέθανεν.

Ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Δαρείου Ξέρξης ἠκολούθησε τὸ σχέδιον τοῦ πατρὸς του. Μετὰ δέκα λοιπὸν ἔτη ἀπὸ τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης, ἦτοι τῷ 480 πρὸ Χριστοῦ, ἐξεκίνησεν ὁ Ξέρξης κατὰ τῆς Ἑλλάδος μετ' ἀπειρα στρατεύματα καὶ μετ' 1200 πλοῖα. Ὁ Ξέρξης ἦτο ἄνθρωπος ἀλαζών. Οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν ἦσαν περτεταγμένοι εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς Ἑλλάδος καὶ περιέμενον τὸν ἐχθρὸν εἰς τὰς Θερμοπύλας.

Λεωνίδαοὺς ὁ Βασιλεὺς τῶν Σπαρτιατῶν.—Αἱ Θερμοπύλαι εἶναι ἐν στένωμα μετὰ τὴν δύο ὁρίων εἰς

τὴν Θεσσαλίαν. Ἀπὸ ἐκεῖ θὰ ἐπέρνα ὁ Ξέρξης. Εἰς τὰς
Θερμοπύλας μετέβη ὁ βασιλεὺς τῶν Σπαρτιατῶν Λεωνί-
δας μὲ 5200 ἄνδρας. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι μὲ τὸν στρατὸν
καὶ τὸν στόλον τῶν ἦσαν ἀντικρὺ τῶν Θερμοπυλῶν εἰς τὸ
βόρειον μέρος τῆς Εὐβοίας, διὰ νὰ βοηθήσωσιν ἀπ' ἐκεῖ
τὸν Λεωνίδα. Ταύτας τὰς θέσεις κατεῖχεν ὁ Ἑλληνικὸς
στρατὸς καὶ στόλος.

Τότε ὁ Ξέρξης φθάσας μὲ τὰ στρατευματὰ του ἀ-
ποστέλλει μέρος τοῦ στρατοῦ μὲ μεγάλην ὑπερηφάνειαν,
διὰ νὰ συλλάβῃ ζῶντας τοὺς Ἑλληνας. Ἀλλὰ τοῦτο
εὗρεν ἐκεῖ τὸν τάφον του. Κατόπιν στέλλει ἄλλο στρά-
τευμα καὶ ἔπειτα πάλιν ἄλλο, τὸ καλλίτερόν του. Ἀλλ'
ὅλα ἐνικήθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Φόβος καὶ τρόμος
τότε ἐκυρίευσε τὸν βασιλέα.

Ὁ προδότης Ἐφιάλτης.—Τὴν τρίτην ἡμέραν
τῆς μάχης εἶς Ἑλληνα Λαμιαῦς ὀνομαζόμενος Ἐφιάλτης
ἔδειξεν εἰς τοὺς Πέρσας ἕνα ἄλλον δρόμον, διὰ τοῦ
ὁποίου οὗτοι ἀνέβησαν τὰ ὄρη καὶ ἐν καιρῷ νυκτὸς
περικύκλωσαν μέσσω εἰς τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν
τοὺς Ἑλληνας. Ὁ Λεωνίδας ἐννοήσας τοῦτο ἐκράτησε
μόνον 300 Σπαρτιάτας, τοὺς δὲ ἄλλους ἔπεισε νὰ ἀνα-
χωρήσωσι κρυφίως, διὰ νὰ μὴ φονεύωνται ἀνωφελῶς.
Πρὸ τῆς τελευταίας μάχης ὁ Λεωνίδας προσέτεξε τοὺς
τριακασίους νὰ φάγωσιν εἰπὼν: «*Ταύτην τὴν ἑσπέραν*
ὅλοι θὰ δειπνήσωμεν εἰς τὸν Ἀδην».

Οἱ τριακασιοὶ Σπαρτιαῖται ἐπολέμησαν γεναιότατα,
μέχρις οὗτο φονεύθησαν ὅλοι. Ὁ Λεωνίδας ἐφρονεύθη.
Βραδύτερον οἱ Ἑλληνες ἀνήγειραν εἰς τὰς Θερμοπύλας
μνημεῖον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔγραφον: «*Ἦ διαβάται λέγε*
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

εις τοὺς Λακεδαιμονίους ὅτι ἐδῶ εἴμεθα τεθαυμένοι ὅλοι πειθόμενοι εἰς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος», ὅτι ἐπομένως καὶ ἐκεῖνοι ὁμοίως ὄφειλον νὰ μάχωνται ὑπὲρ τῆς πατρίδος.

Εἰς τὰς Θερμοπύλας ἐφρονεύθησαν εἴκοσι χιλιάδες Πέρσαι, μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ δύο ἀδελφοὶ τοῦ Ξέρξου. Τοιοῦτοτρόπως ἐτελείωσεν ἡ ἐν Θερμοπύλαις περίφημος μάχη.

Ὁ δὲ στόλος τῶν Ἑλλήνων ἐπροξένησε καὶ αὐτὸς μεγάλας ζημίας εἰς τὸν Περσικὸν στόλον, ὅστις ἀπ' ἀρχῆς ὤδευε πάντοτε ἐκ παρὰλλήλου μὲ τὸν Περσικὸν στρατόν. Κατόπιν τῆς μάχης ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἦλθεν εἰς τὴν νῆσον Σκλαμῖνα, ἡ ὁποία εἶνε πλησίον τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἔμπροσθεν τοῦ Πειραιῶς.

Διὰ τῆς προδοσίας τοῦ Ἐφιάλτου ὁ Ξέρξης ἐκβίασε τὰς Θερμοπύλας εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα Ἐβλάδιζε δὲ κατ' εὐθεΐαν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὁ Ἐφιάλτης ἔλαβε παρὰ τοῦ Ξέρξου μέγαλα δῶρα. Ὁ Ἰούδας προδῶσας τὸν Χριστόν ἔλαβε 30 ἀργύρια· κατόπιν ὅμως ὁ ἴδιος ἐπνίξεν ἐαυτόν. Ὁμοίως καὶ ὁ Ἐφιάλτης δὲν ἐχάρη πολὺν καιρὸν τὰ δῶρά του. Τοῦ προδότου τὸ τέλος πάντοτε εἶνε κακὸν καὶ ἄθλιον.

Συγκεφαλαίωσις.—Τί ἔπραξεν ὁ Ξέρξης μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του;—Τί εἶνε καὶ ποῦ εἶναι αἱ Θερμοπύλαι;—Ποίας θέσεις εἶχε καταλάβῃ ὁ Ἕλληνας στρατὸς καὶ στόλος;—Ποῖοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἦσαν εἰς τὰς Θερμοπύλας καὶ πόσοι;—Ποῖος ἦτο ὁ στρατηγὸς των;—Τίς ἐπρόδωσε τοὺς Ἕλληνας καὶ ὁποῖον τὸ τέλος τοῦ προδότου;—Ὁ Ἕλληνας στόλος ποῦ μετέβη ἀπὸ τὸ Ἀρτεμισίον τῆς Εὐβοίας;

22. Ἡ ἐν Σαλαμῶνι ναυμαχία τῷ 480.

Ὁ στόλος τῶν Ἑλλήνων εἶπομεν ὅτι ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ἦλθεν εἰς τὴν νῆσον Σαλαμῶνα. Ἐπίσης καὶ ὁ στρατὸς συνηθροίσθη ἐκεῖ. Οἱ Ἀθηναῖοι ὅλοι μικροὶ καὶ μεγάλοι ἐγκατέλιπον ἐκ φόβου τὰς Ἀθήνας. Ὁ Ξέρξης προχωρῶν μὲ τὰ στρατεύματά του ἠρήμωσε πολλοὺς τόπους, τὰς δὲ Ἀθήνας, τὰς ὁποίας εὔρεν ἐρήμους κατοίκων, κατέκαυσεν ἀσεβῶς.

Ὁ Περσικὸς στόλος ἠκολούθησε τὸν Ἑλληνικὸν εἰς τὴν Σαλαμῶνα. Οἱ δὲ Ἕλληνες ἤθελον οἱ περισσότεροι νὰ φύγωσιν ἀπ' ἐκεῖ. Ἀλλ' ὁ μέγας Θεμιστοκλῆς κατόρθωσε διὰ πολλῶν μέσων νὰ τοὺς κρατήσῃ ἐκεῖ καὶ ν' ἀρχίσῃ τὴν μάχην.

Τότε ὁ Ξέρξης καθήσας ἐπὶ θρόνου χρυσοῦ εἰς ἐν ὑψηλὸν μέρος παρετήρει τὰ πλοῖα μαχόμενα. Τρομερωτάτη ναυμαχία ἐγένετο μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Περσῶν. Οἱ Ἕλληνες κατασυνέτριψαν τὰ Περσικὰ πλοῖα καὶ ἀνεδείχθησαν νικηταί, ἂν καὶ ἦσαν τόσον ὀλίγοι ἀπέναντι τῶν Περσῶν. Ἴδου ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ φιλοπατρία τί κατορθώνει!

Ὁ Ξέρξης τότε, ἐπειδὴ πολὺ ἐφοβήθη τοὺς Ἕλληνας καὶ ἐπειδὴ ἐπῆλθεν ὁ χειμὼν ἀνεχώρησε κατασυντετριμμένος πάλιν εἰς τὴν Περσίαν του, ἀφήσας εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν γαμβρὸν του Μαρδόνιον μὲ τριακοσίας χιλιάδας στρατοῦ, διὰ νὰ ὑποτάξῃ τοὺς Ἕλληνας.

Ὁ Μαρδόνιος μὲ 300 χιλιάδας στρατοῦ ἐξεχείμασεν ἐν Θεσσαλίᾳ. Τὴν δὲ ἀνοιξίν τοῦ ἐπομένου ἔτους 479 ἐκίνησε καὶ ἤρξατο πάλιν κατὰ τῶν Ἀθηναίων.

Ἡ ἀρχαία ἀποστολή ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Συγκεφαλαίωσις.—Μόλις ὁ Ξέρξης ἐξεβίασε τὰς Θερμοπύλας τί ἔπραξαν οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν;—Ὁ Ξέρξης εἰσελθὼν εἰς τὰς Ἀθήνας τί κακὸν ἔπραξεν εἰς αὐτάς;—Ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ποῦ εἶχε καταφύγη;—Πῶς ἀπέβη ἡ ναυμαχία;—Ποῖος ἦτο ὁ αἴτιος τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας;—Μετὰ τὴν ναυμαχίαν τί ἔπραξεν ὁ Ξέρξης;—Τί δὲ ὁ Μαρδόνιος;

23. Ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη τῷ 479 π. Χ.

Ὁ Μαρδόνιος εἶπομεν ὅτι ἐξεχείμισε μετὰ 300 χιλιάδων στρατοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ. Τὴν δὲ ἀνοιξίν τοῦ 479 ἐξεκίνησε καὶ ἤρχετο κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

Τότε οἱ Σπαρτιᾶται ἐνωθέντες μὲ τοὺς Ἀθηναίους ἀπετέλεσαν στρατὸν ἐξ 100,000 ἀνδρῶν. Ὅλος οὗτος ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς διώρισε γενικὸν στρατηγὸν τὸν βασιλέα τῶν Σπαρτιᾶτῶν Πausανίαν.

Εἰς τὴν Βοιωτίαν ὑπῆρχε τότε πλησίον τῶν Θηβῶν μία πόλις, ἡ ὁποία ἐλέγετο Πλαταιαί. Ἐδῶ εἰς τὰς Πλαταιαῖς ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς συνήντησε τὸν Μαρδόνιον. Ἀμέσως ἤρχισε τρομερὰ μάχη.

Εἰς τὴν μάχην ταύτην οἱ Πέρσαι κατεστρέφοντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Ἐκ τῶν 300 χιλιάδων τοῦ Μαρδονίου μόλις ἐσώθησαν 40 χιλιάδες, οἱ ὅποιοι δὲν παρευρέθησαν εἰς τὴν μάχην.

Ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐφρονεύθησαν μόνον 169 στρατιῶται, οἱ ὅποιοι μεγάλως ἐτιμῆθησαν ὑστερώτερον.

Οἱ δὲ Θηβαῖοι, οἱ ὅποιοι καὶ αὐτοὶ εἶναι Ἕλληνες, συμμχῆνταντες μετὰ τῶν Περσῶν ἐπολέμουν κατὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. Ἡ διαγωγὴ τῶν Θηβαίων εἶνε βδελυρὰ καὶ ἀξιοκατάχρητος.

Τοιουτοτρόπως ἐξωλοθρεύθησαν οἱ Πέρσαι ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξεδιόχθησαν ἐξ αὐτῆς.

Συγκεφαλαίως. — Πόσος ἦτο ἐν Πλαταιαῖς ὄλος ὁ Ἑλληνικὸς στρατός; — Ποῖος ἦτο ὁ στρατηγός; — Ποῦ εἶναι αἱ Πλαταιαί; — Πόσον στρατὸν εἶχεν ὁ Μαρδόνιος; — Πόσοι ἐσώθησαν; — Πόσοι ἐφρονεύθησαν ἐκ τῶν Ἑλλήνων; — Ὅποια ἢ συμπεριφορὰ τῶν Θηβαίων;

24. Ἡ ἐν Μυκάλῃ ναυμαχία τῷ 479 π.Χ.

Τὸ στράτευμα τῶν Ἑλλήνων ἐπολέμει κατὰ ξηρὰν εἰς τὰς Πλαταιάς κατὰ τοῦ Μαρδονίου. Ἄλλ' ὁ στόλος τῶν Ἑλλήνων ποῦ εὕρισκετο; Εἰς τὰς Πλαταιάς δὲν εἶνε θάλασσαν.

Ὁ Ἑλληνικὸς στόλος κατεδίωκε τὸν Περσικὸν, ὁ ὁποῖος ἔφερε τὰ κείψαντα τοῦ στρατοῦ τοῦ Ξέρξου. Οἱ δύο ἐχθρικοὶ στόλοι συνηντήθησαν εἰς τὴν Μυκάλην, πάρχλιον πόλιν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐκεῖ συνεκροτήθη τότε μεγάλη ναυμαχία, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Ἀθηναῖοι μόνοι, ἔχοντες στρατηγὸν τὸν Ξάνθιππον, ἐντελῶς κατέστρεψαν τὸν Περσικὸν στόλον καὶ στρατὸν. Τοιουτοτρόπως ἐπὶ τέλους οἱ Ἕλληνες μετεφερνὶ τὸν πόλεμον εἰς τὴν χώραν τοῦ ἐχθροῦ, οἱ δὲ Πέρσαι εὗρον ἐν Ἑλλάδι τὸν τάφον των. Τὸ δὲ περίεργον εἶνε ὅτι ἡ ἐν Μυκάλῃ ναυμαχία ἔγεινε τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς μάχης τῶν Πλαταιῶν.

Λοιπὸν εἶπομεν περὶ τῶν μηδικῶν πολέμων ὅτι κατ' ἀρχὰς τῷ 490 πρὸ Ἀριστοῦ ὁ Δαρεῖος ἀπέστειλε κατὰ τῆς Ἑλλάδος τὸν γαμβρὸν του Μαρδόνιον, ἀλλ' οὗτος κατεστράφη ἐκ τοικυμίας καθ' ὁδὸν εἰς τὸ ἀκρωτήριον

1881
Περσικὸν ἔπος
Ἡφιδίποισθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τοῦ Ἄθωνος καὶ ἐπέστρεψεν ἄπρακτος εἰς τὴν Περσίαν. Κατόπιν ὁ Δαρεῖος ἀπέστειλε τὸν Δάτιν καὶ Ἀρταφέρνην μὲ τὸν Ἴππίαν μαζί, οἱ ὁποῖοι ἐπίσης κατεστράφησαν ἐν Μαραθῶνι τὸ αὐτὸ ἔτος 490 πρὸ Χριστοῦ.

Μετὰ δέκα ἔτη, ἀφοῦ ἀπέθικεν ὁ Δαρεῖος, ὁ ὑπερήφανος υἱὸς του Ξέρξης ἐκστρατεύει κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὁ ἴδιος μὲ ἀπειρον στρατόν, ἀλλὰ κατὰ πρῶτον προσβάλλεται γενναίως εἰς τὰς Θερμοπύλας ὑπὸ τοῦ Λεωνίδα. Κατόπιν ἔρχεται καὶ συγκροτεῖ διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ Θερμοτοκλέους τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ὅπου ἐπίσης νικᾶται καὶ φεύγει πλέον ἐκ τῆς Ἑλλάδος.

Μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν πολεμεῖ ὁ Μαρδόνιος εἰς τὰς Πλαταιάς καὶ νικᾶται. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν καταστρέφεται καὶ ὁ Περσικὸς στόλος εἰς τὴν Μυκάλην. Ἐν διαστήματι ἐνὸς ἔτους οἱ Ἕλληνες ἐκτύπησαν τοὺς Πέρσας εἰς τὰς Θερμοπύλας, εἰς τὴν Σαλαμῖνα, εἰς τὰς Πλαταιάς καὶ εἰς τὴν Μυκάλην. Ὅποῖος ὁ θρίαμβος τῶν Ἑλλήνων καὶ ὁποῖα ἡ συμφορὰ τῶν Περσῶν !

Συγκεφαλαίωσις.—Εἰς πόσας καὶ ποίας μάχας οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας ;—Ποῖος ἦτο ὁ στρατηγὸς τῶν Ἑλλήνων ἐν Μαραθῶνι ;—Ποῖος δὲ ἐν Σαλαμῖνι ;—Ποῖος ἐν Πλαταιαῖς ;—Καὶ ποῖος ἐν Μυκάλῃ ;—Ποῦ δὲ ἐπολέμησεν ὁ Λεωνίδας ;—Ποῖον ἔτος ἐγένεον αἱ πολλαὶ μάχαι τῶν Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ;—Πρὸ πόσων δὲ ἐτῶν ἀπὸ τῆς σήμερον ἐγένεον ὅλα αὐτά ;

ΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥΣ ΠΕΡΣΙΚΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ.

ΑΚΜΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

25. Πυρσανίας.

Πυρσανίας, ὁ Σπάρτιότης πολὺ ὑπερηφανεύθη διότι ἔγεινεν αὐτὸς γενικὸς στρατηγὸς τῶν Ἑλλήνων ἐν Πλαταιαῖς, ὅπου ἐνίκησε τοὺς Πέρτας. Διὰ τοῦτο ἐσκέφθη νὰ γείνη αὐτὸς κύριος ὅλης τῆς Ἑλλάδος.

Τετυφλωμένος δὲ ἀπὸ τὴν ἀλκζονείαν του ταύτην ἔγραψε γράμμα πρὸς τὸν Ξέρξην καὶ ἐζήτησε νὰ λάβῃ γυναῖκα μίαν τῶν θυγατέρων του μὲ τὴν ὑπόσχεσιν νὰ ὑποτάξῃ εἰς αὐτὸν ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ὡς νὰ ἦτο ἡ Ἑλλάς κτῆμά του. Ὁ μέγας βασιλεὺς ἐδέχθη τοῦτο, ὁ δὲ ἄφρων Πυρσανίας ἔκτοτε ἐνεδύετο καὶ ἐφέρετο ὡς γαμβρὸς τοῦ μεγάλου βασιλέως.

Οἱ Ἐφοροὶ τῆς Σπάρτης συνέπεσε νὰ μάθωσι τὰ πάντα ἀπὸ ἓνα δοῦλον, τὸν ὁποῖον ἔστειλεν ὁ Πυρσανίας μὲ γράμματα εἰς τὸν Ξέρξην. Ἀμέσως διέταξαν νὰ συλληφθῇ ὁ Πυρσανίας. Ἄλλ' ὁ Πυρσανίας νοήσας τοῦτο κατέφυγεν εἰς ἓνα νηόν. Ἐκεῖ δὲν ἠδύνατο κενεῖς νὰ πειράξῃ αὐτόν. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ δραπετεύτῃ ἔκτισεν τὴν θύραν τοῦ νηοῦ, καὶ λέγεται μάλιστα ὅτι ἡ μήτηρ του ἔθθη τὴν πρώτην πέτρην (τῷ 467 πρὸ Χριστοῦ). Ἐν τῷ ναῷ ἀπέθανεν ἐκ τῆς πείνης. Ἴδου τὸ τέλος τοῦ προδότου! Παρόμοιον εἶνε καὶ τὸ τοῦ Ἐφιάλτου.

ἔσκέφθη νὰ κάμη;—Τί ἔκαμεν;—Τί ἔπαθεν;—Ποῦ καὶ πῶς ἀπέθανεν;

26. Θεμιστοκλῆς.

Ὁ Θεμιστοκλῆς εἶνε δ τολμηρὸς στρατηγὸς τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας. Ὁ Θεμιστοκλῆς πρῶτος κατασκεύασε μέγαν ἀθηναϊκὸν στόλον, δ ὁποῖος, ὡς εἶδομεν, ἔσωσε

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ.

τοὺς Ἕλληνας ἐν Σαλαμῖνι καὶ ἐν Μυκάλῃ καὶ κατέστρεψε τοὺς Πέρσας.

Ἄφοῦ ἐτελείωσεν οἱ Περσικοὶ πόλεμοι καὶ οἱ Πέρσας ἔφυγον ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τὸν Ἰνδικόν. Ἐπὶ τῆς ἀφ᾽ ἡμῶν ἀποστο-

κλῆς ἐφρόντιτε νὰ τκατοποιήτη τὰς Ἀθήνας, τὰς ὁποίας ὡς εἶδομεν, εἶχον πυρπολήση οἱ βάρβαροι. Κεῖ :

Πρῶτον, ὁ Θεμιστοκλῆς, διέταξε ν' ἀνοικοδομηθῶσι τὰ τείχη τῶν Ἀθηνῶν, τὰ ὁποία οἱ βάρβαροι εἶχον κρημνίση. Οἱ Σπαρτιᾶται ἐκ φθόνου καὶ ἐκ φόβου δὲν ἤθελον τὴν ἀνέγερσιν τῶν τειχῶν τῶν Ἀθηνῶν. Ἀλλ' ὁ Θεμιστοκλῆς διὰ πικροῦν μέσων τοὺς ἠπάτα, μέχρις ὅτου τὰ ἀνήγειρε, χωρὶς αὐτοὶ νὰ τὸ γνωρίζωσιν. Τότε εἶπεν εἰς αὐτούς : « Σπαρτιᾶται, οἱ Ἀθηναῖοι ἀνήγειραν τὰ τείχη των χωρὶς νὰ ἔχωσι χρεῖαν τῶν συμβουλῶν σας ». Ὡστε βλέπομεν ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν τὰ ἔχουν πολὺ καλὰ μὲ τοὺς Σπαρτιᾶτας.

Δεύτερον, ἔκαμε λιμένα ἀσφαλῆ καὶ ναύσταθμον ἐν Πειραιεῖ. Τὸν λιμένα ῶχύρωσε διὰ τείχους.

Τρίτον, ἤρχισε νὰ κτίζῃ τὰ δύο μακρὰ τείχη, διὰ νὰ συνδέσῃ δι' αὐτῶν τὰς Ἀθήνας μὲ τὸν Πειραιᾶ. Τὰ τείχη ταῦτα ἀπετελείωσαν κατόπιν ὁ Κίμων καὶ ὁ Περικλῆς.

Ταῦτας καὶ ἄλλας ἀκόμη πρὸς τὴν πατρίδα του εὐεργεσίας ὁ Θεμιστοκλῆς ἀνέφερε συχνὰ πυκνὰ καὶ ὑπερηφανεύετο δι' αὐτάς. Διὰ τοῦτο ὀργισθέντες οἱ Ἀθηναῖοι κατόπιν τὸν ἐξώστράχισαν. Ἐπειτα δὲ τὸν κατηγόρησαν ὡς συνένοχον εἰς τὴν προδοσίαν τοῦ Πυρραίου.

Τότε ὁ μέγας Θεμιστοκλῆς φυγὼν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐτόλμησε νὰ μεταβῆ εἰς τὸν βασιλέα τῆς Περσίας, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο πλέον ὁ Ξέρξης, διότι αὐτὸς εἶχεν ἀποθάνῃ ἀλλ' ὁ διάδοχός του Ἀρταξέρξης, ὁ ὁποῖος πολὺ περιεποιήθη τὸν Θεμιστοκλέα.

Μετὰ τινὰ ὅμως ἔτη προσκληθεὶς ὁ Θεμιστοκλῆς
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ὕπὸ τοῦ Ἀρταξέρξου νὰ ὀδηγήσῃ Περσικὸν στρατὸν κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ὡς εἶχεν ὑποσχεθῆ, ἐφραμκώθη μόνος του, διὰ νὰ μὴ πολεμήσῃ τὴν πατρίδα του, τὴν ὁποίαν ἄλλοτε εἶχε σώσει. Ἴδου ἀληθῆς φιλοπατρία.

Συγκεφαλαίωσις.—Ποίας μεγάλας εὐεργεσίας ἔκαμιν ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς τὴν πατρίδα του;—Διὰ τί ἐξωστραχίσθη;—Ποῦ μετέβη;—Ποῖον ὑπῆρξε τὸ τέλος του;

27. Ἀριστείδης.

Μετὰ τὴν ἐξορίαν τοῦ Θεμιστοκλέους ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας ὁ Ἀριστείδης, ὁ ὁποῖος εἶχε πλεον

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ.

ἐπανεῖλθη εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκ τῆς ἐξορίας του. Ἐνῶ δὲ ἤρχισεν ἡ ἐν Σαλααμῖνι ναυμαχία ἦτο ἀκόμη ἐξόριστος εἰς τὴν Αἴγιαν. Τότε ἀφοῦ εἶδε τὴν περικύκλωσιν τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τῶν Περσῶν διελθὼν κρυφίως διὰ τοῦ περσικοῦ στόλου ἦλθεν, ἵνα πολεμήσῃ μετὰ τοὺς συμπολίτας του. Προσκλέσας δὲ ἰδιαιτέως τὸν Θεμιστοκλῆν λέγει πρὸς

αὐτόν: «Ἡμεῖς, ὦ Θεμιστοκλείς, ἐὰν εἴμεθα φρόνιμοι, ἅς ἀφήσωμεν τὰς μετὰξὺ μας παιδαριώδεις φιλονεικίας, καὶ ἅς ἀμιλλώμεθα νὰ σώσωμεν τὴν Ἑλλάδα, διότι οἱ βάρβαροι σὰς περιεκύκλωσαν». «Τὸ γνωρίζω», λέγει ὁ Θεμιστοκλῆς, καὶ εἰσήγαγε τὸν Ἀριστείδην εἰς τὸ συμβούλιον, ἵνα ἀναγγείλῃ τοῦτο. Ὁ Ἀριστείδης διὰ τὴν μέγαν του δικαιοσύνην ἐπωνομάζετο **δίκαιος** Ἀριστείδης.

Ὁ Ἀριστείδης ἐφρότισε νὰ συνενώσῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρους Ἕλληνας κατὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως. Συνήθροισε δὲ καὶ ἰδιαιτέρα πρὸς τοῦτο χρήματα.

Ὁ Ἀριστείδης πτωχὸς ἦλθεν εἰς τὰ πράγματα καὶ ἀκόμη πτωχότερος ἀπέθανεν. Ἄπειρα χρήματα διήλθον διὰ τῶν χειρῶν του καὶ ἐν τούτοις αὐτὸς ὅταν ἀπέθανε δὲν ἀφῆκεν οὔτε τὰ ἔξοδα τῆς κηδείας του. Ἴδου ἄνθρωπος ἀληθῶς τίμιος καὶ **δίκαιος**. Τὰς θυγατέρας τοῦ Ἀριστείδου ἐπρῆξιτε τὸ δημόσιον ταμεῖον.

Συγκεφαλαίως.—Πῶς ἐπωνομάζετο ὁ Ἀριστείδης καὶ διὰ τί;—Πότε ἀνέλαβε τὰ πράγματα τῆς πολιτείας;—Τί κατώρθωσε κατ' αὐτοῦ ὁ Θεμιστοκλῆς;—Πόσῃ περιουσίαν ἀφῆκε μετὰ τὸν θάνατόν του;

28. Κίμων.

Περὶ τοῦ Κίμωνος γνωρίζομεν ὅτι διὰ νὰ ἐπιτραπῇ εἰς αὐτόν νὰ ἐνταφιάσῃ τὸν πατέρα του Μιλτιάδην ἐδανείσθη καὶ ἐπλήρωσε τὸ πρόστιμον τῶν 50 ταλάντων, εἰς τὸ ὅποῖον τὸν εἶχον καταδικάσει οἱ Ἀθηναῖοι. Μετὰ τὸν Θεμιστοκλέα καὶ Ἀριστείδην ἀνεφάνη εἰς τὴν πολιτείαν ἄλλος μέγας ἀνὴρ, ὁ υἱὸς τοῦ Μιλτιάδου Κίμων.

Ὁ Κίμων διὰ τὴν ἀπκλλάζη τοὺς ἐν τῇ Μικρῇ Ἀσίᾳ Ἕλληνας ἀπὸ τῆν δεσποτείαν τῶν Περσῶν μετέβη μὲ στρατεύμα καὶ στόλον εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ ἐπολέμησε πολλάκις, νικήσας μάλιστα τοὺς Πέρσας εἰς τρεῖς μάχαις ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ.

Ὁ Κίμων ἠγάπη πολὺ τοὺς Σπαρτιάτας διὰ τὴν αὐστηρὰν πειθαρχίαν των καὶ μάλιστα ἐν τέκνον του ὠνόμαζε *Λακεδαιμόνιον*.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κίμωνος συνέπεσεν εἰς τὴν Σπάρτην τὴν εὐρωσιν οἱ Βίλωτες εὐκαίριον, ἔνεκα κατὰ στρεπτικοῦ τινὸς σεισμοῦ καὶ τὴν ἐπικραστικότητα κατὰ τῶν κυρίων των ζητοῦντες τὴν ἐλευθερίαν των. Ὁ Κίμων ἔστειλεν ἐξ Ἀθηνῶν στρατεύμα διὰ τὴν βοήθησιν τοὺς Σπαρτιάτας. Ἀλλ' οἱ Σπαρτιάται εἶπον «*Δὲν ἔχομεν πλέον ἀνάγκην ἀθηναϊκοῦ στρατοῦ*».

Οἱ Ἀθηναῖοι τότε ἐθεώρησαν τοῦτο μεγάλην των προσβολὴν καὶ ἀμέσως ἐξώρισαν τὸν αἷτιον ταύτης Κίμωνα ἐπὶ δέκα ἔτη, ὡς πρότερον τὸν δίκαιον Ἀριστείδην. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Κίμων ἦτο πολὺ καλὸς τὸν ἀνεκάλεσαν πάλιν, διὰ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ Περικλέους, δύο ἔτη πρὶν τελειώσῃ ὁ καιρὸς τῆς ἐξορίας του.

Τότε ὁ Κίμων ἐξεστράτευσε εἰς Κύπρον, διὰ τὴν ἐλευθερώσῃ αὐτὴν ἀπὸ τῶν βρρόδρων. Ἀλλὰ πολεμῶν ἡσθένησε καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ τῷ 449 πρὸ Χριστοῦ.

Οἱ συναγωνισταὶ τοῦ Κίμωνος φέροντες τὰ λείψανα αὐτοῦ ἐκ τῆς Κύπρου εἰς τὰς Ἀθήνας συνήνητήσαν καθ' ὁδὸν μέγαν ἐχθρικὸν στόλον, τὸν ὁποῖον κατέστρεψαν ἔμπροσθεν τῆς Κύπρου.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπεθιβάσθησαν καὶ εἰς τὴν ξηρὰν

ἦτον ἐκεῖ. Ἡ διπλῆ αὕτη νίκη ἦτο τὸ τελευταῖον ἔργον τῶν μηδικῶν πολέμων. Ἐκτοτε δὲν ἀνεφάνησαν πλέον Πέρσαι· οὐδαμοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τέλους λέγεται ὅτι ἔκκαμαν εἰρήνην μὲ τὸν μέγαν βασιλέα, τὴν ὁποῖαν ἐκάλεσαν *Κιμώνειον εἰρήνην*. Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ὑπεχρεοῦντο νὰ μὴ ἐνοχλῶσι τὸν μέγαν βασιλέα. Αὐτὸς δὲ νὰ ἀφήνῃ ἐλευθέρως τὰς ἐν Ἀσίᾳ Ἑλληνικὰς πόλεις καὶ ν' ἀναγνωρίσῃ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος ὡς θάλασσαν Ἑλληνικὴν, εἰς τὴν ὁποῖαν νὰ μὴ πλέῃ πλέον πλοῖον πολεμικόν.

Τοιουτοτρόπως λοιπὸν ἐτελείωσεν ἕξ ἀσθενεῖς τὸν βίον του ὁ Κίμων τῷ 449 ἔτος πρὸ Χριστοῦ καὶ μετ' αὐτοῦ ἐτελείωσεν καὶ τὰ μηδικά.

Συγκεφαλαιώσις.—Διὰ τί ἐπολέμησεν ὁ Κίμων εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν;—Τίς ἦτο ἡ αἰτία τῆς ἐξορίας τοῦ Κίμωνος;—Ποῦ καὶ πῶς καὶ πρὸ πόσων ἐτῶν ἀπέθανεν ὁ Κίμων;—Ποῖον ὑπῆρξε τὸ τελευταῖον ἔργον τῶν μηδικῶν πολέμων;—Ὅποια ἦτο ἡ Κιμώνειος εἰρήνη;

29. Περικλῆς.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς μάχης τῶν Πλαταιῶν εἶπομεν ὅτι ὁ Ξάνθιππος ἐνίκησε τοὺς Πέρσας εἰς τὴν Μυκάλην. Ὁ Ξάνθιππος οὗτος ἀποθανὼν ἀφῆκεν ἕνα υἱόν, ὁ ὅποιος ἐλέγετο Περικλῆς. Ὁ Περικλῆς οὗτος διεδέχθη εἰς τὰς Ἀθήνας τὸν Κίμωνα.

Ὁ Περικλῆς εἶχε μεγάλην εὐφυΐαν καὶ φρόνησιν καὶ εὐγλωττίαν. Διὰ τὰ προτερήματά του ταῦτα ἀπέκτησεν ἐν Ἀθήναις μεγίστην δύναμιν κυβερνήτης τοῦς Ἀθη-

ναίους μόνος αὐτὸς ὡς ἀπόλυτος κύριος ἐπὶ 20 ἔτη, ἀπὸ τοῦ 449—429 πρὸ Χριστοῦ.

Ὁ Περικλῆς ἔκτισε πολλὰς ἀποικίας καὶ κατῴρθωσε νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τοὺς ὑπηκόους τῶν Ἀθηναίων, οἱ ἑποῖοι ἦσαν ἕως 10 ἑκατομμύρια, ἐνῶ αὐτοὶ οἱ Ἀθη-

ΠΕΡΙΚΛΗΣ.

ναῖοι ἦσαν μόνον ἕως 15 χιλιάδες. Ἐρύλαττε δὲ πάντοτε εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον δι' ἐκτάκτου ἀνάγκης ὑπὲρ τὰ 60 ἑκατομμύρια δραχμῶν, καὶ εἶχε καὶ 300 πλοῖα πάντοτε ἑτοιμα τρὸς πόλεμον.

Ὁ Περικλῆς ἐστόλισε τὰς Ἀθήνας μὲ λαμπρὰ μνημεῖα διὰ τοῦ ἀρίστου καλλιτέχνου Φειδίου. Τὸ πρῶ-

τιστα ἔργα τοῦ Φειδίου ἦσαν τὸ κολοσσαῖον ἄγαλμα τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Διός, τὸ εἰς ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς εἰς τὸν Παρθενῶνα καὶ ἄλλα. Ζωγράφος δὲ περίφημος ἦτο τότε ὁ ἀδελφὸς τοῦ Φειδίου Πάνκινος. Τὰ ἔργα ταῦτα, ὅσα σώζονται μέχρι τῆς σήμερον, κινουῦσι νὸν θαυμασμὸν ὅλου τοῦ κόσμου καὶ πολὺ τιμῶσι τὴν Ἑλλάδα.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους ἐζήσαν οἱ μεγαλείτεροι ἄνδρες τοῦ κόσμου. Τότε ἐζή ὁ Σοφοκλῆς, τότε ὁ Εὐριπίδης τότε ὁ Ἀριστοφάνης, τότε ὁ Ἀναξαγόρας, τότε ὁ Φειδίας, τότε ὁ μέγας φιλόσοφος Σωκράτης καὶ τόσοι ἄλλοι. Τότε ἡ Ἑλλάς ἔφθασεν εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς, ὅπου οὐδέποτε πλέον οὐδεὶς λαὸς θέλει φθάσει.

Ἡ ἐποχὴ τοῦ Περικλέους εἶνε τότεν περίφημος ὥστε λέγεται «Χρυσοῦς αἰὼν τοῦ Περικλέους». Ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ χρυσοῦς οὗτος αἰὼν ἐπέπρωτο νὰ διακρέσῃ ὀλίγα μόνον ἔτη, διότι, ὡς θὰ ἴδωμεν ἀμέσως, κατὰ τρεπτικὸς πόλεμος διὰ τὴν Ἑλλάδα ἠγέρθη μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιανῶν.

Μὲ ὅλα τὰ καλὰ τοῦ ἔργου ὁ Περικλῆς ἐκατηγορήθη καὶ αὐτὸς ὡς ἐξοδεύων ματαίως τὰ δημόσια χρήματα εἰς τὴν ἀνέγερσιν διαφόρων κτιρίων. Τότε λέγει, ἁ' Ἀθηναῖοι, ἐγὼ μόνος θέλω ὑποστῆ τὰς δαπάνης, αἱ ὅποιαι ἔγειναι, ἀλλὰ, ὡς εἶνε δίκαιον, μόνον τὸ ἰδικόν μου ὄνομα θέλει γραφῆ ἐπὶ ὅλων τούτων τῶν μνημείων». — Οἱ Ἀθηναῖοι τότε φιλοτιμηθέντες εἶπον ὅτι καλῶς ἔπραξεν ὁ Περικλῆς, καὶ ὡς ἐξακολουθήσῃ νὰ στολιζέῃ τὴν πόλιν. Ἐπὶ Περικλέους αἱ Ἀθῆναι ἔφθασαν εἰς τὸ ἀνώτατον σημεῖον τῆς δόξης των καὶ τοῦ πολιτισμοῦ των.

Πῶς ἀπέθανεν ὁ μέγας Περικλῆς; θὰ εἴπωμεν κατωτέρω. Φοβερὰ πανώλης ἐθέρισεν αὐτόν.

Συγκεραλαίωσις.—Ποῖον διεδέχθη ὁ Περικλῆς ἐν Ἀθήναις;—Ποῖα τὰ προτερήματα τοῦ Περικλέους;—Ποῖα καλὰ ἔπραξεν ὁ Περικλῆς εἰς τὰς Ἀθήνας;—Πῶς λέγεται ἡ ἐποχὴ τοῦ Περικλέους καὶ διὰ τί;—Τί ἀπεκρίθη ὁ Περικλῆς ὅτε ἐκατηγορήθη ὡς ἐξοδεύων ἀδίκως τὰ δημόσια χρήματα;—Ποιοὶ εἶναι κατὰ σειρὰν οἱ μεγάλοι ἄνδρες τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν μηδικῶν πολέμων μέχρι τοῦ Περικλέους;

Ο ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥ 431—404 ΠΡΟ ΧΡΙΣΤΟΥ.

30. Ἀρχὴ τοῦ πολέμου. Θάνατος τοῦ Περικλέους.

Ἀπὸ τοῦδε εἰσέρχομεθα εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς καταπτώσεως τοῦ μεγάλου τῆς Ἑλλάδος, ἕνεκ τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν.

Ἡ Σπάρτη γνωρίζομεν ὅτι ἐζήλευε τὰς Ἀθήνας διὰ τὰς προόδους των. Ἀθηναὶ καὶ Σπάρτη συνεμάχουν μὲν κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ μετὰξὺ των δὲν εἶχον γνησίαν φιλίαν. Μάλιστα δὲ ἡ Σπάρτη ἀπὸ τῆς προδοτικῆς τοῦ Παυσανίου ἔβραζε, χωρὶς νὰ φκίνηται, περιμένονσα εὐκαιρίαν νὰ κηρύξῃ πόλεμον κατὰ τῶν Ἀθηναίων. Τούτου εὐκαιρία ἐπαρουσιάσθη μετ' ὀλίγον κατὰ τὸ ἔτος 431 πρὸ Χριστοῦ καὶ ἀμέσως ἤρχιστε μετὰξὺ Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν ὁ καταστρεπτικὸς **Πελοποννησιακὸς** λεγόμενος πόλεμος, ὅστις διήρκεσεν 27 ἔτη. Εἰς τὴν

ἔκρηξιν τοῦ πολέμου τούτου συνετέλεσε πολὺ καὶ ὁ Περικλῆς, ὅστις ἔζη ἀκόμη.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν ἰσχυρότεροι τῶν Σπαρτιατῶν κατὰ θάλασσαν, διότι εἶχον πολλὰ πλοῖα. Οἱ δὲ Σπαρτιαῖται ἦσαν ἰσχυρότεροι τῶν Ἀθηναίων κατὰ ξηράν, διότι εἶχον καλὸν στρατόν.

Οἱ Σπαρτιαῖται μὲ πολὺν στρατόν ἦλθον εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ ἐλεηλάτουν τὸν τόπον, κόπτοντες τὰ δένδρα, καταστρέφοντες τὰ σπαρτὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐν γένει ἀνατρέποντες πᾶν ὅ,τι εὔρισκον. Οἱ Ἀθηναῖοι μὲ τὸν Περικλῆα μεταβίβινοντες καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν Λακεδαίμονα ἔπρχτον τὰ αὐτά. Ὡστε ὁ πόλεμος εἰς τὰς ἀρχὰς ἦτο ἀμοιβαίᾳ λεηλασία. Ἐφρονεῦοντο ὁμῶς καὶ ἄνθρωποι ἄλλ' ὀλίγοι.

Κατὰ δὲ τὸ δεῦτερον ἔτος τοῦ πολέμου φοβερὸν δυστύχημα κατέλαβε τοὺς Ἀθηναίους. Φρικτὴ καὶ καταστρεπτικὴ ἀσθένεια προσέβηκε τὸν ἀθηναϊκὸν στρατόν. Οἱ ἄνθρωποι ἀπέθνησκον σωρηδόν. Οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Περικλέους ἀπέθαναν. Κατόπιν ἐκ τοῦ ἰδίου λοιμοῦ ἀπέθανε καὶ αὐτὸς ὁ μέγας Περικλῆς. Τοῦτο ἦτο μέγιστον δυστύχημα διὰ τοὺς Ἀθηναίους, διότι ἔχασαν τὸν στρατηγὸν τῶν.

Συγκεφαλαίωσις.—Ποία ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς ἐξορίας τοῦ Κίμωνος;—Ὅποια ἦσαν αἱ σχέσεις τῶν Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν; Πότε ἤρχισεν ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος καὶ πόσα ἔτη διήρκεσεν;—Ποία ἡ σύγκρισις τοῦ στρατοῦ Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν;—Ποῖον ἦτο τὸ εἶδος τοῦ πολέμου κατ' ἀρχὰς;—Ποῖον μέγα δυστύχημα καὶ πότε κατέλαβε τοὺς Ἀθηναίους;—Πότε ἀπέθανεν ὁ Περικλῆς ἠμφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰσπτιοῦτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

31. Κλέων.—Βρασίδης.—Νικίας.

Τὸν μέγαν Περικλέα διεδέχθη ἄνθρωπος ἀνίκανος καὶ αὐθάδης καὶ κενόδοξος καὶ κυχηματίας, ὁ δημαγωγὸς Κλέων. Ὁ Κλέων οὗτος ἔτυχε νὰ νικήσῃ τοὺς Σπαρτιατάς εἰς τὴν μικρὰν νῆτον Σφακτηρίαν, ἣ ὁποία εἶνε ἔμπροσθεν τοῦ λιμένος τῆς Πύλου εἰς τὴν Μεσσηνίαν. Ὁ Κλέων ἐκεῖ συνέλαβεν αἰχμαλώτους καὶ 420 Σπαρτιατάς. Τὸ δυστύχημα τοῦτο κατέβηκε πολὺ τὴν Σπάρτην, διότι δὲν εἶχε πλέον πολλοὺς στρατιώτας. Ὁ δὲ Κλέων ἐφαντάσθη πλέον ὅτι αὐτὸς ἦτο καὶ ἄλλος δὲν ἦτο.

Ἄλλος ὅμως ἔμπειρος στρατηγὸς τῶν Σπαρτιατῶν κατώρθωσε νὰ ἐνθαρρύνῃ πάλιν αὐτούς. Οὗτος ἦτο ὁ ἄξιος καὶ τολμηρὸς Βρασίδης. Ὁ Βρασίδης συνέλαβε τὸ σχέδιον νὰ ἀπομακρύνῃ τὸν πόλεμον ἀπὸ τὴν πατρίδα του καὶ νὰ μεταφέρῃ αὐτὸν μικρὰν εἰς μίαν ἰσχυροτάτην ἀποικίαν τῶν Ἀθηναίων, εἰς τὴν Ἀμφίπολιν. Ἐκεῖ ἔγεινε φοβερὰ μάχη. Καὶ ὁ Κλέων τῶν Ἀθηναίων καὶ ὁ Βρασίδης τῶν Σπαρτιατῶν ἐφανεύθησαν.

Τότε ὁ φρόνιμος στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων Νικίας ἐφρόντιζε νὰ γείνη εἰρήνη μετὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν καὶ νὰ παύσῃ πλέον ὁ πόλεμος τῷ 421. Τοῦτο ἦτ καλὸν καὶ συμφέρον.

Συγκεφαλαίωσις.—Ποίου χαρακτήρος ἦτο ὁ διάδοχος τοῦ Περικλέους Κλέων καὶ τί κατώρθωσεν;—Ποῦ δὲ ἀπέθανεν;—Ὁ Βρασίδης τί κατώρθωσε καὶ ποῦ ἀπέθανεν;—Ποῖος διεδέχθη τὸν Κλέωνα καὶ τί ἐκάλεν ἀμεσῶς;

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

**32. Έκστρατεία εἰς Σικελίαν τῷ 415
πρὸ Νρ. Ἀλκιβιάδης.**

Ἀναγένωσις τοῦ πολέμου. Ἡ Σικελία εἶνε μία νῆσος μεγάλη εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς Ἰταλίας. Τὴν εὐφορον ταύτην νῆσον οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεθύμουν νὰ κάμωσιν

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ.

ἰδικὴν των, διὰ νὰ γείνωσιν ἀκόμη ἰσχυρότεροι κατὰ θάλασσαν. Καὶ τοιαύτη εὐκαιρία ἐνόμισαν ὅτι ἐπχρουσιάσθη εἰς αὐτούς, διότι συνέπεσε τότε νὰ γείνη πόλεμος εἰς τὴν νῆσον αὐτήν.

Οἱ Ἀθηναῖοι εἶπομεν ὅτι διὰ τοῦ Νικίου ἔκαμαν εἰρήνην τῷ 421 πρὸ πρὸς τὸν Νρ. ἀπὸ τῶν ἑσπεύοντων εἰς τὴν Σικελίαν.

εἰς ἐπίσημος ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ἀντίπλοκος τοῦ Νικίου, ἐκηρύχθη κατὰ τῆς εἰρήνης τοῦ Νικίου. Οὗτος ἦτο δ' Ἀλκιβιάδης. Ὁ Ἀλκιβιάδης ἦτο νέος ὄρατος, εὐφυής, πλουσιώτατος καὶ πολὺ ζωηρός.

Ὁ Ἀλκιβιάδης κατώρθωσε νὰ παρκαινήσῃ τοὺς Ἀθηναίους νὰ στείλωσι μέγαν στρατὸν εἰς τὴν Σικελίαν, διὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν μίαν μερίδα ἐκ τῶν δύο μυχρομένων στρατευμάτων. Ἀλλὰ ὁ σκοπὸς τῶν Ἀθηναίων ἦτο πῶς νὰ κατορθώσωσιν αὐτοὶ νὰ κυριεύσωσι τὴν Σικελίαν.

Ἀμέσως τότε οἱ Σπαρτιαῖται γνωρίζοντες τὸν σκοπὸν τῶν Ἀθηναίων, ἔστειλαν βοήθειαν εἰς τὴν ἄλλην μερίδα. Καὶ τοιουτοτρόπως ἤρχισεν ἐν Σικελίᾳ πάλιν μέγας ἀγὼν μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν. Τῶν Σπαρτιατῶν στρατηγὸς ἦτο ὁ Γύλιππος, τῶν δὲ Ἀθηναίων ὁ Λάμαχος, ὁ Νικίας καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης.

Ὁ Ἀλκιβιάδης ὅμως, ὅτε ἐπρόκειτο νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν Σικελίαν, λέγουσιν ὅτι ἔπραξε μίαν ἀσέβειαν ἐν Ἀθήναις. Διὰ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι μετ' ὀλίγον ἀφῆρσαν ἀπ' αὐτοῦ τὴν στρατηγίαν· αὐτὸς δὲ ἐδραπέτευσεν εἰς τὴν Σπάρτην, καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Περσίαν ὁπόθεν μεγάλως ἠδυνήθη νὰ εὐεργετήσῃ τὰς Ἀθήνας. Διὰ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἀνεκάλεσαν ἐκ τῆς ἐξορίας του. Ἀλλὰ πάλιν ἠναγκάσθη μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν (εἰς τὴν Φρυγίαν), ὅπου δι' ἐνεργείας τῶν Σπαρτιατῶν ἐδολοφονήθη ὑπὸ Περσῶν, ζήσας 44 περίπου ἔτη. Τί ἄνθρωπος τολμηρὸς καὶ παράδοξος ἦτο!

Λοιπὸν οἱ Σπαρτιαῖται ἐν Σικελίᾳ ἐξωλόθρευσαν ὅλον τὸν ἀθηναϊκὸν στρατὸν καὶ ἐστράφησαν κατὰ τὸν ἀθηναϊκὸν στρατηγόν.

του. Τὴν μεγίστην ἐξ ὄλων τῶν συμφορῶν καὶ κατὰ
ξηρὸν κατὰ θάλασσαν ἔπαθον οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Σικελίᾳ.

Συγχεφαλαίωσις.— Τί εἶνε καὶ ποῦ εὐρίσκεται ἡ Σικελία ;—
Πεῖτος ὑπῆρξεν ὁ αἴτιος τῆς ἀνανεώσεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ
πολέμου καὶ διὰ τί ;— Ποιοὶ ἐνίκησαν ἐν Σικελίᾳ ;— Ὅποιου χαρα-
κτῆρος ἄνθρωπος ἦτο ὁ Ἀλκιβιάδης ;— Τί ἔπραξεν εἰς τὸν βίον
του ;— Ποῦ καὶ πῶς ἀπέθανεν ὁ Ἀλκιβιάδης ;

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.

33. Ἡ ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς καταστροφὴ τῶν Ἀθηναίων τῷ 405.

Οἱ τριάκοντα τύραννοι.

Οἱ Ἀθηναῖοι πλὴν τῶν ἄνω συμφορῶν ἔπαθον καὶ
ἄλλην φοβερωτάτην. Ἀφοῦ ἐτακτοποιήθησαν ὀλίγον μετὰ
τὴν ἐν Σικελίᾳ καταστροφὴν τῶν ἡτοίμασαν τὸν στόλον
τῶν καὶ τὸν εἶχον περὶ τὴν εἰς ἓνα λιμὲνα τῆς Ἀσίας,
ἔσωθεν τοῦ Ἑλλησπόντου. Τὸ μέρος ἐκεῖ ὠνομάζετο *Αἰ-
γὸς ποταμοί*. Ἐκεῖ πλησίον ἦσαν καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι,
οἱ ὅποιοι ἔχοντες στρατηγὸν τὸν Λύσανδρον κατέστρε-
ψαν τὸν στόλον τῶν Ἀθηναίων κατὰ κράτος (τῷ 405).
Οἱ στρατιῶται καὶ οἱ στρατηγοί, ἄλλοι μὲν ἐφρονεύθη-
σαν, ἄλλοι δὲ ἠχμηλωτίσθησαν.

Μετὰ τὴν καταστροφὴν ταύτην τῶν Ἀθηναίων ὁ Λύ-
σανδρος ἦλθε μὲ τὰ πλοῖά του εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ἐπο-
λιόρκησε τὰς Ἀθήνας, αἱ ὅποισι μετὰ ἐξάμηνον ἀντί-
στασιν κατέθεσαν

νης. Τότε οί Σπαρτιᾶται ἐστερνωμένοι μετ' ἄνθη καὶ παι-
ανίζουσας τῆς μουσικῆς ἐκρήμισαν τὰ ἰσχυρὰ τείχη τῶν
Ἀθηνῶν, ἔκασαν τὰ πλοῦτά των καὶ διώρισαν τῷ 404
τριάκοντα ἄνδρας διὰ νὰ διοικῶσιν αὐτάς. Φοβερὰ συμ-
φορὰ καὶ ἀτίμως ἔγεινεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους.

Οἱ τριάκοντα ἄρχοντες ἐφρόνουον ἀδίκως πολλοὺς πο-
λίτας, ἄλλους ἐξώριζον, ἄλλων ἐλάμβανον τὴν περιου-
σίαν καὶ ἐν γένει ἔπραττον μεγάλα κακὰ εἰς τὰς Ἀθή-
νας. Διὰ τὴν σκληρότητά των ταύτην ὠνομάσθησαν οἱ
τριάκοντα τύραννοι τῶν Ἀθηνῶν.

Τοιουτοτρόπως ἐτελείωτε τῷ 404 διὰ τῆς κατὰστροφῆς
τῶν Ἀθηνῶν ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος, τὸν ὁποῖον ἤρ-
χισεν ὁ Περικλῆς πρὸ 27 ἐτῶν, χωρὶς νὰ ἐλπίζῃ ποτὲ ὅτι
θὰ λάβῃ τοιοῦτον ὀλέθριον τέλος διὰ τὴν πατρίδα του.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐπειδὴ δὲν ἠδύναντο νὰ ὑποφέρωσι πλέον
τοὺς σκληροὺς 30 τυράννους ἐφρευγον ἐκ τῶν Ἀθηνῶν.
Τότε εὐρέθη εἰς Ἀθηναῖος ἄνδρεὺς καὶ τίμιος ἀνὴρ, ὁ
ὁποῖος εἶχε κατάρυγη εἰς τὰς Θήβας, διὰ νὰ σωθῇ· οὗτος
συνήθροιστε τοὺς Ἀθηναίους καὶ κατώρθωτε νὰ ἐκδιώξῃ
τοὺς 30 τυράννους ἐκ τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ φιλόπαιρος οὗτος
ἀνὴρ ἐλέγετο Θρασύβουλος. Οἱ 30 τύραννοι ἐτυράννησαν
μόνον ὀκτὼ μῆνας. Οἱ Ἀθηναῖοι τότε ἀγῆγειραν πάλιν
τὰ τείχη των.

Συγκεφαλαίωσις.—Ποῦ εἶνε οἱ Αἰγὸς ποταμοί;—Ποῖος
ἦτο ὁ στρατηγὸς τῶν Σπαρτιατῶν εἰς τὴν ἐν Αἰγὸς ποτα-
μοῖς μάχην;—Τί ἔκαμεν ὁ Λύσανδρος μετὰ τὴν μάχην;—Τί
ἄνθρωποι ἦσαν οἱ 30 τύραννοι;—Πόσον καιρὸν ἐτυράννησαν καὶ
ὑπὸ τίνος ἐξεδιώχθησαν;—Πόσα ἔτη διήρκεσεν ὁ Πελοποννησιακὸς
πόλεμος;—Ἐπισημειώθη, ἀπὸ τὸν Παιδαγωγὸν Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

34. Τὰ περὶ Κύρου.

Οἱ Πέρσαι μετὰ τὰς συμφοράς, τὰς ὁποίας ἔπαθον ἐν Ἑλλάδι ἠσύχασαν πλέον. Εἷς ἐκ τῶν τότε βασιλέων τῆς Περσίας ἀποθνήσκων ἀφῆκε δύο υἱούς. Ἐκ τούτων ὁ μεγαλύτερος ἔλαβε κατὰ τὸν νόμον τὴν βασιλείαν. Ἄλλ' ὁ μικρότερος ἤθελε νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν βασιλείαν ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του. Ὡστε βλέπομεν ὅτι οἱ δύο ἀδελφοὶ ἀντὶ νὰ ἦναι ἡγχιπημένοι ἐχθρεύοντι μετὰξὺ των. Τοῦτο εἶνε κακὸν πρῶτον, μετὰξὺ ἀδελφῶν μάλιστα. Ἡ μήτηρ των ἡγάπη περισσώτερον τὸν μικρότερον υἱόν της καὶ τὸν ἐβόηθει νὰ γείνη αὐτὸς βασιλεύς. Ὁ μεγαλύτερος ἐλέγαστο Ἄρταξέρξης, ὁ δὲ μικρότερος Κύρος.

Διὰ νὰ λάβῃ λοιπὸν τὴν βασιλείαν ὁ Κύρος συνήθρισε κρυφίως στρατεύματα καὶ αἴφνης ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του. Τὰ στρατεύματά του ἦσαν 100 χιλιάδες βαρβάρων καὶ 13 χιλιάδες Ἑλλήνων. Πολλοὶ Ἕλληνας στρατιῶται μετὰ τὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἔμενον ἀργοί. Διὰ τοῦτο ἐμισθώθησαν ὑπὸ τοῦ Κύρου, ὅστις ἐθεώρει αὐτοὺς ὡς τὸ καλλίτερον στράτευμά του, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχε τὰς ἐλπίδας του.

Ὁ Κύρος μὲ τὸν στρατὸν του διεληθὼν πολλὰς χώρας καὶ τόπους ἐρήμους τῆς Ἀσίας ἔφθικεν εἰς τὰ Κούνηζα τῆς Βαβυλωνίας, ὅπου ἀπήντησε τὸν ἐχθρόν. Ἐκεῖ συνήφθη τρομερὰ μάχη. Καὶ ὁ μὲν στρατὸς τοῦ Κύρου ἐνίκη κατὰ δεκαπλάσια στρατεύματα τοῦ Ἄρταξέρξου. Ἄλλ' αὐτὸς ὁ Κύρος ὀρμήσας ὁ ἴδιος διὰ νὰ φρονεῦσθαι τὸν ἀδελφόν του ἐφρονεῦθη αὐτός. Τοῦτο προήλθεν ἐξ ἀνοήτου μνήης τοῦ Κύρου, ὅστις κατὰ τὸν νόμον τῆς βασιλείας

θεῦ καὶ δικαίου χαρκατῆρος ἄνθρωπος. Τότε τὰ στρατεύματα ἔμειναν χωρὶς κεφαλὴν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου τὰ πλεῖστα βαρβαρικά στρατεύματά του ἐπῆγαν εἰς τὸν Ἀρταξέρξην. Μόνοι οἱ Ἕλληνες ἀντεστάθησαν γενναίως μέχρι τέλους. Οἱ Πέρσαι πολλοὶ τοὺς ἐφοβήθησαν. Καὶ διὰ τὰ τοὺς ἀναγκάσωσι νὰ παρδοθῶσι κατώρθωσαν δι' ἀπάτης νὰ φουρέσωσιν ὅλους τοὺς στρατηγούς των.

Ἄλλὰ καὶ τότε οἱ Ἕλληνες ἀντεστάθησαν ἐκλέξαντες ἀμέσως ἄλλους στρατηγούς. Ἐπὶ κεφαλῆς δὲ ὄλων ἐτέθη Ξενοφῶν ὁ Ἀθηναῖος, ὅστις ὠδήγει αὐτοὺς εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τῶν ἀγνωστων γωρῶν τῆς Ἀσίας. Μεγάλαι δυστυχήματα ὑπέφεραν καθ' ὁδόν, διότι εὕρισκοντο εἰς ἄγνωστον ἐχθρικὴν χώραν. Ὁ ἐχθρὸς κατεδίωκεν αὐτοὺς ἐκ τῶν ὀπισθεν θέλων νὰ τοὺς συλλάβῃ ζῶντας. Ἄλλ' οἱ Ἕλληνες ἐπιτέλους γενναίως ἀντισταθέντες κατώρθωσαν, ὅσοι ἐσώθησαν, νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των.

Ὁ Ξενοφῶν κατόπιν ἱστορήσῃ τὰ πίνδεινα, τὰ ὁποῖα ὑπέφεραν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν ταύτην, τὴν ὁποῖαν ὠνόμασε **Κύρου ἀνάβασις**. Ἡ Κύρου ἀνάβασις λέγεται εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ **Κάθοδος τῶν μυριῶν**, δηλαδὴ ἐπιστροφή τῶν Ἑλλήνων στρατιωτῶν εἰς τὴν πατρίδα των τῷ 400 πρὸ Χριστοῦ.

Συγκεφαλαίως.—Διὰ τί ὁ Κύρος ἐπολέμησε κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του;—Εἰς ποῖον στρατὸν ὁ Κύρος εἶχε τὰς ἐλπίδας του;—Ποῦ ἔγινεν ἡ μάχη καὶ ποῖος ἀνεδείχθη ἐπὶ τέλους νικητὴς;—Τί ἔπραξαν οἱ βάρβαροι τοῦ Κύρου μετὰ τὸν θάνατόν του καὶ τί οἱ Ἕλληνες;—Τίς ὠδήγησεν τοὺς Ἕλληνες εἰς τὴν Ἑλλάδα;—Τί ἔκαμεν ὁ Ξενοφῶν;

34 Ὁ Σωκράτης καὶ ὁ θάνατος αὐτοῦ.

Ἐνθυμούμεθα ὅτι ἀνεφέρουμεν ὅτε ἀκόμη ἔζη ὁ Περικλῆς ἓνα κάποιον μέγαν φιλόσοφον Σωκράτην. Ὁ Σωκράτης ἀπέθικεν ὀλίγη ἔτη μετὰ τὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Τοῦ δὲ Ξενοφῶντος, περὶ τοῦ ὁποῖου ὠμιλοῦμεν πρὸ ὀλίγου, ὑπῆρξε διδάσκαλος.

Ὁ Σωκράτης ἦτο υἱὸς ἐὼς ἀγχιμυκτοποιοῦ. Καὶ κατ' ἀρχὰς εἶχε καὶ αὐτὸς μάθη τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρὸς του. Κατόπιν ὅμως περήτησε τὴν τέχνην του καὶ ἤρχισε νὰ διδάσκη μεγάλας φιλοσοφικὰς ἀληθείας. Αὐτὸς ἐδίδασκεν ὅλους τοὺς νέους τῶν Ἀθηναίων καὶ τοὺς γέροντας ἀκόμη, χωρὶς νὰ ἔχη οὔτε σχολεῖον, οὔτε ὠρισμέναις ὥραις διδασκαλίας, ἀλλ' ἐδίδασκε παντοῦ καὶ κατὰ πᾶσαν ὥραν, εἰς τοὺς περιπάτους, εἰς τὰς συναναστροφάς, εἰς τὴν τράπεζαν, εἰς τὴν ἀγοράν, εἰς τὰς καπηλεῖαι, εἰς τὸ στράτευμα καὶ ἐν γένει πανταχοῦ ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκατο. Ὁ Σωκράτης ἐδίδαχεν ὅτι ἡ ψυχὴ εἶνε ἀθάνατος καὶ ὅτι οἱ θεοὶ δὲν εἶναι πολλοὶ ἀλλὰ εἷς.

Οἱ καλλίτεροι τῶν πολιτῶν ἐζήτουν νὰ συναναστρέφονται μετὰ τὸν Σωκράτην. Αὐτὸ τὸ Μενεταῖον τῶν Δελφῶν ἐρωτηθὲν ἀπεκρίθη ὅτι ὁ Σωκράτης ἦτο ὁ σοφώτατος πάντων τῶν ἀνθρώπων. Οἱ μαθηταὶ τοῦ Σωκράτους ἦσαν πολλοί.

6 Ἀλλὰ καὶ ὁ Σωκράτης, ὡς καὶ πᾶς ἄνθρωπος, εἶχε τοὺς ἐχθρούς του, οἱ ὁποῖοι τὸν ἐκατηγόρησαν ὅτι διδάσκει ἐναντίον τῆς θρησκείας των. Ὁ Ἀλκιβιάδης ἦτο μαθητὴς τοῦ Σωκράτους. Ἐπίσης καὶ εἷς ἐκ τῶν 30 τυ-

ράνων, Κριτής λεγόμενος, ὁ ὁποῖος ἔπραξε μέγιστα κακὰ εἰς τὴν πατρίδα του.

Ἐξ αἰτίας λοιπὸν τῆς θρησκείας καὶ τῶν δύο κακῶν μαθητῶν του, ἕμικ ἐτελείωσεν ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος καὶ κληρὸς ἔχον τὰ πράγματα ἐκκηγορήθη πάλιν ὁ Σωκράτης ὑπὸ ἐνὸς διεθραμμένου πολίτου ἐνώπιον τῶν δικαστῶν τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὡς κακὸς διδάσκαλος.

Ὁ Σωκράτης δὲν ἐτράχηθῃ διόλου διὰ τὴν κατηγορίαν ταύτην. Προσελθὼν εἰς τὸ δικαστήριον διὰ ν' ἀπολογηθῆ εἶπεν : « Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δέν μοι μέλει, διότι ἀποθνήσκω· καὶ ὁ φόβος τοῦ θανάτου δέν θά με ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ λέγω τὴν ἀλήθειαν. Λυποῦμαι μόνον ὅτι σεῖς, τόσον καλοὶ πολῖται, ἐπιστεύσατε τῆς κατηγορίας μερικῶν κακῶν ἀνθρώπων. Ἄλλ' ἐγὼ συγχωρῶ αὐτοὺς καὶ παρκαθίδομαι εἰς τὴν δικαιοσύνην τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων». Τοὺς χριστιανικωτάτους καὶ εὐαγγελικωτάτου τούτους λόγους ἔλεγεν ὁ Σωκράτης, ὅταν ἀκόμη ὁ Χριστὸς δέν εἶχε γεννηθῆ.

Ὅλοι τότε ἐπιώπησαν πρὸ τοῦ σεβασμίου ἐκείνου ἀνδρός. Ἄλλ' οἱ δικασταὶ διὰ νὰ εὐχαριστήσωσι τοὺς ἐχθροὺς του ἐπρότειναν εἰς αὐτὸν τρεῖς διαφόρους ποινὰς καὶ ἀφῆκαν αὐτὸν ἐλεύθερον νὰ ἐκλέξῃ μίαν. Ἄλλ' ὁ Σωκράτης λέγει : « Δέν ἐκλέγω καμμίαν, διότι τότε θέλω παρκαδεχθῆ ὅτι πραγματικῶς εἶμαι ἔνοχος, ἐνῶ εἶμαι ἐντελῶς ἀθῶς». Τοὺτους καὶ ἄλλους τινὰς λόγους εἶπε, διὰ τοὺς ὁποίους οἱ δικασταὶ ὀργισθέντες τὸν καταδίκασαν εἰς θάνατον. Αὐτὸς ἔμεινεν ἀτάραχος καὶ ὀδηγούμενος εἰς τὴν φυλακὴν ἔλεγε γελῶν εἰς τοὺς μαθητάς

του : « Διὰ τί κλαίετε σήμερον ; Δὲν γνωρίζεται ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι καταδεδικασμένοι εἰς θάνατον ; »

Οἱ φίλοι τοῦ Σωκράτους ἐφόρουσιν πένθιμα ἐνδύματα, ὅτε οὗτος ὠδηγεῖτο εἰς τὴν φυλακὴν. Ἐν τῇ φυλακῇ ὁ Σωκράτης ἔμεινε 40 ἡμέρας. Ἐνῶ δὲ πολλάκις τῷ ἐδόθη εὐκαιρία καὶ πολλοὶ φίλοι τοῦ τὸν παρεκίνουν νὰ δραπετεύτῃ αὐτὸς ἔλεγε : « Πρέπει νὰ ὑπακούωμεν πάντοτε εἰς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος, » καὶ ἔμενον ἐν τῇ φυλακῇ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.

τὴν τεσσαρκοστὴν ἡμέραν ἦλθεν εἰς ὑπέλληλος τῆς φυλακῆς, ὅστις ἐγονάτιζε μετὰ σεβασμοῦ ἐνώπιόν σου καὶ τῷ εἶπεν ὅτι ἤγγικε ἡ τελευταία ὥρα τῆς ζωῆς σου. Ἡ σύζυγος τοῦ Σωκράτους, ἡ ὁποία ἦτο παρῆσθε μὲ τὰ τρία τέκνα της, ὡς ἤκουσε τοὺς φρικαλέους αὐτοὺς λόγους ἐξέβηκε κρηναῖα γοεράς. Ὁ Σωκράτης ὅτε παρεκάλεσεν ἓνα μαθητὴν τοῦ νὰ συνοδεύσῃ αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν της.

Ὁ Σωκράτης δὲν ἔπαισε νὰ διδάσκη καὶ νὰ παρηγορῇ τοὺς μαθητὰς του μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἔφρασαν εἰς αὐτὸν περὶ τῆν δύσιν τοῦ ἡλίου τὸ δηλητήριο, τὸ ὁποῖον ἀμέσως ἔπει μὲ μεγάλην γενναιοῦτητα. Τότε θρήνοι καὶ ὄδυρμοὶ κατέλαβον ὅλους τοὺς παρόντας, οἱ ὁποῖοι ἀπεχειρέτων διὰ τελευταίαν φοράν τὸν διδάσκαλόν των. Τὸ δηλητήριο ἤρχισε μετ' ὀλίγον νὰ κόπτη τὰ ἔντερα τοῦ Σωκράτους, τὸ δὲ σῶμά του ἐπάγωνεν. Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἀνοίξας κίρνης τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ προτηλώσας αὐτοὺς εἰς τὸν καλὸν μαθητὴν του Κρίτωνα εἶπεν: «Ἐνθυμοῦ, Κρίτων, ὅτι εἰς τὴν τελευταίαν μου ἀσθένειαν ὑπεσχέθημεν εἰς τὸν Ἀτληπιὸν (ιατρὸν) ἕνα ἀλέκτορα· ἐπιθυμῶ νὰ ἐκπληρώσῃς τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην». Οὗτοι ἦσαν οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ Σωκράτους. Μετ' ὀλίγον ἐξέπνευσεν τῷ 399 πρὸ Χριστοῦ εἰς ἡλικίαν 70 ἐτῶν. Ἡ δὲ Ἑλλάς καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἔπαισε νὰ θρηνηθῇ διὰ τὸν ἀδίκον θάνατον τοῦ Σωκράτους.

Ἄλλὰ μόνον ὁ Σωκράτης ἀπέθανεν. Τὸ ὄνομά του ὅμως ἔμεινε καὶ θὰ μένη ἀθάνατον εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἐπίσης ὅλαί αἱ μεγάλαί φιλοσοφικαὶ ἀλήθειαι τοῦ Σωκράτους ἔμειναν καὶ θὰ μένουσιν ἀθάνατοι, διότι οἱ καλοὶ μαθηταὶ του ἐκαλλιέργησαν καὶ διέδωκαν αὐτάς. Πόσο μέγας ἄνθρωπος ἦτο ὁ Σωκράτης! Εἶνε ἀληθῶς ἀξίος θαυμασμοῦ καὶ σεβασμοῦ.

Συγκεραλαίωσις;—Ποῖον ἦτο τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Σωκράτους κατ' ἀρχάς, ποῖον δὲ κατόπιν;—Ποῦ ἐδίδασκεν ὁ Σωκράτης;—Τί ἐδίδασκεν;—Τί εἶπε περὶ αὐτοῦ τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν;—Ποῖαι αἱ κατὰ τοῦ Σωκράτους κατηγορίαι;—Τί ἀπελογήθη εἰς τὸ δικαστήριον ὁ Σωκράτης;—Ποῖα ἡ καταδίκη του;—Τί ἔλε-

γεν εἰς τοὺς κλαίοντας μαθητάς του;—Πόσας ἡμέρας ἔμεινεν ἐν τῇ φυλακῇ;—Τί ἔκαμεν ἡ σύζυγος τοῦ Σωκράτους;—Ποῖοι εἶναι οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ Σωκράτους;—Διὰ τί λέγομεν ὅτι δὲν ἀπέθανεν ὁ Σωκράτης;

ΝΕΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΜΕΤΑΞΥ ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΣΙΑΣ.

36. Ἡ ἀτιμος συνθήκη τοῦ Ἀνταλκίδου.

Πρὶν ὀμιλήσωμεν περὶ τοῦ Σωκράτους εἵπομεν, ὅτι 13 χιλιάδες Ἑλλήνων εἶχον συναστρατεύσει μετὰ τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας Ἀρταξέρξου. Ἐκτὸς τῶν Ἑλλήνων τούτων εἶχον ἀποστατήρησιν καὶ ἐβοήθουν τὸν Κύρον καὶ πολλὰ ἑλληνικὰ πόλεις τῆς Μικρῆς Ἀσίας. Τὰς πόλεις ταύτας ἤρχισε νὰ πολεμῇ ὁ Ἀρταξέρξης κατόπιν, διὰ νὰ τὰς ἐκδικηθῇ, ἐπειδὴ ἐβοήθησαν τὸν Κύρον.

Ἀγησίλαος.—Οἱ Σπαρτιῶται καὶ πρὸ πάντων ὁ τότε βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Ἀγησίλαος ἐβοήθησαν τὰς ἑλληνικὰς πόλεις τῆς Μικρῆς Ἀσίας κατὰ τοῦ Ἀρταξέρξου. Τοιοῦτοτρόπως νέος ἤρχισε πόλεμος μετὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ Περσῶν. Ὁ Ἀγησίλαος εἰς πολλὰς μάχας ἐνίκησεν ἐνδύξως τοὺς Πέρσας.

Ἡ ἐν Κορωνεῖα μάχη τῷ 394 π. Χ.—Ἐνῶ δὲ ὁ Ἀγησίλαος ὠδήγει τὸν νικηφόρον στρατὸν του κατὰ τοῦ Ἀρταξέρξου, αἴφνης οἱ Ἔφοροι τῆς Σπάρτης τὸν προστάσσουσι νὰ ἐπιστρέψῃ ἀμέσως εἰς τὴν Σπάρτην διότι πολλὰ καὶ μεγάλα πόλεις τῆς Ἑλλάδος (Ἀθῆναι, Θῆβαι, Κόρινθος, Ἄργος) συνεμάχησαν καὶ ἐπολέμου

κατὰ τῆς Σπάρτης, ἐπειδὴ αὕτη ἐτυράννει αὐτάς. * Ὁ Ἀγησίλαος ἐπιστρέφων ἀπήντησε καθ' ὁδὸν τοὺς συμμάχους περιμένοντας αὐτὸν εἰς μίαν πόλιν τῆς Βιωτίας, ὀνομαζομένην Κορώνειαν. Ἐν Κορωνείᾳ ἔγεινεν αἱματηρὰ μάχη, καθ' ἣν ἐνίκησεν ὁ Ἀγησίλαος· ὠνομάσθη δὲ «ἡ ἐν Κορωνείᾳ μάχη».

Κόνων.—Οἱ Σπαρτιῖται κατὰ ξηρὰν ἦσαν νικηταί. Ἀλλὰ κατὰ θάλασσαν ὁ ναύαρχος τοῦ ἀθηναϊκοῦ καὶ περσικοῦ στόλου Κόνων ἐνίκη τοὺς Σπαρτιῖτας. Οἱ Σπαρτιῖται ἔχοντες τὴν προσοχὴν τῶν καὶ κατὰ τῶν συμμαχησάντων Ἑλλήνων καὶ κατὰ τῶν Περσῶν ἐξησθένησαν πολὺ, ὥστε ἠναγκάσθησαν ἐκ τούτου νὰ κάμωσι τῷ 387 μὲ τοὺς Πέρσας εἰρήνην, ἣ ὁποῖα ἦτο ὕβρις καὶ προδοσία τῆς Ἑλλάδος.

Διὰ τῆς εἰρήνης ταύτης ὅλαι αἱ ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ πόλεις ἀφίνοντο εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας, ἀντὶ νὰ ἐλευθερωθῶσιν. Σκοπὸς τῆς Σπάρτης ἦτο διὰ τῆς εἰρήνης ταύτης νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐνδυναμωσιν ἄλλων ἑλληνικῶν βασιλείων. Ὁ διαπραγματευθεὶς μὲ τοὺς Πέρσας τὴν ἀτιμον ταύτην εἰρήνην ἦτο εἰς ἐκ τῶν πέντε Ἐφόρων τῆς Σπάρτης ὀνομαζόμενος Ἀντακλίδας. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ εἰρήνη λέγεται Ἀντακλίδειος εἰρήνη.

Συγκεφαλαίωσις.—Διὰ τί ὁ Ἀρταξέρξης ἐπολέμηε τὰς Ἑλληνας πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας; Τίς ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τοῦ νέου πολέμου μεταξὺ Σπάρτης καὶ Περσίας;—Διὰ τί ὁ Ἀγησίλαος ἀνε-

* Ὁ μεταξὺ τῶν Σπαρτιῶν καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων πόλεμος κατ' ἀρχὰς ὠνομάσθη Βιωτικὸς (Κορώνεια), ἔπειτα δὲ Κορινθιακὸς πόλεμος, ἐκ τῶν χωρῶν, ἐνθα ἐγένετο.

κλήθη εἰς τὴν Σπάρτην ὑπὸ τῶν Ἐφόρων;—Πῶς καὶ πότε ἔγει-
 νεν ἡ ἐν Κορωνεῖα μάχη;—Τί ἠνάγκασε τοὺς Σπαρτιάτας νὰ κά-
 μωσι τὴν ἄτιμον Ἀνταλκίδειον εἰρήνην μετὰ τοὺς Πέρσας;—Ἐποῖα
 τις ἦτο ἡ εἰρήνη αὕτη;

37. Πόλεμος Σπαρτιατῶν καὶ Θεβαίων.

Πέντε ἔτη εἶχον παρέλθῃ ἀφ' οὗτου ἔγεινεν ἡ εἰρήνη
 τοῦ Ἀνταλκίδου. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ
 διάστημα ἐτυράνουν πολὺ τοὺς ὑπηκόους των.

Εἰς στρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων ἐπήγχινε τότε
 μετὰ στρατὸν ἐναντίον μιᾶς πόλεως τῆς Μακεδονίας. Διήλθε
 δὲ διὰ τῶν Θεβῶν καὶ ἔκαμεν ἐκεῖ σταθμόν. Οἱ Θε-
 βαῖοι ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐτέλουν μίαν πανήγυριν. Τό-
 τε ὁ στρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅστις ἐλέγετο Φοι-
 βίδας, εὐρῶν εὐκαιρίαν καταλαμβάνει τὴν ἀκρόπολιν
 (φρούριον) τῶν Θεβῶν, τὴν λεγομένην Καδμείαν, (ἐπειδὴ
 τὴν εἶχε κτίσει ὁ Κάδμος). Οἱ Θεβαῖοι παρεπονέθησαν
 διὰ τοῦτο, ἀλλὰ μακτίως. Ἦρχισαν δὲ νὰ ὑποφέρουν ὅ,τι
 οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῶν 30 τυράνων. Τότε πολλοὶ Ἀθη-
 ναῖοι εἶχον καταφύγη εἰς τὰς Θήβας, τῶρα πολλοὶ Θε-
 βαῖοι κατέφυγον εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ὁ ἐκδιώξας τοὺς 30 τυράνους ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦτο
 ὁ Θρασύβουλος. Ὁ ἀναλαβὼν νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Σπαρτιά-
 τας ἐκ τῶν Θεβῶν ἦτο ὁ ἀνδρεῖος Θεβαῖος Πελοπίδας.
 Καὶ πρῶτον τὸ κατώρθωσε· διότι τρία ἔτη μετὰ τὴν
 κατάληψιν τῆς Καδμείας ἦλθεν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν κρυφίως
 εἰς τὰς Θήβας μετὰ ὀλίγους ἄλλους καὶ ἐπανεστῆσεν τοὺς
 Θεβαίους κατὰ τῶν τυράνων των Λακεδαιμονίων, τοὺς

ὁποίους ἐδίωξεν ἐκ τῶν Θηβῶν, ἐλευθερώσας οὕτω τὴν πατρίδα του.

Ὁ Πελοπίδας εἶχεν εἰς τὰς Θήβας ἓνα στενότατον φίλον ὀνομαζόμενον Ἐπαμινώνδαν· οὗτος δὲν ἦτο μὲν πλούσιος, ἀλλ' ἦτο σοφὸς καὶ ἱκανὸς καὶ σεβάσμιος ἄνθρωπος. Ὁ Ἐπαμινώνδας ἄμικ ἔμαθεν ὅτι ὁ φίλος του Πελοπίδας ἤλθε νὰ ἐλευθερώσῃ τὰς Θήβας· ἔτρεξε καὶ αὐτὸς πρὸς βοήθειάν του μὲ τούτους φίλους του.

Κατόπιν δὲ οἱ δύο οὗτοι φίλοι ἐξελέχθησαν ἀρχηγοὶ ὄλου τοῦ στρατοῦ τῆς Βοιωτίας.

Ἡ Σπάρτη ἀφοῦ ἔμαθε τὰ συμβάντα ἐν Θήβαις πολὺ ὠργίσθη. Διὰ τοῦτο ἀμέσως ἔστειλε στρατὸν νὰ τιμωρήσῃ τὰς Θήβας. Τὸν στρατὸν ὠδήγει ὁ εἰς τῶν βασιλέων τῆς, Κλεόμβροτος λεγόμενος, διότι ὁ Ἀγησίλαος ἔμεινεν ἐν Σπάρτῃ νὰ βασιλεύσῃ.

Οἱ Θηβαῖοι ἀντεστάθησαν γενναίως καὶ εἰς πολλὰς μάχας κατετρόπωσαν τὸν σπαρτιατικὸν στρατὸν. Πρὸ ἑπτακοσίων περίπου ἐτῶν, δηλαδὴ ἀπὸ τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν, τὴν πρώτην φορὰν ἐνίκηθησαν οἱ Σπαρτιαταὶ ὑπὸ τῶν Θηβαίων τῷ 375 π. Χρ.

Ἡ ἐν Λεύκτροις μάχη τῷ 371.—Τὰ Λεῦκτρα ἦσαν μία κώμη τῆς Βοιωτίας. Εἰς τὰ Λεῦκτρα εἶχεν ἐλθεῖ ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Κλεόμβροτος. Ἐκεῖ συνεκροτήθη ἄλλη μάχη τῷ 371 μεταξὺ Θηβαίων καὶ Σπαρτιατῶν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ Ἐπαμινώνδας μετὰ τοῦ Πελοπίδου κατέστρεψαν τοὺς Σπαρτιατάς. Αὕτη λέγεται «ἡ ἐν Λεύκτροις μάχη». Ὡστε δοξάζονται αἱ Θῆβαι.

Ἀφοῦ οἱ Θηβαῖοι ἐνίκησαν εἰς τόσας μάχας τοὺς Σπαρτιατάς, πολλὰ πόλεις συνεμάχησαν μετ' αὐτῶν κατὰ

τῆς Σπάρτης. Τότε ὁ Ἐπαμινώνδας εἰσέβηλε μετὰ στρα-
τοῦ εἰς τὴν Πελοπόννησον, διὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν Ἀρκα-
δίαν κατὰ τῆς Σπάρτης. Ἀφοῦ δὲ ἠλευθέρωσε τὴν Μεσ-
σηνίαν κατέπροξένησε καὶ πολλὰ ἄλλα κακὰ εἰς τοὺς
Λακεδαιμονίους, προχωρήσας μάλιστα μέχρις αὐτῆς τῆς
Σπάρτης, ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὰς Θήβας τῷ 369. ⁶

6

Συγκεφαλαίωσις.—Ποία εἶνε ἡ αἰτία τοῦ πολέμου μεταξὺ Θη-
βαίων καὶ Σπαρτιατῶν;—Ποῖος ἐξεδίωξε τοὺς Σπαρτιάτας ἐκ
τῶν Θηβῶν;—Τί ἄνθρωπος ἦτον ὁ Ἐπαμινώνδας;—Πότε ἐγει-
νεν ἡ ἐν Λεύκτροις μάχη καὶ ποιοὶ ἐνίκησαν;—Τί ἔκαμεν ὁ Ἐ-
παμινώνδας μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην;

38. Ἡ ἐν Παντινεῖα μάχη τῷ 362 π. Χ.

Θάνατος Ἐπαμινώνδα (362) καὶ Μελοπίδα (363).

Ὁ Ἐπαμινώνδας ἔμεινεν ἐν Θήβαις ἑπτὰ ἔτη. Μετὰ
τὰ ἑπτὰ ἔτη κατὰ τὸ ἔτος 362 εἰσέβηλε πάλιν εἰς τὴν
Πελοπόννησον καὶ ἦλθεν εἰς τὴν χώραν τῶν Σπαρτια-
τῶν. Οἱ Σπαρτιαῖται τότε εἶχον ἕτοιμον τὸν στρατὸν των.

Εἰς τὴν Ἀρκαδίαν ἦτο μία πόλις λεγομένη *Μαρτί-
νεια*. Ἐδῶ εἰς τὴν Μαντινεῖαν συνηντήθησαν τὰ δύο
στρατεύματα καὶ ἔκαμην τὴν περίφημον «ἐν *Μαρτινεῖα*
μάχην» τῷ 362. Ὁ Ἐπαμινώνδας ἐπληρώθη θανατη-
φόρως, ἀλλ' ὅμως ἐνίκησε τοὺς Λακεδαιμονίους. Οἱ ἱατροὶ
εἶπον ὅτι θὰ ἀποθάνῃ, ἅμα ἀποσπαθῆ ὁ σίδηρος ἐκ τῆς
πληγῆς του. Ὁ Ἐπαμινώνδας ἠρώτησεν ἂν ἐνίκησαν·
«Ναὶ» τῷ εἶπον. Τότε διέταξε ν' ἀποσπάσωσι τὸν σίδη-
ρον καὶ ἀπέθκηνεν.

«Ότε δὲ ἀπέθνησκειν, εἷς φίλος του κλαίων τῷ λέγει:
 «Καὶ πῶς; ἀποθνήσκεις ἄτεκνος Ἐπαμινώνδα;» — αὐτὸς ὁχι·
 ἀπεκρίθη δ' Ἐπαμινώνδας, ἀφίνω δύο ἀθανάτους θυγατέ-
 ρας, τὴν ἐν Λεύκτροις καὶ τὴν ἐν Μαντινεῖα νίκηην». —
 Καὶ μετ' ὀλίγον ἐξέπνευσεν.

Ὁ δὲ φίλος του Πελοπίδας εἶχεν ἀποθάνῃ ἐν ἔτος
 πρὸ τοῦ Ἐπαμινώνδα τῷ 363, εἷς τινὰ πόλεμον κατὰ
 ἐνὸς πολὺ κακοῦ βασιλέως, τὸν ὁποῖον δὲν ἤθελε πλέον
 ὁ λαὸς του. Οὗτος ἐλέγετο Ἀλέξανδρος ὁ τύραννος τῶν
 Φερῶν τῆς Θεσσαλίας· ἦτο δὲ τόσον κακός, ὥστε διὰ τὴν
 δισκαεδάζην διέτασσε νὰ χώνουν ἀνθρώπους ζωντανούς
 εἰς τὴν γῆν ἕως τὸν λαίμῳ καὶ τοὺς ἄφινε νὰ ἀποθνή-
 σκωσιν ἐκεῖ, καὶ ἄλλα παρόμοια. Διὰ τὴν κακίαν του
 κατήντησεν, ὥστε ἡ πολὺ καλὴ καὶ ἐνάρετος σύζυγός
 του Θῆβη νὰ φονεύσῃ μόνῃ αὐτόν, ἐνῶ ἐκοιμάτο. Τέρας
 ἦτο αὐτὸς καὶ ὄχι βασιλεύς. Ἀλλὰ καὶ ἡ γυνὴ του δὲν
 ἔπραξε καλῶς.

Τοιουτοτρόπως λοιπὸν ὑπὸ τοῦ Πελοπίδα καὶ τοῦ
 Ἐπαμινώνδα κατεβλήθη ἡ Σπάρτη, καὶ ἀνεδείχθησαν
 εἰς τὴν Ἑλλάδα μόναι αἱ Θῆβαι. Ἀλλὰ ἡ ζωὴ των ἦτο
 βραχεῖς, διότι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐπαμινώνδα καὶ
 τοῦ Πελοπίδα ἀπέθαναν καὶ αἱ Θῆβαι, καὶ μετὰ τῶν
 Θηβῶν ὅλη ἡ Ἑλλάς.

Συγκεφαλαίως. — Ποῦ εἶναι τὰ Λεύκτρα; — Ποῦ εἶνε ἡ Μαν-
 τινεῖα; — Εἰς ποίας μάχας ἐνίκησεν ὁ Ἐπαμινώνδας; — Ποῦ ἀπέ-
 θανεν; — Ποῖοι ἦσαν οἱ τελευταῖοι λόγοι του; — Ποῦ ἀπέθανεν ὁ
 Πελοπίδας; — Ποῦ εἶναι αἱ Φεραί; — Διὰ τί οἱ Φεραῖοι δὲν ἤθελον
 τὸν βασιλεῖα των Ἀλέξανδρον; — Πῶς ἀπέθανεν ὁ Ἀλέξανδρος;

ΠΑΡΑΚΜΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

39. Φίλιππος ὁ Μακεδών.

Ἐκ τῶν βασιλείων τῆς Ἑλλάδος πρῶτον ἤκμασαν αἱ Ἀθηναί, μετὰ τὰς Ἀθήνας ἡ Σπάρτη καὶ μετὰ τὴν Σπάρτην αἱ Θήβαι, αἱ ὁποῖαι τέλος παρήκμασαν μόναι τῶν. Ἡ δόξα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα μετακίνῃ πλέον εἰς τὴν Μακεδονίαν.

Ἡ Μακεδονία εἶνε μία χώρα μεγάλη πρὸς βορρᾶν τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἠπείρου. Βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ἦτο τότε ὁ Φίλιππος (359—366), ὅστις εἶχεν ἀνατραφῆ ἐν Θήβαις ἀπὸ τὸν Ἐπαμινώδαν καὶ Πελοπίδαν. Ὁ Φίλιππος, ἀφοῦ ἐτακτοποίησε τὸ μέγα καὶ ἰσχυρὸν βασίλειόν του ἐστρεψε τὴν προτοχὴν του εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Μετ' ὀλίγον δὲ εὐρῶν κατὰλληλον εὐκαιρίαν* εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τῶν Θερμοπυλῶν καὶ κατώρθωσε τοὺς σκοποὺς του. Οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἤθελον τὸν Φίλιππον νὰ ἀναμιχθῆ διόλου εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἑλλάδος. Ὁ δὲ μέγιστος ῥήτωρ Ἀθηναῖος Δημοσθένης ἦτο ὁ μέγιστος ἀντίπαλος τοῦ Φιλίππου. Ἀλλὰ καὶ ὁ Φίλιππος εἶχε τὸ κόμμα του ἐν Ἀθήναις, τοῦ ὁποῖου ἀρχηγὸς

* Ἔνεκα πολέμου τινός, μεταξὺ Θηβαίων καὶ Φωκίων· διότι οἱ Φωκεῖς κατέλαβον τὴν ἱερὰν γῆν καὶ κατόπιν ἤρπασαν καὶ τὰ ἄφθονα χρήματα τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος. Τότε οἱ Θηβαῖοι ἐζήτησαν τὴν συνδρομὴν τοῦ Φιλίππου, ὅστις ἔλθων ἐνίκησε τοὺς Φωκεῖς. Ὁ πόλεμος οὗτος λέγεται Ἰερός πόλεμος.

ἦτο ὁ δεινὸς ῥήτωρ Αἰσχίνης, ἄξιος ἀντίπαλος τοῦ Δημοσθένους.

Ἡ ἐν Χαιρωνείᾳ μάχη τῷ 338 π. χ.—
Τὸ ἐν Ἀθήναις κόμμα τοῦ Φιλίππου ἐνέργησε νὰ γείνη καὶ ἄλλος πόλεμος ἐν Ἑλλάδι, εἰς τὸν ὁποῖον ἔλαβε μέρος πάλιν ὁ Φίλιππος. Ἀλλὰ οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τῶν Θη-

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ.

βαίων, ἐχθροὶ ὄντες μεταξὺ τῶν ἕως τότε, συνεμάχησαν καὶ ἐπεχείρησαν νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς τὸν Φίλιππον. Ἐνίκηθησαν ὅμως εἰς τὴν μάχην ἣ ὁποία, ἐγένετο ἐν Χαιρωνείᾳ τῆς Βοιωτίας τῷ 338. Εἰς τὴν Χαιρωνεῖαν, λέγουσιν, ἐνεταφιάσθη ἡ δόξα καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Φίλιππος μετεχειρίσθη πολὺ καλῶς τοὺς νικηθέντας Ἕλληνας, πρὸ πάντων δὲ τοὺς Ἀθηναίους. Τὸ μέγα

δὲ σχέδιον τοῦ Φιλίππου ἦτο νὰ συνενώσῃ ὅλους τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Περσῶν· ἀνηγορεύθη δὲ μάλιστα ἀργότερα ἐν Κορίνθῳ γενικὸς ἀρχηστράτηγος τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τῆς Περσίας. Ἀλλὰ δυστυχῶς, ἐνῶ ἦτο ἕτοιμος νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸ μέγα ἐκεῖνο σχέδιόν του, ἐδολοφονήθη ἐν Μακεδονίᾳ τῷ 336 πρὸ Χριστοῦ.

Ὁ Φίλιππος ἦτο τυφλὸς ἀπὸ τὸν δεξιὸν ὀφθαλμόν, καὶ ἰδοὺ πῶς ἐτυφλώθη. Ἐνῶ ἐπολιοῦρει μίαν πόλιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ ἐπικρουσιάσθη εἰς αὐτὸν εἰς περίφημος τοξοῦτης (σημαδευτής), ὁ ὁποῖος ἠδύνατο νὰ φονεύῃ εἰς τὸν ἀέρα καὶ τὰ ταχύτατα πτηνά· οὗτος ἐζήτησε πρὸς πολὺν μισθόν, διὰ νὰ κατὰκταθῇ εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Φιλίππου. Τότε δὲ Φίλιππος τῷ εἶπε γελῶν: «Τότε θὰ σὲ περὶκλάσω εἰς τὸν στρατὸν μου, ὅταν μέλλω νὰ ἔχω πόλεμον μὲ τὰ πτηνά».

Διὰ τοὺς ἀστείους τούτους λόγους θυμώνει ὁ Ἀστήρ (τοῦτο ἦτο τὸ ὄνομα τοῦ τοξότου) καὶ εἰσέρχεται ὡς ἐθελοντῆς εἰς τὴν πολιορκουμένην πόλιν. Ἐκεῖ λαμβάνει ἐν βέλος καὶ γράφει ἐπ' αὐτοῦ: «Ἀστήρ, εἰς τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν τοῦ Φιλίππου» καὶ ρίπτει αὐτὸ τὸσον ἐπιτηδίως, ὥστε πρᾶγματι τυφλώνει τὸν Φίλιππον. Ὁ Φίλιππος τότε τόσοσ ὠργίσθη, ὥστε ἐσφενδόνησε τὸ ἴδιον βέλος μὲ τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν: «Ἐὰν ὁ Φίλιππος κυριεύσῃ τὴν πόλιν θὰ κρεμάσῃ τὸν Ἀστέρα». Καὶ πρᾶγματικῶς τὸν ἐκρέμασεν, ἀφοῦ ἐκυρίευσεν τὴν πόλιν. Ἀλλὰ ματαίως, διότι ὁ ὀφθαλμὸς του δὲν ἐπανῆλθε πλέον.

Συγκεφαλαίωσις.—Ποῖον βασιλεῖον πρῶτον καὶ ποῖον τελευταῖον ἤκμασεν ἐν Ἑλλάδι;—Ποῦ εἶνε ἡ Μακεδονία;—Ποῦ ἀνεψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τράφη ὁ Φίλιππος ;—Ποῖον τὸ μέγα σχέδιον τοῦ Φιλίπου ;—Ποῦ ἐτάφη ἡ δόξα τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸ πόσων ἐτῶν ;—Ποῖος ὁ φοβερὸς ἀντίπαλος τοῦ Φιλίπου ἐν Ἀθήναις, καὶ ποῖος ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κόμματός του ;—Πῶς μετεχειρίσθη τοὺς Ἕλληνας ὁ Φίλιππος ;—Πῶς ἀπέθανεν ὁ Φίλιππος ;—Πῶς εἶχε τυφλωθῆ ὁ Φίλιππος ;

40. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος.

Ἀφοῦ ἀπέθανεν ὁ Φίλιππος ἔγεινε βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος τῷ 336 πρὸ Χριστοῦ ἔγων τὸ 20 ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ὁ Ἀλέξανδρος, δέκα ἐκτὼ ἐτῶν παίδιον, εἶχε πολεμήσῃ ἀνδρείως εἰς τὴν ἐν Χαίρωνείᾳ μάχην μαζὶ μὲ τὸν πατέρα του. Ἐνῶ δὲ ἀκόμη ἔζη ὁ πατήρ του ἔφερχεν εἰς αὐτὸν ἕνα ἵππον ὀρσιότατον *Βουκεφάλαν* λεγόμενον, τὸν ὁποῖον ἐπώλει ὁ κύριός του ἀντὶ 80 χιλιάδων δραχμῶν περίπου.

Τὸν ὀρσιῶν ὅμως Βουκεφάλαν δὲν κατώρθωσε νὰ ἱππεύσῃ κανεὶς, εἰμὴ μόνον ὁ μικρὸς τὴν ἡλικίαν Ἀλέξανδρος, ὅστις ἔστρεψε τὸν ἵππον πρὸς τὸν ἥλιον, ἀφοῦ παρετήρησεν ὅτι τὸ ζῶον ἐφοβεῖτο ἀπὸ τὴν σκιάν του. Ὅταν δὲ ἐπέστρεψεν ἔφιππος, ὁ Φίλιππος ἐδάκρυτεν ἀπὸ τὴν χαρὰν του καὶ τὸν ἐφίλησεν εἰς τὸ μέτωπον εἰπὼν : «Γιέ μου, ζήτει μεγαλειότερον βασίλειον, διότι ἡ Μακεδονία εἶνε πολὺ μικρὰ διὰ σέ». Καὶ ἠγόρατε τὸν Βουκεφάλαν, τὸν ὁποῖον ὁ Ἀλέξανδρος εἶχεν εἰς ὄγκος του τὰς ἐκστρατείας. Τοιοῦτος ἦτο παῖς ὁ Ἀλέξανδρος. Ἡ καλὴ ἡμέρα φαίνεται ἀπὸ τὴν αὐγὴν.

Ὁ Ἀλέξανδρος διδάσκων καὶ παιδαγωγὸν εἶχε τὸν μέγαν φιλόσοφον Ἀριστοτέλιν, ὅστις ἦτο καὶ αὐτὸς Μακεδόνιος.

κεδών (Στάγειρα). Ὁ Φίλιππος ἔδωκεν εἰς τὸν υἱὸν του τὴν ζωὴν, ὃ δὲ Ἀριστοτέλης τὸ πῶς δεῖ ζῆν.

Οἱ Ἕλληνες μαθόντες τὸν θάνατον τοῦ Φιλίππου ἐπανεστάτησαν καὶ μάλιστα οἱ Θηβαῖοι, κατὰ τοῦ υἱοῦ του Ἀλεξάνδρου, νομίσαντες ὅτι ἠδύνατο νὰ καταβάλῃσι τὸ παιδίον ἐκεῖνο. Ὁ Ἀλέξανδρος τότε ἐλθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐτιμώρησεν αὐστηρῶς τοὺς ἐπαναστάτας, καὶ

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

πρὸ πάντων τοὺς Θηβαίους. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Κόρινθον ἀνηγορεύθη ἐκεῖ, ὅπως καὶ ὁ πατὴρ του, «ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν».

Τότε ἔζη εἰς τὴν Κόρινθον ἐντὸς πίθου εἷς φιλόσοφος ἀπὸ ξένα μέρη, λεγόμενος Διογένης, ὅστις κατεφρόνει ὅλα τὰ ἀνθρώπινα. Ὁ φιλόσοφος εἶπε ἑκατόκις ἑκατόκις ὅτι ἦν

νά ἴδῃ τὸν παράδοξον τοῦτον ἄνθρωπον τὸν ἠρώτησε : «Τί σου χρειάζεται;» — «Νὰ παρκαμερίσης ὀλίγον ἀπὸ τὸν ἥλιον» — ἀπεκρίθη ὁ Διογένης ἀτάραχος. Τότε ἐνῶ ὅλοι ἠπόρουν διὰ τὴν ἀπάντησίν του ταύτην λέγει ὁ Ἀλέξανδρος : «Ἐάν δὲν ἤμην Ἀλέξανδρος, ἐπεθύμουν νὰ εἶμαι Διογένης».

Συγκεφαλαίωσις.—Ποῖος διεδέχθη εἰς τὸν θρόνον τὸν Φίλιππον;—Τί διηγοῦνται περὶ τοῦ Βουκεράλα;—Ποῖος ἦτο ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἀλεξάνδρου;—Τί ἐπραξάν οἱ Ἕλληνες μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φιλίππου;—Τί διηγοῦνται περὶ Διογένους καὶ Ἀλεξάνδρου;

41. Ἐκστρατεῖαι τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Ἡ ἐν Γρανέκῳ ποταμῷ μάχη τῷ 334.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀφοῦ ἔγεινε κύριος ὅλης τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐτακτοποίησε τὸ βασιλείοντου συνήθροισε τὰ στρατεύματά του καὶ ἤρχισε νὰ θέτῃ εἰς ἐνέργειαν τὸ μέγα σχέδιον τοῦ πατρὸς του, δηλαδὴ νὰ ὑποτάξῃ τὴν Περσίαν.

Ἐξεκίνησε λοιπὸν ἐκ τῆς Μακεδονίας μετὰ 30 χιλιάδων στρατιωτῶν καὶ 4,500 ἰππέων καὶ διέβη τὸν Ἑλλησποντον περᾶσας εἰς τὴν παραλίαν τῆς Μικρῆς Ἀσίας. Οἱ Πέρσαι εἶχον μάθη τὰ σχέδια τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ διὰ τοῦτο συνήθροισαν καὶ αὐτοὶ 110 χιλιάδας στρατοῦ καὶ ἦλθον εἰς συνάντησίν του. Μόλις δὲ ἐπέρασεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Ἀσίαν συνηνητήθη μὲ τοὺς

Πέρσας εἰς ἓνα ποταμόν, ὅστις ἐλέγετο *Γράνικος*. Ἐδῶ τὸν ἐπερίμενον οἱ Πέρσαι.

Εἰς τὸν Γράνικον ἔγεινεν ἡ πρώτη φοβερὰ μάχη τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τῶν Περσῶν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐνίκησεν. Ἀλλ' ὀλίγον ἔλειψε νὰ φονευθῆ ὑπὸ ἑνὸς ἐχθροῦ του, τοῦ ὁποίου εἶχε φονεύσει τὸν ἀδελφόν, ἂν ὁ στρατηγός του Κλεῖτος δὲν ἀπέκοπτεν ἐκ τῶν ὀπισθεντῆν χεῖρα τούτου. Οὕτως ἐσώθη ὁ Ἀλέξανδρος.

Κατόπιν ὁ Ἀλέξανδρος ἐκυρίευσε πολλὰς πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐφθασε δὲ μικρὰν εἰς μίαν ἄλλην χώραν τῆς Ἀσίας, ἡ ὁποία ἐλέγετο *Κιλικία*.

Συγκεφαλαίως.—Τί ἔκαμιν ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἐτακτοποίησε τὴν Μακεδονίαν;—Πόσον στρατὸν εἶχεν;—Πόσον δὲ εἶχεν ὁ ἐχθρός του;—Ποία εἶνε ἡ πρώτη μάχη τοῦ Ἀλεξάνδρου;—Ποῦ μετέβη ἔπειτα;

42. Ἀσθένεια τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Ὁ Ἀλέξανδρος εἶπομεν ὅτι ἔφθασεν εἰς τὴν *Κιλικίαν*. Ἐκεῖ ἦτο εἰς ποταμός, τοῦ ὁποίου τὰ ὕδατα ἦσαν πολὺ ψυχρὰ καὶ δικυγῆ ὡς κρύσταλλα. Ὁ ποταμός οὗτος ἐλέγετο *Κύθρος*. Ὁ Ἀλέξανδρος ἰδρωμένος καὶ κατακουρασμένος πίπτει νὰ λουσθῆ μέσα εἰς τὸν ποταμόν τοῦτον. Ἀλλ' ἀμέσως ἔχαστε τὰς αἰσθήσεις του ἀσθενήσας ἐπικυνδύως. Ὅλοι οἱ ἰατροὶ ἀπηλπίσθησαν, πλὴν ἑνός.

Εἰς ἰατρὸς φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου, *Φίλιππος* λεγόμενος, ἀνέλαβε τὴν θεραπείαν του. Ἀλλὰ εἰς στρατηγός, πολὺ φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου, λεγόμενος *Παρμενίων*, ἔγραψεν ἐπιστολὴν καὶ ἔλεγεν εἰς αὐτὸν νὰ μὴ ἐμπιστευθῆ-

ται εἰς τὸν ἰατρὸν Φίλιππον, διότι ἔχει δωροκηθῆ ὑπὸ τῶν Περσῶν καὶ θὰ τὸν δηλητηριάσῃ. Καὶ πράγματι ὁ Δαρεῖος ὁ Κοδομανὸς (οὕτως ἐλέγετο ὁ τότε βασιλεὺς τῶν Περσῶν) εἶχε προκηρύξῃ ὅτι θὰ δώσῃ χίλια τάλαντα καὶ τὸν θρόνον τῆς Μκεδονίας εἰς ἐκεῖνον ὅστις ἤθελε φονεύσῃ τὸν Ἀλέξανδρον. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἔδιδε τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸν Φίλιππον καὶ διὰ τῆς ἄλλης ἔπινε τὸ φάρμακον. Τόσῃ γενναιότητα καὶ τόσῃ ἐμπιστοσύνῃν εἶχεν εἰς τοὺς εἰλικρινεῖς φίλους του ! Τοιουτοτρόπως δὲ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἴαθη.

Συγκεφαλαιώσεις.—Ποῦ ἠσθένησεν ὁ Ἀλέξανδρος;—Διὰ τί ἠσθένησεν;—Τίς ἐθεράπευσε τοῦτον;—Τί ἔγραφεν ὁ Παρμενίων;—Τί ἔπραξεν ὁ Ἀλέξανδρος;

43. Ἡ ἐν Ἰσσοῦ μάχη τῷ 333 Π. Χ.

Αἰχμαλωσία τῆς οἰκογενείας τοῦ Δαρείου.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀφοῦ ἐθεραπεύθη εἰς Ταρσὸν (οὕτως ἐλέγετο ἡ πόλις, ὅπου ἦτο ἄρρωστος) τῆς Κιλικίας, μετέβη εἰς μίαν ἄλλην πόλιν τῆς Κιλικίας, ἡ ὁποία ἐλέγετο Ἰσσοί. Ἐκεῖ εἶχεν ἐλθεῖ ὁ Δαρεῖος μὲ ἥμισυ ἐκκατομμύριον στρατοῦ Ὁ Ἀλέξανδρος ὅμως κατενίκησε τοῦτον. Αὕτη εἶνε ἡ δευτέρα μάχη κατὰ τῶν Περσῶν.

Εἰς τὴν Ἰσσὸν συνέλαβεν ὁ Ἀλέξανδρος πολλοὺς αἰχμαλώτους· μετὰξὺ δὲ τούτων ἦτο καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ Δαρείου, ἦτοι ἡ σύζυγός του ἡ μήτηρ του καὶ τὰ τέκνα

του, τοὺς ὁποίους εἶχε παρκαλάβῃ ὁ Δαρεῖος μὲν τοῦ, ὡς νὰ ἐπίγινεν εἰς περίπικτον. Ὁ Δαρεῖος δὲ αὐτὸς κατάρθωσε νὰ σωθῆ. Τὴν αἰγμκλωτισθεῖσαν δὲ οἰκογένειάν του πολὺ περιεποιεῖτο καὶ ἐπαρηγόρει ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Τοῦτο μεγάλως τιμᾶ αὐτόν.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀφοῦ ὑπέταξε πολλὰς πόλεις τοῦ Δαρείου ἦλθε καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐκεῖ ἔκτισεν εἰς θέσιν κατὰλληλον δι' ἐμπόριον μίαν πόλιν, τὴν ὁποίαν πρὸ ἐνὸς ἔτους κατέστρεψεν ὁ Ἀρχιεὺς· αὕτη εἶνε ἡ Ἀλεξάνδρεια, Ἐκεῖ δὲ εἰς τὴν Αἴγυπτον ὠνομάσθη ὁ Ἀλέξανδρος καὶ υἱὸς τοῦ Διὸς (τοῦ θεοῦ). Ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν Ἀσίαν.

Συγκεφαλαίωσις.—Ποία εἶνε ἡ δευτέρα νίκη τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τῶν Περσῶν;—Τί ἔπαθεν ἐν Ἰσσοῦ ἡ οἰκογένεια τοῦ Δαρείου;—Ποῦ ἐπορεύθη μετὰ ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος;

44. Ἡ ἐν Ἀρβήλοις μάχη τῷ 331.

Ἡ δολοφονία τοῦ Δαρείου.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον συνηγήθη μὲ τὸν Δαρεῖον εἰς μίαν μεγάλην πεδιάδα πλησίον μιᾶς πόλεως τῆς Ἀσσυρίας ἡ ὁποία ἐλέγετο Ἀρβηλα. Ὁ στρατὸς τοῦ Δαρείου λέγεται ὅτι ἦτο ἐν ἑκατομμύριον. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος πάλιν ἐνίκησε τὸν Δαρεῖον εἰς τὰ Ἀρβηλα φονεύσας, ὡς λέγεται, τριακοσίας χιλιάδας Περσῶν, τοὺς δὲ πλείστους ἐκ τῶν ἄλλων συλλαβῶν ζώντας.

Μετὰ τὴν ἐν Ἀρβήλοις φοβερὰν μάχην ὁ Ἀλέξανδρος

ἐκυρίευσεν τὰς πρωτεύουσας πόλεις τοῦ Περσικοῦ κράτους *Babylōna*, *Σοῦσα*, *Περσέπολιν*, *Πασαργάδας* καὶ τέλος τὰ *Ἐκβάτανα*. Ἐνῶ δὲ κατεδίωκε τὸν Δαρεῖον μὲ τὸν στρατὸν τοῦ μνηθάνει αἴφνης ὅτι οὗτος ἐφρονεύθη, καὶ ἰδοὺ πῶς: Εἷς σατράπης τοῦ Δαρείου, λεγόμενος Βῆσσοσ, ἔκμαε κατ' αὐτοῦ συνωμοσίαν καὶ τὸν ἐφόνευσεν αἰσχροῶς, διὰ τὴν γαίην αὐτὸς βασιλεὺς τῆς Περσίας.

Μόλις ἐξέπνευσεν ὁ Δαρεῖος τὸν κατέφθασεν καὶ τὰ μακεδονικὰ στρατεύματα. Τότε εἶπεν εἰς ἕνα Μακεδόνα: *Ἄ* *Ἐκφράσατε εἰς τὸν Ἀλέξανδρον τὰς εὐχαριστίας μου διὰ τὴν εὐγενῆ διαγωγὴν, τὴν ὁποίαν ἔδειξε πρὸς τὴν οἰκογένειάν μου. Εὐχομαι αὐτὸς γὰρ γαίην κύριος ὅλου τοῦ κόσμου. Τὸν παρακαλῶ δὲ γὰρ τιμωρῆσθαι ἐκεῖνον, ὅστις μὲ ἐδολοφόρησεν.*» Οὗτοι ἦσαν οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ Δαρείου.

Ὁ Ἀλέξανδρος μνηθὼν τὴν κακοῦργον πράξιν τοῦ Βῆσσου ἐφρόντισεν καὶ συνέλαβεν αὐτὸν καὶ τὸν παρέδωκε ζῶντα εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ Δαρείου, ὅστις ἐλύγισεν τέσσαρα δένδρα καὶ ἔδεσεν εἰς καθέν ἐξ αὐτῶν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τοῦ Δαρείου. Κατόπιν ἀφήκαν ἐλεύθερα τὰ δένδρα καὶ ἔκμακν τέσσαρα κομμάτια τὸν Βῆσσον.

Συγκεφαλαίωσις.—Πῶς ἀπέθανε ὁ Δαρεῖος;—Ποιοὶ ἦσαν οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ Δαρείου;—Ὅποιον ὑπῆρξε τὸ τέλος τοῦ Βῆσσου;

ΔΒ. Ὁ Θάνατος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ὄσον μέγας καὶ ἂν ἦτο ἔπραττε πολλάκις πράξεις κακάς. Ὁ φίλος του ὁ Φιλώτας, υἱὸς

τοῦ στρατηγοῦ του Παρμενίωνος ἐφρονεύθη ἐν γνώσει του διὰ λιθοβολίας τῷ 330. Κατὰ προσταγὴν δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐδολοφονήθη κατόπιν καὶ αὐτὸς ὁ Παρμενίων τῷ 329. Εἰς κατὰστασιν δὲ μέθης εὕρισκόμενος ἐφόνευσε μὲ τὴν ἰδίαν του χεῖρα τὸν φίλον του Κλεῖτον τῷ 328 ὅστις, ὡς γνωρίζομεν, τὸν εἶχε σώσει εἰς τὸν Γράνικον ποταμὸν. Σφόδρα ἐλυπήθη διὰ τοῦτο κατόπιν, ἀλλὰ δὲν ἦτο κακρὸς πλέον. Ὅλα αὐτὰ εἶναι κακαὶ κηλίδες εἰς τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον.

Μετὰ ταῦτα ἀφοῦ ἔγεινε κύριος ὅλης τῆς Περσίας ἐπροχώρησεν εἰς τὰς Ἰνδίας. Ἐκεῖ συνήνητησεν ἕνα βασισιλέα, Πῶρον ὀνομαζόμενον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐπολέμησε καὶ τὸν ἠχμαλώτισεν. Ὁ Ἀλέξανδρος τότε τὸν ἠρώτησε πῶς ἤθελε νὰ τὸν μετχειρισθῆι: «*Βασιλικῶς*» ἀπεκρίθη μετὰ θάρρους ὁ Πῶρος. Ὁ Ἀλέξανδρος τότε ἀφῆκεν εἰς αὐτὸν ἀπείρακτον τὸ βασίλειόν του καὶ τὸν ἔκαμε φίλον του. Ἐκεῖ ἀπέθανε καὶ ὁ Βουκεράλας, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου ἔκτισε μίαν πόλιν, τὴν ὁποίαν ὠνόμασε *Βουκεραλία*.

Ἐπροχώρησε κατόπιν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν Ἰνδιῶν, ὅπου ἔκτισε πολλὰς πόλεις. Ἦθελε δὲ νὰ προχωρήσῃ ἀκόμη περισσότερον, ἀλλὰ τὰ στρατεύματά του ἠρνήθησαν νὰ τὸν ἀκολουθήσωσι πλέον. Τότε ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε νὰ ἐγείρωσι δώδεκα λιθίνους βωμούς, εἰς σημεῖον τῶν μερῶν ὅπου ἔφθασε, καὶ ἐπέστρεψεν ὀπίσω εἰς τὴν Βαβυλῶνα ἐν θριάμβῳ.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐσκόπευε νὰ διαδώσῃ τὰ γράμματα καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς Ἑλλάδος εἰς ὅλον τὸ ἀπέραντον βασίλειόν του, τὸ ὑπερόκειν ἠπείρου ἠπείρουτο Ἐπισηδευτικής Πολιτικής

λειον του κόσμου. Διὰ τοῦτο ἔκτιζε πολλές πόλεις, ἐπέβατο τὰ ἔθιμα καὶ τὴν θρησκείαν τῶν λαῶν, τοὺς ὁποίους ὑπέτασσε, καὶ ἐφρόντισε νὰ συνδέσῃ διὰ γάμων τοὺς Ἕλληνας μὲ τοὺς Πέρτας, δώσας μάλιστα ὁ ἴδιος πρῶτος τὸ παράδειγμα. Ἀλλὰ δυστυχῶς τὰ μεγάλα ταῦτα σχέδιά του ἐναυάγησαν, διότι δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὰ ἐκτελέσῃ.

Ὁ Ἀλεξάνδρος ἐν Βαβυλώνι ἔπεσεν εἰς πολὺ κακὰς συνναττροφὰς καὶ ἔζη ζωὴν πολὺ ἀξιοκατάκριτον, διότι πολλάκις ἐμέθυσε καὶ τότε ἔπραττε πολλές κακίστας πράξεις. Ἐγένετο δὲ πολὺ ἀλαζών καὶ ζηλότυπος καὶ φθονερός. Ἐνῶ δὲ ἐσκέπτετο νὰ κάμῃ νέας ἐκστρατείας προσεβλήθη ἀπὸ σφοδρὸν πυρετὸν, ἕνεκα τῶν καταχρήσεων, καὶ ἀπέθανεν εἰς ἀκμάζουσαν ἡλικίαν τῆς 21 Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 323 πρὸ Χριστοῦ, δηλαδὴ πρὸ δύο χιλιᾶδων δικηοσίων περίπου ἐτῶν ἀπὸ σήμερον, μόλις ζήσας ἔτη 33 καὶ βασιλεύσας ἔτη 13. Ἐρωτηθεὶς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου του ὁ Ἀλεξάνδρος εἰς ποῖον ἄφινε τὸ βασίλειόν του—«*Εἰς τὸν κράτιστον*»—ἀπεκρίθη καὶ ἔδωκε τὸ δικτυλίδιον του εἰς τὸν στρατηγὸν του Περδίκκην.

Τὴν αὐτὴν δὲ ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐψυχορράγει ἐν Κορίνθῳ καὶ ὁ ἰδιότροπος ἐκεῖνος φιλόσοφος Διογένης.

Μετὰ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου συναπέθαναν καὶ τὰ μεγάλα σχέδιά του καὶ τὸ ἀπέραντον βασίλειόν του, διότι οἱ διαδεχθέντες αὐτὸν δὲν ὑπῆρξαν ἱκανοὶ διάδοχοί του.

Συγκεκριμένη ἀποστολή ἀπὸ τοῦ ἰστορικοῦ Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς
τοῦ ἐν Μέναις Ἀλέξανδρος.—Τίς ἔστιν ὁ Πῶρος.—Ἐως τοῦ ἐ-

προχώρησεν ὁ Ἀλέξανδρος;—Ποῖον ἦτο τὸ μέγα σχέδιον τοῦ Ἀ-
λεξάνδρου;—Ποῦ καὶ πῶς ἀπέθανεν;—Ποῖοι ἦσαν οἱ τελευταῖοι
λόγοι του;

ΤΑ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ ΤΟΥ Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ.

46. Οἱ Ἕλληνες.—Φωκίων. Δημοσθένης. Διαμελισμὸς τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους.

Φωκίων.—Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος, ὅτε ἀνεχώρει ἐκ
τῆς Μακεδονίας διὰ τὴν Ἀσίαν ἀφῆκεν εἰς τὸν θρόνον
ἀντιπρόσωπόν του τὸν Ἀντίπατρον. Οἱ Ἕλληνες ἀφοῦ
ἔμαθον τὸν ἐν Βαβυλῶνι θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπ-
νεστάτησαν οἱ περισσότεροι μὴ θέλοντες νὰ ἔχωσιν ἐπὶ
τῆς κεφαλῆς των τοὺς βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας.

Ἄλλ' ὁ Ἀντίπατρος ἐλθὼν μὲ στρατὸν ἐκ τῆς Μ-
κεδονίας εἰς τὴν Ἑλλάδα κατ' ἀρχὰς μὲν ἐνίκηθη, ἔπει-
τα ὅμως ἐνίκησεν εἰς ἓν μέρος τῆς Θεσσαλίας (τῷ 324),
καὶ οὕτως ἠσύχασαν τὰ πράγματα. Διόρισε δὲ κυ-
βερνήτην τῶν Ἀθηνῶν τὸν χρηστόν Ἀθηναῖον Φωκίω-
να. Ὁ Φωκίων ἦτο τίμιος· οὗτος ἂν καὶ εὔρε πολλὰς
εὐκαιρίας νὰ γείνη πλούσιος, ἔμεινεν ὅμως πτωχὸς διὰ
βίου, ὡς ὁ Ἀριστείδης. Καὶ ὅμως ἂν καὶ ἦτο τοιοῦτος
οἱ ἀγνώμονες καὶ ἐξηχρειωμένοι πλέον Ἀθηναῖοι τὸν κα-
τεδίκασαν νὰ πῆ μετὰ τῶν φίλων του τὸ κῶνειον (δη-
λητήριον) τῷ 317 π. Χρ. καὶ νὰ ἀποθάνῃ.

Δημοσθένης.—Ὁ Ἀντίπατρος ἀφοῦ ἐνίκησεν, ὡς
εἶπομεν, τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἐζήτησε
νὰ τῷ παραδώσῃ τὸν προταίτιον τοῦ πολέμου τούτου
Δημοσθένην, τὸν μέγιστον ῥήτορα καὶ ἀδιάλλακτον ἐχ-
θρὸν τοῦ Φιλίππου. Ὁ Δημοσθένης διὰ νὰ μὴ πέσῃ ζων-
τανὸς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ ἔφυγεν εἰς τὴν νῆσον
Καλαυρίαν (Πόρον), ὅπου ἔπιε μόνος δηλητήριον καὶ ἀπέ-
θανεν ἐκεῖ τῷ 322, δηλαδὴ πέντε ἔτη πρὶν ἀποθάνῃ ὁ

Φωκίων. Αὐτὰ συνέβησαν ἐν Ἑλλάδι ἅμα ἤλθεν ἡ εἰδήσις τοῦ θανάτου τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Οἱ δὲ στρατηγοὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀμέσως ἤρχισαν νὰ φιλονεικῶσιν ἀναμεταξύ των καὶ νὰ διαμοιράζωνται τὸ μέγα βασίλειόν του, τὸ ὁποῖον κατ' ἀρχὰς ἔκαμαν 36 κομάρτια, Καὶ ὅπου ἂν εἰσέλθῃ ἡ διχόνοια καὶ ἡ φιλονεικία πάντοτε τὰ ἀποτελέσματα θὰ ἦνε δυσέρεστα καὶ ἐπιζήμια,

Τὸ μέγα βασίλειον τοῦ Ἀλεξάνδρου κατεκερματίσθη, οἱ δὲ διάφοροι διάδοχοί του εἶχον πάντοτε σχεδὸν πολέμους μεταξύ των ποῖος νὰ καταβῆλῃ τὸν ἄλλον. Ἐπὶ τέλους τὸ κράτος ἔγεινε τρία μεγάλα βασίλεια, τὸ βασίλειον τῆς Ἀσίας, τὸ βασίλειον τῆς Αἰγύπτου καὶ τὸ βασίλειον τῆς Μακεδονίας.—Εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐβασίλευσεν εἰς πολὺ καλὸς βασιλεὺς, Πτολεμαῖος ὀνομαζόμενος, ὁ ὁποῖος πολὺ ἐπροστάτευσε τὰ γράμματα. Μετ' αὐτὸν ἐβασίλευσαν καὶ ἄλλοι πολλοί, Πτολεμαῖοι καλούμενοι καὶ αὐτοί.

Συγκεφαλαίως.—Ποῖον ἀφῆκεν εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας ὁ Ἀλέξανδρος ὡς ἀντιπρόσωπόν του καὶ τί ἐπραξεν οὗτος;—Τί ἄνθρωπος ἦτο ὁ Φωκίων;—Τί ἄνθρωπος ἦτο ὁ Δημοσθένης;—Τί ἔκαμαν οἱ στρατηγοὶ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου μετὰ τὸν θάνατόν του;—Τί ἦτον ὁ Πτολεμαῖος;

49. Πύρρος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου. Αἱ ὀμοσπονδίαί.—Ἄργος.—Φιλοπομπήν.

Τὸ Μακεδονικὸν κράτος μετὰ τόσους ἐμφυλίους σπαργμοὺς καὶ τόσας διαίρεσεις πολὺ ἐξηθνήσεν, ἕως οὗ ὑπέταξεν αὐτὸ εἰς βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου, Πύρρος καλούμενος, ἄνθρωπος ἰκανώτατος. Ὁ Πύρρος οὗτος κατήλθεν εἰς τὴν Σπάρτην μὲ στρατόν, κατόπιν δὲ μετέβη εἰς τὸ Ἄργος, ὅπου ἐφονεύθη ὑπὸ μιᾶς Ἀργείας γυναικός,

ἡ ὁποία ἔρριψεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του ἐν κεραμίδιον, ἐπει-
δὴ ἤθελε νὰ φονεύσῃ τὸν υἱὸν της.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς μὲν τὴν Στερεάν Ἑλ-
λάδα αἱ πόλεις τῆς Αἰτωλίας ἠνώθησαν καὶ ἐσχημάτη-
σαν τὴν καλουμένην *Αἰτωλικὴν ὀμοσπονδίαν*. Εἰς δὲ
τὴν Πελοπόννησον αἱ πόλεις τῆς Ἀχαΐας ἐσχημάτισαν
τὴν καλουμένην *Ἀχαϊκὴν ὀμοσπονδίαν*, ἡ ὁποία ἦτο
πολὺ ἀνωτέρω τῆς Αἰτωλικῆς. Σκοπὸς τῶν ὀμοσπονδιῶν
τούτων ἦτο νὰ συνέρχωνται κατ' ἔτος οἱ ἔχοντες ἡλικίαν
ἄνω τῶν 30 ἐτῶν πολῖται εἰς μίαν πόλιν καὶ νὰ σκέ-
πτωνται καὶ ἀποφασίζωσιν ἐκεῖ περὶ τῶν σπουδαιοτέρων
ὕποθέσεων· ἐξέλεγον δὲ καὶ ἓνα γενικὸν πρόεδρον ὅστις
ἐλέγετο *στρατηγός*.

Ἄλλ' αἱ δύο αὗται ὀμοσπονδίαι ἀντὶ νὰ ἔχωσι φιλίαν
μεταξὺ τῶν εἶχον διχόνοιαν. Οἱ Αἰτωλοὶ ἔχοντες καὶ τὴν
βοήθειαν τοῦ τότε βασιλέως τῆς Σπάρτης Κλεομένους
ἐκήρυξαν πόλεμον κατὰ τῶν Ἀχαιῶν καὶ ἐνίκησαν αὐ-
τοὺς ἐντελῶς.

Τότε ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀχαιῶν, ὅστις ἐλέγετο Ἄρα-
τος, ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδο-
νίας (Ἀντιγόνου)· οὗτος ἐλθὼν μὲ στρατὸν εἰς τὴν Πελο-
πόννησον ἐνίκησε τῷ 221 εἰς μίαν πόλιν (Σελλασίαν) τῆς
Λακωνίας τοὺς Σπαρτιάτας μὲ τὸν Κλεομένην των, ὅστις
ἔφυγεν εἰς Αἴγυπτον, ὅπου ἐφονεύθη.

Μετὰ ταῦτα ὁ βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων ἐθύμωσε
κατὰ τοῦ καλοῦ Ἄρατου καὶ τὸν ἐδήλητηρίασε τῷ 213
π. Χ. Μετὰ τὸν Ἄρατον στρατηγὸς τῆς Ἀχαϊκῆς ὀμο-
σπονδίας ἄξιος μνείας εἶνε ὁ Φιλοποίμην, ὅστις ἐγεννήθη
εἰς τὴν Μεγαλόπολιν τῆς Ἀρχαδίας· ὀνομάζεται δὲ ὁ τε-
λευταῖος τῶν Ἑλλήνων, ἐπειδὴ μετὰ τὸν θάνατον αὐ-
τοῦ οὐδεὶς πλέον μέγας ἀνὴρ ἀνεφάνη εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Φιλοποίμην γέρον μετέβη εἰς τὴν Μεσσηνίαν μὲ
στρατὸν, ἵνα καθησυχάσῃ τοὺς Μεσσηνίους, οἱ ὁποῖοι ἐ-
πικνεστάτησαν κατὰ τῆς Ἀχαϊκῆς ὀμοσπονδίας, ἀλλὰ

ἐκεῖ συνελήφθη αἰχμάλωτος εἰς μίαν συμπλοκὴν καὶ ἐδηλητηριάσθη ὑπὸ τῶν Μεσσηνίων. Τότε στρατηγὸς τῆς Ἀρχικῆς ὁμοσπονδίας, ἔγεινεν ἕνας ἄλλος (ὁ Λυκόρτας), ὅστις ἐτιμώρησεν αὐστηρῶς τοὺς Μεσσηνίους, τὰ δὲ λείψανα τοῦ Φιλοποίμενος ἔφερε μὲ μεγάλην πομπὴν εἰς τὴν πατρίδα του Μεγαλόπολιν.

Συγκεφαλαίωσις — Ποῖος ὑπέταξε τὴν Μακεδονίαν; — Τί ἄνθρωπος ἦτο ὁ Πύρρος; — Ποῦ ἀπέθανεν; — Τί πράγμα ἦσαν αἱ ὁμοσπονδίαι; — Πόσαι ἦσαν; — Ποῖος ὁ σκοπὸς τῶν; — Τί ἔκαμεν ὁ Ἄρατος; — Διὰ τί ὁ Φιλοποίμην λέγεται ὁ τελευταῖος τῶν Ἑλλήνων; — Ποῦ καὶ πῶς ἀπέθανεν;

48. Ῥωμαῖοι.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἤκμαζεν ἐν ἄλλο μέγα κράτος, τὸ ὁποῖον εἶχε πρωτεύουσάν του τὴν Ῥώμην, τῆς Ἰταλίας; ἐλέγετο δὲ Ῥωμαϊκὸν κράτος.

Οἱ Ῥωμαῖοι εὗρον ἀφορμὴν καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὰ ἑλληνικὰ πράγματα. Καὶ κατ' ἀρχὰς ὑπέταξαν τὰς περισσοτέραις ἑλληνικαῖς πόλεις, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἐν Ἰταλίᾳ. Κατόπιν ὑπέταξαν καὶ αὐτὴν τὴν Μακεδονίαν, τὴν ὁποίαν ἀργότερον ἔκαμιν ὅλην Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν.

Οἱ Ῥωμαῖοι προσεποιούτο ὅτι ἄφιναν ἐλευθερίας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ ἡ δῆθεν ἐλευθερία αὕτη ἦτο ψευδὴς ἐλευθερία. Διὰ τοῦτο οἱ Ἕλληνες ἐπανεστάτησαν μετ' ὀλίγον κατὰ τῶν Ῥωμαίων. Τότε ἐλθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ στρατὸν ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων Μούμμιος ἐνίκησε τοὺς Ἕλληνας ἐν Κορίνθῳ τῷ 146 πρὸ Χριστοῦ καὶ κατέστησεν ὅλην τὴν Ἑλλάδα Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀχαΐα. Ὁ Μούμμιος ἐπυρπόλησε τὴν τότε πλουσιωτάτην Κορίνθον. Οὕτω καὶ ἡ Ἑλλὰς ὑποδουλώθη ἐντελῶς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων.

Συγκεφαλαίωσις. — Τίνες ἦσαν οἱ Ῥωμαῖοι; — Ποῖος ὑπέταξαν τὴν Μακεδονίαν; — Ποῖος τὴν Ἑλλάδα; — Πότες; καὶ ποῦ; καὶ διὰ τίνος στρατηγοῦ;

49. Ἡ Ἑλλάς ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους.

Ἡ Ἑλλάς εἶδομεν ὅτι ἔγεινε Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία. Καὶ τότε πολλοὶ ἠγάπων τὴν Ἑλλάδα διὰ τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας τῆς.

Οἱ Ἕλληνες ὅμως ἐπανεστάτησαν καὶ κατὰ τῶν Ῥωμαίων, ἀλλ' εὐκόλως πάλιν κατεβλήθησαν ὑπ' αὐτῶν, οἱ δὲ περιπτώτεροι Ἀθηναῖοι κατεσφάγησαν καὶ ἄλλοι ἐπωλήθησαν ὡς δοῦλοι.

Εἰς τοὺς χρόνους τούτους τῆς δουλείας τῆς Ἑλλάδος ἐγενήθη ὁ Χριστός. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἡ ὁποία τότε ἦτο διαδεδομένη εἰς ὅλον τὸν κόσμον πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ὠφέλησε καὶ τοὺς Ἕλληνας.

Πολλοὶ αὐτοκράτορες τῆς Ῥώμης κατεδίωξαν τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν. Ἀλλ' ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος μεγάλως ἐπροσπάτευσεν τὸν χριστιανισμὸν καὶ τὸν ἑλληνισμὸν. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ αὐτὸν καὶ τὴν μητέρα του Ἑλένην ὡς ἴσους μὲ τοὺς ἀποστόλους. Τὴν μνήμην τῶν ἐορτάζομεν τῇ 1 Μαΐου ἐκάστου ἔτους.

Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἔγεινεν αὐτοκράτωρ τῷ 313 μετὰ Χριστόν· μετ' ὀλίγον δὲ ἔκμαε πρωτεύουσαν τῆς αὐτοκρατορίας του τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀντὶ τῆς Ῥώμης. Τῷ 325 συνεκροτήθη ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτοῦ ἡ ἐν Νικαίᾳ πρώτη οἰκουμένηκὴ σύνοδος ἐκ 318 θεοφόρων πατέρων καὶ συνέταξε τὸ σύμβολον τῆς πίστεως μέχρι τοῦ οὐκ ἔσται τέλος.

Μετὰ τὸν Μέγαν Κωνσταντῖνον ὑπῆρξαν καὶ ἄλλοι τινὲς καλοὶ αὐτοκράτορες, οἱ ὅποιοι ἐπροσπάτευσαν τὸν χριστιανισμὸν καὶ τὸν ἑλληνισμὸν, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι τὸν κατεδίωξαν.

Ἡ Ῥώμη ἀφοῦ ἤκμασε πολλὰ ἔτη κατέπεσε πλέον. Πολλὰ δὲ μετ' ἠφιστάθη ἡ ἐπιτοκία καὶ ἡ ἐκείνη ἀποκαταστάθη ἡ πό-

λις ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Φράγκων, οἱ ὅποιοι ὁμῶς ἐπὶ ὀλίγον καιρὸν ἔμειναν κύριοι αὐτῆς.

Τότε νέοι φοβεροὶ ἐχθροὶ ἀνεφάνησαν ἀπὸ τὰ ἐνδότερα μέρη τῆς Ἀσίας, οἱ ὅποιοι ὑπέταξαν πολλὰς ἐλληνικὰς χώρας. Οὗτοι ἦταν οἱ Τούρκοι. Οἱ Τούρκοι ἐπολιόρκησαν καὶ αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν μὲ πολλὸν στρατὸν καὶ πλοῖα ὑπὸ Μωάμεθ τὸν Β΄, καὶ τὴν ἐκυρίευσαν τῇ 29 Μαΐου 1453 μετὰ Χριστόν, δηλαδή πρὸ 430 ἐτῶν, καὶ τὴν ἔχουν ἀκόμη μέχρι τῆς σήμερον πρωτεύουσάν των.

Ἡ Ἑλλὰς μετὰ πολυετῆ δουλείαν ἐπαναστατήσασα τῷ 1821 κατὰ τῶν Τούρκων ἠλευθερώθη, ἀλλ' ὄχι ὀλόκληρος. Τὸ ἐλεύθερον μέρος ἔχει σήμερον συνταγματικὸν βασιλεῖα. τὸν Γεώργιον Α΄.

Συγκεφαλαιώσεις.—Διὰ τί οἱ Ῥωμαῖοι ἠγάπων τὴν Ἑλλάδα;—Τί συνετέλεσεν εἰς τὴν διάσωσιν τοῦ ἑλληνισμοῦ;—Τί δὲ εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ;—Πότις αὐτοκράτωρ ἐπροστάτευσεν πολὺ τὸν Χριστιανισμόν;—Ἀπὸ ποῦ παρήκμασε τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος, καὶ ἀργότερα ἢ Κωνσταντινούπολις, πότις λαὸς ἀνεφάνη;—Πόθεν κατάγονται οἱ Τούρκοι;—Πότε ἐκυρίευσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν;

Σημ. Ἐξακολουθεῖται τὴν συγγνώμην τοῦ ἀναγνώστου διὰ τὰ διαφυγόντα τὴν προσοχὴν μας τυπογραφικὰ ἠ-θη. Ἐν τῷ τέλει τῆς 48 σελίδος ἀναγνωστέον: εἰς αὐτὴν ἡμέραν ἀπεδιδάσθησαν καὶ εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ὀσάπισαν τὸν ἐχθρικὸν στρατὸν, ὅστις ἦτο ἐκεῖτο.

ΤΕΛΟΣ.